

TÜRKİYE'NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU AÇIKLANDI

**MALİ
BORÇLAR
328,6
MİLYAR
LİRA**

ISO Başkanı Erdal Bahçivan, ISO 500'ün mali borçlarının yüzde 35,3 artarak 328,6 milyar liraya yükseldiğini açıkladı. ISO Başkanı, 2018'de ISO 500'ün finansman giderlerinin faaliyet karı içindeki payının yüzde 49,8'den 88,9'a yükseldiğini belirterek, ISO 500'de borç payının artmasının önemli bir nedeninin döviz kurlarındaki yükseltiler olduğunu söyledi. Sanayi kuruluşlarının döviz cinsi borçlarının TL karşılıklarının kurdaki artışlar nedeniyle şişmesi de borçların payını artırdığını aktaran Bahçivan, "Net bir kullanım olmasa dahi borç kalemi yükselmektedir. 2018 yılında döviz kurlarındaki artışın bu etkisi çok daha fazla hissedildi" dedi.

İlk 500'ün motoru ihracat

Türkiye ekonomisinin dinamiği sanayi sektörünün en büyük 500 kuruluşu dün açıklandı. 51 yıllık listedeki ilk 500'ün ihracatı 2018'de önceki yıla göre, yüzde 11,3 artışla 71,8 milyar dolara yükseldi. Böylesi ISO 500'ün söz konusu rakamı, yüzde 7 olan Türkiye ve sanayi ihracatı artış oranını geçmiş oldu.

■ EKONOMİ SERVİSİ - İSTANBUL

İstanbul Sanayi Odası (ISO), Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 araştırması sonuçlarını açıkladı. ISO 500'ün üretimden satışları son 14 yılın en yüksek büyümesi oldu ve yüzde 34,5 artışla 878 milyar TL'ye çıktı. İlk 500'ün ihracatı 2018'de önceki yıla göre yüzde 11,3 artışla 71,8 milyar dolara yükseldi. Böylece ISO 500'ün ihracat artış oranı, yüzde 7 olan Türkiye ve sanayi ihracatı artış oranının üzerinde gerçekleşti.

NET KAR 1,3 PUAN İYİLEŞTİ

Araştırma sonucuna göre, TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 79 milyar lira 42 milyon liraya listede ilk sırayı alırken, Ford 31 milyar 63 milyon lirayla ikinci, Toyota ise 23 milyar 608 milyon lirayla üçüncü oldu. 2018'de en fazla ihracatçı 5,7 milyar dolarla Ford, 4,3 milyar dolarla Toyota ve 3,4 milyar dolarla Oyak-Renault yaptı. Önceki yıl yüzde 19 olan üretimden satışlardaki reel büyüme ise 2018'de yüzde

11,8'e geriledi. ISO 500'ün faaliyet karı oranı 1,3 puan iyileşti ve yüzde 9,6'dan yüzde 10,9'a yükseldi.

FINANSMAN GİDERLERİ KAR'IN %88,9'UNA YÜKSELDİ

Geçen yıl ISO 500, 107,8 milyar TL'lik faaliyet karı elde etti. Diğer faaliyetlerden olağan gelir ve karlar 270 milyar TL, diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar ise 214,2 milyar TL olarak gerçekleşti. Bu iki kalem arasındaki fark alındığında 55,8 milyar TL'lik üretim faaliyeti dışı net gelir elde edildi. Bunun 31,5 milyar TL'sini net kambiyo karları oluşturdu. Kalan 24,3 milyar TL ise faiz, iştirak, temettü gelirleri gibi pek çok kalemi içerdi. ISO 500'ün finansman giderlerinin faaliyet karı içindeki payı yüzde 49,8'den yüzde 88,9'a yükseldi.

51 YILLIK LİSTE EKONOMİYİ RESMEDİYOR

İstanbul Sanayi Odası (ISO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, Türkiye'nin 500 büyük sanayi şirketinin üretimden

net satışlarının 2018'de önceki yıla göre yüzde 34,5 artışla 878 milyar liraya ulaştığını söyledi. Bahçivan, araştırmanın sonuçlarını gazetecilerle paylaştı. Bu yıl "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması"nın 51'incisini açıkladıklarını dile getiren Bahçivan, araştırma sonuçlarının öneminden bahsetti.

AR-GE YAPAN FIRMA SAYISI 276

Sonuçların orta ve yüksek teknoloji üretim açısından kendilerini sevindirdiğini aktaran Bahçivan, "2017'de yüzde 20,2 olan orta-yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler payının 2018'de yüzde 22,2'ye, yüzde 3,6 olan yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler payının yüzde 5,3'e yükselmesini değerli ve anlamlı bir gelişme olarak yorumluyoruz" diye konuştu. Bahçivan, ISO 500'de Ar-Ge yapan firmaların sayısının 276'ya yükseldiğini kaydederek, geçen yıl Türkiye'nin toplam ihracatı ve sanayi ihracatı yüzde 7 artarken, ISO 500'ün ihracatının yüzde 11,3 yükseldiğini bildirdi.

EN BÜYÜK 500'ÜN 464'Ü İHRACATÇI

ISO 500'de üretimden satışları ciroyuyla listeye girebilme alt bandınının 309 milyon TL'den 414 milyon TL'ye çıktığını ifade eden Bahçivan, 30 yıl önce 398 olan ihracatçı şirket sayısının bugün 464'e yükseldiğini söyledi. Bahçivan, bu şirketlerin Türkiye ihracatı içindeki payının da yüzde 41,1'den yüzde 42,8'e yükseldiğini, sanayi ihracatı içindeki payının da yüzde 42,8'den yüzde 44,5'e çıktığını aktardı. Sanayi sektörünün esas faaliyetlerinde, satışlarında ve esas faaliyetlerindeki karlılıkta, 2018 gibi zorlu bir senenin içinde geçmesine karşın başarılı bir performans gösterdiğini belirten Bahçivan, bu performansın, mali tablolara yansayan finansman maliyetleriyle baş edemediğini bildirdi.

SON 6 YILIN EN YÜKSEK FAVÖK ARTIŞI

ISO 500'ün FAVÖK büyüklüğünün 2018'de yüzde 48 artarak 140,2 milyar liraya yükseldiğini aktaran Bahçivan, böylece firmaların son altı yılın en yüksek FAVÖK artışını gerçekleştirdiğini vurguladı. Vergi öncesi dönem

kar ve zarar toplamının yüzde 19,7 artarak 63,5 milyar liraya yükseldiğini dile getiren Bahçivan, şu bilgileri verdi: "Geçen yıl 500 büyük şirketin 107,8 milyar liralık faaliyet karı elde ettiği görülmektedir. Aynı yılda diğer faaliyetlerden

olağan gelir ve karlar 270 milyar TL iken, diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar 214,2 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Alt kalemler olarak kambiyo karları 231,5 milyar TL, kambiyo zararları ise 200 milyar TL olmuştur.

Diğer faaliyetlerden olağan gelir ve karlar ile gider ve zararlar arasındaki fark alındığında 55,8 milyar TL'lik üretim faaliyeti dışı net gelir elde edildiği görülmektedir. Bu rakamın 31,5 milyar TL'sini net kambiyo karları oluşturdu."

● **Sanayinin devleri belli oldu** 6

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu TÜPRAŞ

"TÜRKİYE'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 Araştırması"na göre, TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 79 milyar lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu.

Istanbul Sanayi Odası'nın hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 Araştırması"na göre, Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ), üretimden satışlarda 79 milyar lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu. **ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan**, düzenlediği basın toplantısında, **ISO'nun** "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" sonuçlarını açıkladı.

TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 79 milyar lira 42 milyon lirayla listede ilk sırayı alırken, Ford 31 milyar 63 milyon lirayla ikinci, Toyota ise 23 milyar 608 milyon lirayla üçüncü oldu.

Listede Toyota'yı sırasıyla Oyak-Renault, Tofaş, Arçelik, İskenderun Demir ve Çelik, Ereğli Demir ve Çelik, İçdaş Çelik ve Hyundai Assan takip etti.

Ekonominin ilk 500'ünde deprem

Türkiye'de emeğini ve üretimini devreye koyan reel sektör, yıllardır serbest piyasa ekonomisi şartları gereği yüksek maliyetler ve daralan iç pazar sebebiyle darbe üstüne darbe yiyor. Ama geçtiğimiz 2018'in Ağustos ayında, ABD Başkanı'nın bir tweetiyle doların 7,20 TL'lere fırlamasıyla başlayan süreç bugüne kadarki bütün darbeleri gölgede bıraktı.

Üretimi, dolar borca ve ithalata bağımlı olan Türkiye'nin bütün ekonomik göstergeleri, masabasında da hazırlansa, alarm vermeye başladı; gizlenen reel sektör krizi aşikâr oldu.

MURAT ÇABAS

• 4'TE

Mural ÇABAS

Ekonominin ilk 500'ünde deprem

PERSPEKTİF

editor@yenimesaj.com.tr

Türkiye'de emeğini ve üretimini devreye koyan reel sektör, yıllardır serbest piyasa ekonomisi şartları gereği yüksek maliyetler ve daralan iç pazar sebebiyle darbe üstüne darbe yiyor. Ama geçtiğimiz 2018'in Ağustos ayında, ABD Başkanı'nın bir tweetiyle doların 7,20 TL'lere fırlamasıyla başlayan süreç bugüne kadar ki bütün darbeleri gölgede bıraktı.

Üretimi, dolar borca ve ithalata bağımlı olan Türkiye'nin bütün ekonomik göstergeleri, masabaşında da hazırlansa, alam vermeye başladı; güleren reel sektör krizi açıkâr oldu. Bugüne kadar bu krizi bizzat yaşayan işadamların, işadamların temsilcilerinin açıklamalarına yer verdik. Ayrıca borca dayalı ekonomimizin dönemeleği için ihtiyaç duyulan borcun neden temin edilemediğini, borç verilerin dikkate aldığı yabancı kurum ve kuruluşların yetkililerinin açıklamalarıyla ortaya koyduk.

Dün **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** tarafından açıklanan "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2018" raporu da reel sektörün ilk 500 firmasının yaşadığı sorunların gözler önüne serdi.

Raporda şu dikkat çekici veriler vardı:

"Finansmana erişim sorunu kronik bir hal aldı ve düzlemde yolunda ilerleme kaydetmedi."

"**İSO 500**'ün finansman giderlerinin faaliyet karı içindeki payı 2018'de yüzde 49,8'den yüzde 88,9'a yükseldi; sanayi firmaları 2018 kânnin neredeyse tamamını finansman giderlerine ayırdı."

"Yılın ikinci yansında faizlerdeki artış ve TL'deki değer kaybına bağlı enflasyon artışı **İSO-500** için olumsuz mali koşullar yarattı."

"Borçözkaynak dağılımında borçların payı yüzde 67'ye yükseldi, bu oran tarihsel olarak en olumsuz kaynak yapısına işaret ediyor."

"**İSO-500**'ün 'devreden KDV' yükü artarak devam ediyor; devreden KDV 2018'de yüzde 35,6 artışla 9,7 milyar TL'ye çıktı. Finansman kaynaklarının bu kadar kıstılı olduğu bir ortamda sanayici bu kadar önemli bir miktarı sıfır faizle devlete borç vermiş oluyor."

"2018'de **İSO-500**'de kar eden kuruluş sayısı 422'den 381'e düştü; zarar edenlerin sayısı 78'den 119'a yükseldi."

Evet **İSO 500** raporu böyle...

Rapor özelle: sanayicilerin finansmana erişimlerinin zor olduğunu, faiz artışından ve TL'nin erimesinden darbe yediklerini, tamamına yakınının kar edemediğini, faaliyet karlarını finansman için kullanmak zorunda kaldıklarını, borçlanarak üretim yaptıklarını, zarar edenlerin yüzde 60 oranında arttığını gösteriyor.

Tabii ki bu şartlarda Türkiye ekonomisine güven kalmıyor. TÜİK'in açıkladığı Ekonomik Güven Endeksi, Mayıs ayında geçen aya oranla yüzde 8,5 azalarak 84,7'den 77,5'e düştü.

Endeksin 100 olması ekonomiye güvenin normal olduğuna, 100'ün üstü ise güvene işaret ediyor. 77,5 rakamı ekonomiye güvenin olmadığını resmi göstergeyidir. Yapılan açıklamaya göre, endekste ki azalış, tüketici, reel kesim (malat sanayi), hizmet, perakende ticaret ve inşaat sektörü güven endekslerindeki düşüşlerden kaynaklandı. Özellikle Tüketici Güven Endeksi'nin 55,3 gibi, İnşaat Sektörü Güven Endeksi'nin de 49,8 gibi çok düşük seviyelerde seyretmesi bu noktada dikkat çekici...

Türkiye'de tüketici de borç batağı içindedir. aldığı kredileri ödeyememektedir. Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Risk Merkezi verilerine göre, "bireysel kredi kartı" borcundan dolayı yasal takibe intikal etmiş kişi sayısı 2019 yılı Ocak-Mart döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 14 oranında arttı. "Bireysel kredi" borcundan dolayı yasal takibe intikal etmiş kişi sayısı ise aynı dönemde yüzde 44 oranında arttı.

Üretim finansmanındaki faiz artışları, dolar kurundaki yükseliş doğal olarak tüm maliyetleri artırmaktadır, bir de siyasilerimiz "İhracat odaklı" bir ekonomiyi benimsedikleri için iç piyasada arz eksikliği yaşanmaktadır.

Bu durum tüm ürün fiyatlarına zam demektir. Örneğin tavuk eti... Geçen Eylül ayında bu yana yüzde 150'lik bir zam gören tavuk, son 3 ayda yapılan zamlarla yenden yüzde 50 arttı. Tavuk da lüks tüketim ürünü oldu.

Süt ve süt ürünlerine yüzde 10 ila yüzde 25 arasında zam geldi. İstanbul Gıda Toptancı Tüccarları Derneği Başkanı Mustafa Karlı, "24 TL'ye satılan toptan kaşar peynirinin fiyatı 28,3 TL'ye çıktı. Bir tenekeli beyaz peynir ise 350-400 liradan 450-500 liraya yükseldi. Piyasa çok durgun" dedi.

İç piyasaya çalışan firmalar yaşanan talep darlığı sebebiyle dökülmeye devam ediyor. Bunlardan bir tanesi de Türkiye'de giyim sektöründe uzun yıllardır faaliyet gösteren Tiffany&Tomato... Firma icradan satışa çıkarıldı, mal varlığı yan fiyatına satılacak. 35 milyon dolar borçla iflas eden şirketin Türkiye'de 400 mağazası vardı.

Bütün bunları neden anlatıyorum; çünkü Prof. Dr. Haydar Baş, 2005 yılından bu yana size Milli Ekonomi Modeli'ni anlatıyor, bir türlü anlamadınız, kulaklarınız tıkadınız. İşte yaşadığınız bütün bu sorunlar bu yaptığınız yanlışın bir faturasıdır. İnat ettiğiniz her gün bu karamsar tablo, daha da kararmak.

Elin Rus'u bu eşsiz Modelinden dolayı Sayın Baş'ı 27 Şubat 2013 tarihinde Duma'ya davet etti, devleti başkanı kapısından karşıladı, 6 saat Modelini anlatma imkanı sundu, ayakta alkışladı, "Ne mutlu Türküm diyene" dedi ve her şeyden önemlisi Milli Ekonomi Modeli'ni bu tarihten sonra tümüyle kanunlaştırarak uygulamaya başladığını tüm dünyaya ilan etti.

1 hafta sonra 5 Mart 2013 tarihinde de elin Çinlisi yıllardır uyguladığı "İhracat odaklı" modeli bırakıp, dünyada "tüketim odaklı" tek model olan Milli Ekonomi Modeli'nin kurallarını "rehber prensipler" olarak benimsediğini ilan etti, uyguladı ve dünyanın zivanesine oturdu.

Siz hala uyuyun, sürdürmeye devam edin.

Bakalım aklınız ne zaman başınıza gelecek?

DEVLER FAİZE ÇALIŞTI

ISO'nun Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2018 araştırması bu yıl da çarpıcı sonuçları ortaya koydu. Çalışmaya göre, Türkiye'nin en büyük 500 şirketinin finansman giderleri yüzde 88.9'a yükseldi. Bu durum, Türkiye'nin dev şirketlerinin kârlarının tamamına yakınının faize gittiğini ortaya koyuyor!

RECEP BAHAR | DETAY HABER
6'DA

İLK İKİ SIRA KOÇ'UN
İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO) 1968 yılından bu yana aralıksız gerçekleştirdiği "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2018" araştırmasının sonuçları açıklandı. ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan'ın kamuoyu ile paylaştığı araştırmaya göre, 2018 yılında sanayinin zirvesinde 79 milyar TL'lik üretimden satışları ile yine Koç Grubu şirketlerinden TÜPRAŞ yer aldı. Koç Grubu şirketlerinden Ford Otomotiv 31 milyar TL'lik üretimden satışlarıyla ikinciliğini, Toyota Otomotiv de 23.6 milyar TL üretimden satışlarıyla üçüncülüğünü kurdu. Öte yandan Koç Grubu şirketlerinden Tofaş 5., Arçelik 6. oldu.

BORÇTA ANORMAL ARTIŞ
ISO 500'ün geçen yılki üretimden satışları 878 milyar lira oldu. Geçen yıl 500 Büyük Şirket, 107.8 milyar TL'lik faaliyet kârı elde etti. ISO 500'ün kârının 31.5 milyar TL'si döviz kurlarındaki artıştan kaynaklandı. İlk 500'ün finansman giderlerinin faaliyet kârı içindeki payı yüzde 49.8'den yüzde 88.9'a yükseldi. Bu veri, dev şirketlerin elde ettiği her 10 liralık kârın 9 lirasının faize gittiğini ortaya koyuyor. Geçen yıla göre artış hızını ikiye katlayarak reel olarak büyüme eğilimini sürdüren mali borçlar, yüzde 35.3 artış göstererek 242.9 milyar TL'den 328.6 milyar TL'ye yükseldi.

DEVLER İTHALATA BAĞIMLI
Araştırmaya göre ISO 500'ün ihracatı 2018 yılında yüzde 11.3 artışla 71.8 milyar dolar oldu. Araştırmada ilk 500'ün yaptığı ithalata yer verilmedi. Ancak ISO 500'ün ihracatının önemli ölçüde ithalata dayandığı bilinen bir gerçek.

Dev şirketler bankalara çalıştı

ISO'nun Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2018 araştırması bu yıl da çarpıcı sonuçları ortaya çıkardı. Türkiye'nin en büyük 500 şirketinin finansman giderleri yüzde 88.9'a çıktı. Bu durum, Türkiye'nin dev şirketlerinin kârlarının tamamına yakınının faize gittiğini ortaya koyuyor!

RECEP BAHAR / DETAY HABER
İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) 1968 yılından bu yana aralıksız gerçekleştirdiği ve sektör için en değerli verileri oluşturan "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2018" araştırmasının sonuçları açıklandı. İSO'nun merkezinde düzenlenen basın toplantısında İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan tarafından açıklanan "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasına göre, 2018 yılında sanayinin zirvesinde 79 milyar TL'lik üretimden satışları ile yine TÜPRAŞ yer aldı. Listede Ford Otomotiv 31 milyar TL'lik üretimden satışlarıyla ikinciliğini, Toyota Otomotiv de 23.6 milyar TL üretimden satışlarıyla üçüncülüğünü korudu.

Döviz kurlarındaki artış ciroları şişirdi

Sanayi sektörü başta olmak üzere Türkiye ekonomisinin büyümesinden yararlanan iklimine, ihracatından finansmana kadar birçok alandan bilgiler içeren araştırmaya göre, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2017 yılında 652.7 milyar TL olan üretimden net satışları 2018 yılında yüzde 34.5 gibi yüksek bir büyüme performansıyla 878 milyar 35 milyon TL'ye çıktı. Bu hızlı büyümede, fiyat artışlarının yanı sıra döviz kurlarındaki yükselmenin ihracat gelirlerinde yarattığı artış da belirleyici rol oynadı. Üretimden satışlarda 2018 yılında da reel büyüme eğilimi devam etmekte birlikte yüzde 11.8'e geriledi ve 2017 yılında yüzde 19 olan reel büyümenin altında kaldı.

Büyükler daha hızlı büyüdü

İlk 50'de yer alan kuruluşların toplam üretimden satışları içinden aldığı pay 2017 yılında yüzde 50.2 iken 2018 yılında yüzde 50.6'ya yükseldi. Bu artış, ilk 50 kuruluşun üretimden satışlarının diğer 450 kuruluşun üretimden satışlarından bir ölçüde hızlı büyüdüğünü gösterdi.

İSO 500'ün faaliyet kâr oranı 2018 yılında 1.3 puan iyileşerek yüzde 10.9'a yükseldi. Toplam faaliyet kârı mutlak büyüklüğü 2017 yılında 70.6 milyar TL iken 2018'de yüzde 52.7 artışla 107.8 milyar

TL seviyesinde gerçekleşti. Faaliyet karlarındaki artış, satış maliyetlerinin ve faaliyet giderlerinin net satışlara göre daha düşük hızda artmış olmasından kaynaklandı.

Türk sanayisi krizde

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, İSO 500 araştırmasının tüm ekonominin en güçlü check-up neticesini veren, sanayinin kılcal damarlarına kadar inen bir nevi sağlık testi olduğunu vurguladı. İSO 500-2018 yılı araştırmasının ortaya koyduğu önemli sonuçlardan birinin, sanayinin teknoloji yoğunluğuna ilişkin veriler olduğunu dikkat çeken Bahçivan "Yaratılan katma değer içinde yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler payı yüzde 3.6'dan 2018'de yüzde 5.3'e çıktı. Bunun çok değerli ve anlamlı buluyoruz. Ar-Ge yapan firmaların sayısı, bu veriyi ölçmeye başladığımızdan bu yana en yüksek seviyeye olan 276 kuruluş ulaştı" dedi.

İhracat şart oldu

Araştırmaya göre İSO 500'ün ihracatı 2018 yılında yüzde 11.3 artışla 71.8 milyar dolar oldu. Böylece İSO 500'ün ihracatı, yüzde 7 olan Türkiye ve sanayi ihracatının üzerinde arttı. Bu performansla bağlı olarak İSO 500'ün Türkiye sanayi ihracatı içindeki payı da yüzde 44.5'e yükseldi. Erdal Bahçivan "İSO 500 kapsamındaki sevindirici gelişmelerden biri de ihracat yapan firma sayısındaki artış eğilimi. Bundan 30 yıl önce ihracat yapan firma sayısı 398 iken, son yıllarda 450'ler bandını aşarak 2018'de 464'e çıktı. Bu da gösteriyor ki, İSO 500'de yer almak için ihracat yapmak önemli bir ön koşul" dedi. Geçen yıl İSO 500 arasında en fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş sırasıyla 5.7 milyar dolarla Ford Otomotiv Sanayi AŞ, 4.3 milyar dolarla Toyota ve 3.4 milyar dolarla Oyak-Renault oldu. Önceki iki yılda olduğu gibi 2018'de de en fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş otomotiv sektörü firmalarından oluştu.

Dev şirketler borç bulamıyor

Araştırmanın sadece sanayinin değil herkesin üzerinde düşünmesi gereken olumsuz göstergeleri olduğunu da vurgulayan Bahçivan, şöyle konuştu: "Bu sonuçlardan biri de yılların birikimine dayalı olan ve her yıl katlanarak büyüyen finansman giderlerindeki artış. İSO 500 araştırması bir kez daha ortaya koymaktadır ki sanayi sektörümüz, esas faaliyetlerinde, satışlarında ve esas faaliyetlerindeki kârlılıkta, 2018 gibi zorlu bir senenin içinden geçmesine karşın başarılı bir performans

Ana hatlarıyla İSO 500

• 2018 yılında 500 Büyük Şirket, 107.8 milyar TL'lik faaliyet kâr elde etti. Diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar (231 milyar lira) döviz artışından kaynaklı gelir) 270 milyar TL, diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar (200 milyar lira) kambiyo zararına ise 214.2 milyar TL olarak gerçekleşti. Bu iki kalemin arasındaki fark alındığında 55.8 milyar TL'lik üretim faaliyet dışı net gelir elde edildi. Bunun 31.5 milyar TL'sini net kambiyo (döviz) kârları oluşturdu. Kalan 24.3 milyar TL ise faiz, işti- rak, temettü gelirleri gibi pek çok kalemi içerdi. Bazı firmalar çok yüksek kambiyo kârı yazarken, bazıları ise çok yüksek kambiyo zararları ile karşı karşıya kaldı.

• İSO 500'ün finansman giderlerinin faaliyet kârı içindeki payı yüzde 49.8'den yüzde 88.9'a yükseldi. 2017'de finansmana (faize) 35.1 milyar lira ödenen 500 şirket, geçen yıl 95.8 milyar lira ödedi. Şirketlerin finansman gideri 2017'den 2018'e yüzde 172.4 artış gösterdi.

• 2018 yılının ikinci yarısındaki faiz oranları artışı

ve TL'deki değer kaybına bağlı olarak enflasyondaki artışlar, İSO 500 için olumsuz mali koşullar yarattı.

• İSO 500'de faaliyetlerin finansmanında 2017 yılında yüzde 62.9'a kadar yükselen borçların payı, 2018 yılında 4.1 puan daha artarak yüzde 67'ye yükseldi. Öz kaynakların payı ise yüzde 37.1'den yüzde 33'e geriledi. İSO 500'de borçların payının artmasının önemli bir nedeni de döviz kurlarındaki artışlar oldu.

• Geçen yıla göre artış hızını ikiye katlayarak reel olarak büyüme eğilimini sürdürüyor mali borçlar, yüzde 35.3 artış göstererek 242.9 milyar TL'den 328.6 milyar TL'ye yükseldi.

• İSO 500'de kâr eden kuruluş sayısı da 422'den 381'e düşerken, zarar eden kuruluş sayısı ise 78'den 119'a yükseldi.

• İSO 500'ün istihdamı geçen yıl yüzde 2,4 artarken, ödenen maaş ve ücretlerdeki artış da yüzde 20.2 olarak gerçekleşti. İSO 500 içinde yer alan yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı da 2018 yılında 2 adet arttı ve 117'ye yükseldi.

İSO 500'e Koç Grubu Damgası

İSO 500'ün ilk 10 sırasında Koç Grubu'ndan 4 şirket yer aldı. Bu şirketler şunlar: TÜPRAŞ, Ford Otomotiv, Tofaş ve Arçelik. İşte ilk 10 şirket:

1. TÜPRAŞ
2. Ford Otomotiv
3. Toyota Otomotiv
4. Oyak-Renault
5. Tofaş
6. Arçelik
7. İskenderun Demir ve Çelik
8. Ereğli Demir ve Çelik
9. İçdaş Çelik
10. Hyundai Assan

gösterdi. Ama bu performans, mali tablolara yansıyan finansman maliyetleriyle baş edemedi. Maalesef finansmanın mali tablolarda yarattığı tahribat, esas faaliyetlerde ne kadar başarılı olunursa olunsun, bunun sürdürülebilir olmadığını ortaya koyuyor. Çünkü sadece bir yılın değil uzun yılların bir sorunu olan bu finansman tahribatı, öz kaynak dengesini bozmakta, sanayinin kaliteli finansman kaynaklarına erişimini zorlu hale getirmektedir. Artık şu çok net: Türkiye'deki mevcut bankacılık yapısı, bankalarımızın mevcut mevduat vade-leri ve o vadelerin maliyetiyle Türk sanayisinin kendisini döndürmesi kolay değil. 2018 yılında İSO 500'ün finansman giderlerinin faaliyet kârı için-

deki payı yüzde 49.8'den yüzde 88.9'a yükselmiştir. Yani biz bugüne kadar yüzde 50'lerden şikâyetçiyken, şimdi sanayi firmaları 2018 yılında elde ettikleri kârın neredeyse tamamını finansman giderlerine ayırmıştır."

56 şirket ilk kez ISO 500'de

İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO) hazırladığı Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 araştırmasına göre, geçen yıl 56 şirketin ISO 500'e ilk kez girmesiyle listenin yüzde 11'i yenilenmiş oldu. ● 4TE

56 şirket ilk kez **ISO 500**'de

İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO) hazırladığı Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 araştırmasına göre, geçen yıl 56 şirketin ISO 500'e ilk kez girmesiyle listenin yüzde 11'i yenilenmiş oldu. 2017 listesinde yer almayan 56 şirket, geçen yıl ilk 500'e girmeyi başardı

SELİM AYANOĞLU / İSTANBUL
İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO) hazırladığı Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 çalışmasında bu yıl dikkat çekici değişimler yaşandı. İlk 50 şirketin fazla oynamadığı ilk 500'e geçen yıl 56 şirket dahil oldu. Listeye yeni giren 56 şirketin, 43'ü ISO İkinci 500'den yükselen, 13'ü de ISO 1.000 dışından gelen şirketlerden oluştu. Bu arada, geçen yıl isminin açıklanmasını istemeyen şirket sayısı 20 olarak gerçekleşti.

En fazla düşenler

ISO 500'e göre, 2018'de sıralamada en fazla düşüş kaydeden şirket 180 basamak gerilemeyle Gaziantep'te bulunan Beşler Makarna Un İrmik Gıda oldu. 160. sıradan 340. sıraya gerileyen Beşler Makarna Un İrmik Gıda'yı, 159 sıra düşüş kaydeden Çanakkale'de bulunan Doğtaş Kelebek Mobilya, 115 basamak düşen Ak-sa Jeneratör Sanayi ve 111 sıra gerileyen Poyraz Poyraz Fındık Entegre izledi.

En çok yükselen şirketler

ISO 500 çalışmasına göre, 2017 ve 2018'de listede olan ve ismini açıklayan şirketler arasında geçen yıl en fazla yükselen şirket 152 basamaklık artışla Alp Havacılık oldu. 479. sıradan 327. sıraya çıkan Alp Havacılık şirketini, 134 sıra

yükselen Anadolu Cam Sanayii, 128 sıra artış gösteren Altek Döküm Hadde Mamulleri takip etti.

Sıralamada yerini koruyanlar

Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ), 2017'da olduğu gibi geçen yıl da listenin zirvesindeki yerini korudu. Yeni

Mesaj'ın edindiği bilgiye göre TÜPRAŞ, 1993'ten bu yana listede ilk sırada yer alıyor. Araştırmaya göre, ilk 10 şirket arasında yer alan 5 otomotiv şirketi listeye damgasını vurdu. Listede 2'nci sırada Ford Otomotiv, 3'üncü sırada Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye bulunuyor.

El konulan şirketler de ISO 500'de

Fetullahçı Terör Örgütü'nün (FETÖ) darbe girişimine ilişkin yürütülen soruşturma kapsamında Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) devredilen şirketlerden Aynes Gıda, Boyçelik Metal, Boytaş Mobilya, Boyteks Tekstil, Form Sünger, HES Hacılar Elektrik, İstikbal Mobilya, Küçükbay Yağ ve Nak-san Plastik de ISO 500'de yer aldı. Bu şirketlerden 6'sı (Boyçelik Metal, Boytaş Mobilya, Boyteks Tekstil, Form Sünger, HES Hacılar Elektrik, İstikbal Mobilya) Kayserili Boydak Holding bünyesinde faaliyet gösteriyordu.

Kibar Holding 4 grup şirketi ile yeniden **ISO 500**'de

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 araştırmasında, Kibar Holding'in grup şirketlerinden Hyundai Assan 10., Assan Alüminyum 32., Posco Assan 74. ve Assan Hanil 196. sırada yer aldı.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından 28 yıldır yapılan Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırması, ortaya koyduğu verilerle ülkemiz ekonomisine ayna tutmaya devam ediyor. Firmaların üretimden net satışları baz alınarak hazırlanan **ISO 500**'de, Türkiye'nin önde gelen sanayi gruplarından Kibar Holding 4 grup şirketi ile yer aldı.

Otomotiv endüstrisinin en önemli oyuncularından biri olan Hyundai Assan 10, Türkiye'nin yassı alüminyum sektörünün lider üreticisi olan Assan Alüminyum 32., Türkiye'nin ilk ve tek paslanmaz çelik üreticisi Posco Assan 74., otomotiv sektörünün önemli ana parça tedarikçilerinden biri olan Assan Hanil 196. sıradan listeye girdi.

**Kibar Holding CEO'su
Haluk Kayabaşı**

"ÜRÜN VE HİZMET KALİTEMİZLE ÖNE ÇIKIYORUZ"

Türkiye'nin sanayi alanında yapılmış en büyük araştırmalarından biri olan **ISO 500**'de Kibar Holding olarak 4 grup şirketiyle yer almaktan büyük memnuni-

yet duyduğunu ifade eden Kibar Holding CEO'su Haluk Kayabaşı, "Planlarımızı ve yatırımlarımızı hayata geçirirken her zaman için önceliğimiz, ülkemiz ekonomisine destek olacak ve istihdamı artıracak çalışmalarını ortaya koymaktır. Bu vizyonla faaliyet gösterdiğimiz tüm alanlarda

ürün ve hizmet kalitemizle öne çıkıyor, ülkemizin adını dünyanın dört bir yanına gururla taşıyoruz. Ülkemizin sahip olduğu potansiyele inanıyor ve bunu desteklemek için var gücümüzle çalışmaya devam ediyoruz" dedi.

ISO 500'un yüzde 11'i YENİLENDİ

**"Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu"
listesine geçen yıl 56 şirket yeni giriş yaptı.
Listenin ilk 5'inde 4 otomotiv şirketi yer aldı.**

Istanbul Sanayi Odası'nın (İSO) hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 Araştırması"na göre, geçen yıl 56 şirketin ISO 500'e ilk kez girmesiyle listenin yüzde 11'i yenilenmiş oldu. İSO'nun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması"ndan derlenen bilgilere göre, 2017 listesinde yer almayan 56 şirket, geçen yıl ilk 500'e girmeyi başardı.

Listeye yeni giren 56 şirketin, 43'ü İSO İkinci 500'den yükselen, 13'ü de İSO 1.000 dışından gelen şirketlerden oluştu.

Bu arada, geçen yıl isminin açıklanmasını istemeyen şirket sayısı 20 olarak gerçekleşti.

LİSTEDE EN FAZLA DÜŞÜŞ YAŞAYAN ŞİRKETLER

İSO 500 çalışmasına göre, 2018'de sıralamada en fazla düşüş kaydeden şirket 180 basamak gerilemeyle Beşler Makarna Un İrmik Gıda San. ve Tic. AŞ oldu.

160. sıradan 340. sıraya gerileyen Beşler Makarna Un İrmik Gıda'yı, 159 sıra düşüş kaydeden Doğaş Kelebek Mobilya San. ve Tic. AŞ, 115 basamak düşen Aksa Jeneratör Sanayi AŞ ve 111 sıra gerileyen Poyraz Poyraz Fındık Entegre San. ve Tic. AŞ izledi.

LİSTEDE EN ÇOK YÜKSELEN ŞİRKETLER

İSO 500 çalışmasına göre, 2017 ve 2018'de listede olan ve ismini açıklayan şirketler arasında geçen yıl en fazla yükselen şirket 152 basamaklık artışla Alp Havacılık San. ve Tic. AŞ oldu. 479. sıradan 327. sıraya çıkan Alp Havacılık şirketini, 134 sıra yükselen Anadolu Cam

Sanayi AŞ, 128 sıra artış gösteren Altek Döküm Hadde Mamulleri San. ve Tic. AŞ takip etti.

SIRALAMADA YERİNİ KORUYANLAR

Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ), 2017'da olduğu gibi geçen yıl da listenin zirvesindeki yerini korudu. Sıralamada yerini koruyan diğer şirketler 2'nci olan Ford Otomotiv Sanayi AŞ, 3'üncü sıradaki Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye AŞ, 6'ncı sıradaki Arçelik AŞ, 7'nci sıradaki İskenderun Demir ve Çelik AŞ olarak kayıtlara geçti.

Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları, İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi, Hyundai Assan Otomotiv, Mercedes-Benz Türk, PETKİM, İstanbul Altın Rafinerisi, BSH Ev Aletleri, Sarkuysan Elektrolitik Bakır, Milangaz LPG Dağıtım, Yücel Boru ve Profil Endüstrisi, BRISA Bridgestone Sabancı Lastik, Kılıç Deniz Ürünleri Üretimi, Arslan Alüminyum ve Ulusoy Elektrik İmalat da sıralamada yerini koruyan diğer şirketler oldu.

LİSTENİN İLK 5'İNDE 4 OTOMOTİV DEĞİ YER ALDI

Araştırmaya göre, ilk 10 şirket arasında yer alan 5 otomotiv şirketi listeye damgasını vurdu. Listede 2'nci sırada Ford Otomotiv, 3'üncü sırada Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye bulunuyor.

Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları 2018'de bir basamak yükselerek 4'üncü, TOFAŞ bir basamak gerileyerek 5'inci ve Hyundai Assan Otomotiv 10'uncu sırada yer aldı.

Öte yandan, İSO 500 listesinin

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu TÜPRAŞ

"Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 Araştırması"na göre, TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 79 milyar lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu.

Istanbul Sanayi Odası'nın hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 Araştırması"na göre, Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ), üretimden satışlarda 79 milyar lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu.

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, düzenlediği basın toplantısında,

ilk 10'unda 4 Koç Topluluğu şirketi bulunuyor.

TMSF'DEKİ ŞİRKETLER DE İSO 500'DE

Fetullahçı Terör Örgütü'nün (FETÖ) darbe girişimine ilişkin yürütülen

araştırma kapsamında Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) devredilen şirketlerden Aynes Gıda, Boyçelik Metal, Boytaş Mobilya, Boyteks

Tekstil, Form Sünger, HES Haclar Elektrik, İstikbal Mobilya, Küçükbay Yağ ve Naksan Plastik de İSO 500'de yer aldı.

Listede Toyota'yı sırasıyla Oyak-Renault, Tofaş, Arçelik, İskenderun Demir ve Çelik, Ereğli Demir ve Çelik, İçdaş Çelik ve Hyundai Assan takip etti.

Boyçelik Metal, Boytaş Mobilya, Boyteks Tekstil, Form Sünger, HES Haclar Elektrik, İstikbal Mobilya, Küçükbay Yağ ve Naksan Plastik de İSO 500'de yer aldı.

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu TÜPRAŞ

■ **İSTANBUL Sanayi Odası**'nin hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 Araştırması"na göre, Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ), üretimden satışlarda 79 milyar lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu. ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**'in açıkladığı listede TÜPRAŞ ilk sırayı alırken, Ford 31 milyar 63 milyon lirayla ikinci, Toyota ise 23 milyar 608 milyon lirayla üçüncü oldu.

İLK ÜÇ SIRA DEĞİŞMEDİ

■ **TOYOTA'YI** sırasıyla Oyak-Renault, Tofaş, Arçelik, İskenderun Demir ve Çelik, Ereğli Demir ve Çelik, İçdaş Çelik ve Hyundai Assan takip etti. Listede ilk 3 sıra değişmezken, geçen yıl beşinci basamakta yer alan Oyak-Renault, 2018'de dördüncülüğe yükseldi. Tofaş ise dördüncü sıradan beşinciliğe geriledi. İlk 10 sırada yer alan şirketlerde ciddi bir değişim görülmezken, sadece dördüncü ile beşinci sıradaki şirketler yer değiştirdi.

SON 14 YILIN EN YÜKSEK BÜYÜMESİ

■ **ISO 500**'ün üretimden satışları son 14 yılın en yüksek büyümesi oldu ve yüzde 34,5 artışla 878 milyar TL'ye çıktı. **ISO 500**'ün faaliyet karı oranı 1,3 puan iyileşti ve yüzde 9,6'dan yüzde 10,9'a yükseldi. **ISO 500**'ün istihdamı geçen yıl yüzde 2,4 artarken, ödenen maaş ve ücretlerdeki artış da yüzde 20,2 olarak gerçekleşti. **ISO 500** içinde yer alan yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı da 2018 yılında 2 adet artarak 117'ye yükseldi. Geçen yıl **ISO 500** arasında en fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş sırasıyla 5,7 milyar dolarla Ford Otomotiv Sanayi AŞ, 4,3 milyar dolarla Toyota ve 3,4 milyar dolarla Oyak-Renault oldu. Listeye geçen yıl 56 şirket yeni giriş yaptı. Listenin ilk 5'inde 4 otomotiv şirketi yer aldı.

500 büyük sanayi kuruluşundan son 14 yılın en yüksek büyümesi

Ekonomiye yönelik operasyonlara rağmen, Türkiye'nin en büyük sanayi şirketleri son 14 yılın en yüksek büyümesini gerçekleştirdi. İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 Araştırması"nda Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ) ilk sırada yer alırken, ilk 10'da otomotiv şirketlerinin yoğunlukta olması dikkat çekti. Geçen yıl 56 şirketin ISO 500'e ilk kez girmesiyle listenin yüzde 11'i yenilenmiş oldu.

OTOMOTİVCİLER İLK 10'DA

"Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 Araştırması"nın sonuçları ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan tarafından açıklandı.

TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 79 milyar lira 42 milyon lirayla listede ilk sırayı alırken, Toyota 23 milyar 608 milyon lirayla üçüncü oldu. Listede Toy-

ota'yı sırasıyla Oyak-Renault izledi. İlk 10 sırada yer alan şirketlerde, sadece dördüncü ile beşinci sıradaki şirketler yer değiştirdi. İskenderun Demir ve Çelik, Ereğli Demir ve Çelik, İçdaş Çelik ve Hyundai Assan ilk 10 şirket arasında yer aldı.

14 YILIN EN YÜKSEĞİ

ISO 500'ün üretimden satışları son 14 yılın en yüksek büyümesi oldu ve yüzde 34,5 artışla 878 milyar TL'ye çıktı.

Satışlardaki artışta fiyat yükselişlerinin yanı sıra ihracat gelirlerinde etkili olan döviz kurlarındaki artış rol oynadı. Gerçekleşen büyüme oranı da ISO 500'de son 14 yılın en yüksek büyümesi olarak dikkati çekti.

Önceki yıl yüzde 19 olan üretimden satışlardaki reel büyüme ise 2018'de yüzde 11,8'e geriledi. ISO 500'ün faaliyet karı oranı 1,3 puan iyileşti ve yüzde 9,6'dan yüzde 10,9'a yükseldi.

4 grup şirketi ile yeniden ISO 500'de

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 'ISO 500'de, Türkiye'nin önde gelen sanayi gruplarından Kibar Holding 4 grup şirketi ile yer aldı.

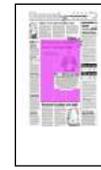
Otomotiv endüstrisinin en önemli oyuncularından biri olan Hyundai Assan 10, Türkiye'nin yassı alüminyum sektörünün lider üreticisi olan Assan Alüminyum 32., Türkiye'nin ilk ve tek paslanmaz çelik üreticisi Pos-

co Assan 74., otomotiv sektörünün önemli ana parça tedarikçilerinden biri olan Assan Hanil 196. sıradan listeye girdi. **Kibar Holding CEO'su Haluk Kayabaşı**, "Planlarımızı ve yatırımlarımızı hayata geçirirken her zaman için önceliğimiz, ülkemiz ekonomisine destek olacak ve istihdamı artıracak çalışmaları ortaya koymaktır. Bu vizyonla faaliyet gösterdiğimiz tüm alanlarda ürün ve hizmet kalitemizle öne çıkıyoruz" dedi.

Haluk Kayabaşı

Sanayinin devleri borç batağında

ISO Başkanı Erdal Bahçivan "TL'deki değer kaybı ve enflasyondaki yükseliş nedeniyle sanayinin 500 firmasının borçları 2018'de 4,1 puan daha artarak yüzde 67'ye ulaştı. Özkaynakların payı ise yüzde 33'e geriledi. Bu tarihsel olarak en olumsuz kaynak yapısı" dedi.

SANAYİNİN devleri de borçla boğuşuyor. ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, düzenlediği toplantısında, ISO'nun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" sonuçlarını açıkladı. **İstanbul Sanayi Odası**'nin 2018 araştırma sonuçlarına göre, TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 79 milyar lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu. Listede kâr eden şirket sayısı 41 adet düşerken zarar eden şirket sayısı da 41 adet artarak 119'a yükseldi. 500 sanayi kuruluşunun yüzde 24'ü zarar etmiş oldu.

Borç/özkaynak dağılımında borçların payı yüzde 67'ye yükseldi, bu oran tarihsel olarak en olumsuz kaynak yapısına işaret ediyor. TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 79 milyar lira 42 milyon lirayla listede ilk sırayı alırken, Ford 31 milyar 63 milyon lirayla ikinci, Toyota ise 23 milyar 608 milyon lirayla üçüncü oldu. Listede Toyota'yı sırasıyla Oyak-Renault, Tofaş, Arçelik, Iskenderun Demir ve Çelik, Ereğli Demir ve Çelik, İçdaş Çelik ve Hyundai Assan takip etti. Geçen yılın ikinci yarısında mali borçlardaki ve finansman maliyetlerindeki artışların sanayi firmalarının finansman giderlerinde kötüleşmeye neden olduğunu aktaran **ISO Başkanı Erdal Bahçivan**, şunları kaydetti:

"Finansman giderleri sanayi firmalarının karlılıklarında temel belirleyici olmayı 2018'de de sürdürdü. **ISO 500**, 2018'de ani yaşanan finansal dalgalanma ve şokların yükselttiği finansman maliyetleri ile karşılaşmıştır.

Yılın ikinci yarısındaki faiz oranları artışı ve Türk lirasındaki değer kaybına bağlı olarak enflasyondaki artışlar, **ISO 500** için olumsuz mali koşullar ortaya çıkardı. **ISO 500**'de 2017'de yüzde 62,9'a kadar yükselen borçların payı, 2018'de 4,1 puan daha artarak yüzde 67'ye ulaştı. Özkaynakların payı ise yüzde 37,1'den yüzde 33'e geriledi. Bu oranlar tarihsel olarak en olumsuz kaynak yapısına işaret etmekte."

E'NİN
SANAYİ
JŞU

Finansman maliyeti- nin sanayicinin ihracat gelişimini gölgelediğini belirten Bahçivan sanayicinin yatırım yapmasını engelleyen en önemli konulardan birinin bu olduğunu ve bu sorunun çözülmesi gerektiğini kaydetti.

Bahçivan "Finansmana erişim sorunu kronik bir hal aldı ve düzelve yolunda ilerleme kaydetmedi" dedi. **ISO-500**'ün "devreden KDV" yükünün artarak devam ettiğini, devreden KDV'nin 2018'de %35,6 artışla 9,7 milyar TL'ye

çıkışını belirten Başkan Bahçivan "Finansman kaynaklarının bu kadar kısıtlı olduğu bir ortamda sanayici bu kadar önemli bir miktarı sıfır faizle devlete borç veriyor" diye konuştu. Önceki iki yılda olduğu gibi 2018'de de en fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş otomotiv sektörü firmalarından oluştu. Geçen yıl **ISO 500** arasında en fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş sırasıyla 5,7 milyar dolarla Ford Otomotiv Sanayi AŞ, 4,3 milyar dolarla Toyota ve 3,4 milyar dolarla Oyak-Renault oldu.

İŞTE EN BÜYÜK 10 SANAYİ HURBUŞU

- 1-Tüpraş
- 2-Ford Otomotiv
- 3-Toyota Otomotiv
- 4-Oyak-Renault
- 5-Tofaş
- 6-Arçelik
- 7-İSDEMİR
- 8-ERBĞLİ
- 9-İçdaş Çelik
- 10-Hyundai Assan

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK 500 SANAYİ KURULUŞU DÖVİZLE BÜYÜDÜ

ZİRVENİN KURMAYLARI

İSO BAŞKANI BAHCIVAN:
Kaliteli finansmana erişim zorunlu

■ İSO Yürütim Kurulu Başkanı İsmail Bahçivan, İSO 500 araştırmasının sanayinin kalitesi demolarına kadar inen bir nevi sağlık testi olduğunu söyledi. Bahçivan "Bu tablo karşısında tespitlerimiz şudur, Türk sanayisi en zor şartlarda dahi kendi ana faaliyetinde erişmiş olduğu birikim ve dayanıklılık gücüyle üretimi başarıya sürdürüyor. Global rekabette maliyetsiz elverişli finansman teminlerinin epeyi şartlarda olmadığı düşünülmüşse, bu başarının önemli değeri ve anlamı daha iyi anlaşılacaktır" dedi. Araştırmanın olumsuz göstergeleri de olduğunu vurgulayan Bahçivan, şöyle konuştu: Bu sonuçlardan biri de her yıl katılanarak bü-

yüyen finansman giderlerindeki artış, İSO 500 araştırması bir kez daha ortaya koymaktadır ki sanayi sektörümüz, esas faaliyetlerindeki kalitede, 2018 gibi zorlu bir senenin için gerçekleşme karşın başarılı bir performans gösterdi. Ama bu performans, mali tablolara yansayan finansman maliyetleriyle bağ edilemedi. Maliyetsiz finansmanın mali tablolarında oluşturduğu tahribat, esas faaliyetlerde ne kadar başarılı olursa olsun, burama sürdürülebilir olmadığı ortaya koyuyor. Bu finansman tahribatı, öz kaynak dengesi bozmakta, sanayinin kaliteli finansman kaynaklarına erişimini zorlu hale getirmektedir.

Tüpraş, Ford ve Toyota geçen yıl olduğu gibi bu yıl da ilk üçteki yerini korurken, listede yer alan firmaların gelirleri döviz bazlı satış ve ihracatla 31,5 milyar lira artış gösterdi.

Ekonomi Servisi
Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşları listesinde döviz kuru damgasını vurdu. İhracat ile kur endeksi satışlarla birlikte döviz gelirlerini artıran firmalar listedeki yerini pekiştirdi. İsmail Bahçivan'ın İSO 500 Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu' araştırmasına göre 19 milyar 79 milyon TL'lik üretimden satış ile bu yıl da zirvedeki yerini korurken, 31 milyar TL ile Ford 23,6 milyar TL ile Toyota izledi. Listede Toyota'ya sırasıyla Oyak-Renault, Tofaş, Arçelik, İskenderun Demir ve Çelik, Ereğli Demir ve Çelik, İçdaş Çelik ve Hyundai Assan takip etti. Listede ilk 3 sıra değişmesen, geçen yıl beşinci basamakta yer alan Oyak-Renault, 2018'de dördüncülüğe yükseldi. Tofaş ise dördüncü sıradan beşinciliğe geriledi.

SON 14 YILIN EN YÜKSEK BÜYÜMESİ
İSO 500'ün 2017 yılında 652,7 milyar TL olan üretimden net satışları 2018 yılında yüzde 34,5 gibi yüksek bir büyüme performansıyla 878 milyar TL'ye çıktı. Satışlardaki artışta fiyat yükseltilerinin yanı sıra ihracat gelirlerinde etkili olan döviz kurlarındaki artış rol oynadı. Gerçekleşen büyüme oranı da İSO 500'de son 14 yılın en yüksek büyümesi olarak dikkat çekti. Önceki yıl yüzde 19 olan üretimden satışlardaki reel büyüme ise 2018'de yüzde 11,8'e geriledi.

İHRACAT SEKTÖRÜN ÜZERİNDE ARTTI
Araştırmaya göre İSO 500'ün ihracatı da 2018'de yüzde 11,3 artışla 71,9 milyar dolar oldu. Böylece ihracat artışı oranı, yüzde 7 olan Türkiye ve sanayi ihracatı artış oranının listesinde gerçekleşti. Bu performansa bağlı olarak İSO 500'ün Türkiye sanayi ihracatı içindeki payı yüzde 44,5'e yükseldi.

DÖVİZ VE FAİZDEN 55,8 MİLYAR LİRA
Listede yer alan 500 büyük şirketin faaliyet kârı ise 107,8 milyar TL oldu. Diğer faaliyetlerden oluşan gelir ve kârlar 270 milyar TL, diğer faaliyetlerden oluşan gider ve zararları ise 214,2 milyar TL olarak gerçekleşti. Bu iki kalemin arasındaki fark olan 55,8 milyar TL'lik üretim faaliyet dışı net gelir elde edildi. Bunun 31,5 milyar TL'sini net kambiyo kârından oluşturdu. Kalan 24,3 milyar TL ise faiz, iştirak, temettü gelirleri gibi pek çok kalemi içerdi.

FAVÖK 6 yılın zirvesinde
■ Araştırmaya göre FAVÖK büyüklüğü 2018 yılında yüzde 48 artarak 94,7 milyar TL'den 140,2 milyar TL'ye yükseldi. Böylece firmalar son altı yılın en yüksek FAVÖK artışını gerçekleştirdi. Vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamı yüzde 19,7 artarak 83 milyar TL'den 61,5 milyar TL'ye yükseldi. FAVÖK'ye reel olarak yüzde 23 gibi yüksek bir artış sağlanırken, vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamı reel olarak 0,5 azaldı.

Dışa bağımlı olan sanayici faize çalıştı

■ Türkiye'ye karşı yapılan döviz manipülasyoncu sanayi şirketlerini etkiledi. Tüm şirketler içinde üretimden satışlar yüzde 7,2 daraldı. Faaliyet kâdından yüzde 88,9'u faiz giderlerine gitti. Bu oran 2018 yılında yüzde 49,8'di. İSO 500 listesinin özkaynakları yüzde 4 azalırken, borçluluk da yüzde 4 artarak yüzde 67'ye yükseldi. Öz kaynakların payı ise yüzde 37,1'den yüzde 33'ye geriledi. 500 şirket içinde kâr eden kuruluş sayısı 422'den 381'e düşerken, zarar eden şirket sayısı da 78'den 119'a yükseldi.

56 şirket ilk defa girdi

■ Geçen yıl 79 yeni şirket listeye girmeyi başarmışken 56 şirket ilk defa giriş yaptı. Böylece listenin yüzde 11'i yenilenmiş oldu. Bu arada, geçen yıl isiminin açıklanmasını istemeyen şirket sayısı 20 olarak gerçekleşti.

TMSF de listede

■ Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) devredilen şirketlerden Aynas Gıda, Boyçelik Metal, Boytaş Mobilya, Boyteko Tekstil, Form Sünger, HES Haçlar Elektrik, İstikbal Mobilya, Küçükbuğ Yağ ve Naksan Plastik de İSO 500'de yer aldı.

Teknolojinin payı arttı

■ Katma değeri ürünlerde yüksek teknolojinin payı yüzde 3,6'dan yüzde 5,3'e, orta yüksek ve yüksek teknolojinin payı ise yüzde 23,8'den yüzde 27,5'e çıktı. Ar-Ge yapan firma sayısı da 2018'de 276'ya yükseldi.

Maaşlar yüzde 20 zamlandı

■ İSO 500'ün istihdamı geçen yıl yüzde 2,4 artarken, ödenen maaş ve ücretlerdeki artış da yüzde 20,2 olarak gerçekleşti. İSO 500 içinde yer alan yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı da 2018 yılında 2 adet artarak 117'ye yükseldi.

İSO 500'DEN 14 YILIN REKORU

■ **İSTANBUL Sanayi Odası**'nın hazırladığı 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 Araştırması'nda **Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAS)** ilk sırada yer alırken; **Ford** ikinci, **Toyota** üçüncü oldu. Listede ilk 3 sıra değişmezken, geçen yıl beşinci basamakta yer alan **Oyak-Renault**, 2018'de dördüncülüğe yükseldi. **Tofaş** ise dördüncü sıradan beşinciliğe geriledi. İSO 500'ün üretimden satışları **son 14 yılın en yüksek büyümesi** oldu ve yüzde 34.5 artışla **878 milyar liraya** çıktı. Araştırmaya göre İSO 500'ün ihracatı 2018'de yüzde 11.3 artışla 71.8 milyar dolar oldu. Böylece İSO 500'ün ihracat artış oranı, yüzde 7 olan Türkiye ve sanayi ihracatı artış oranının üzerinde arttı. İSO Başkanı **Erdal Bahçivan**, "500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2017'de 652.7 milyar lira olan üretimden net satışlarını, 2018'de yüzde 34.5 gibi bir büyüme ile **878 milyar liraya** çıkarmıştır" dedi.

SANAYİDE UMUT VEREN TEKNOLOJİK DÖNÜŞÜM

'ISO 500' araştırmasında ilk 10 şirket değişmedi. Yapılan araştırma, şirketlerin yüksek katma değerli ürünler üretme gayretinde olduğunu ortaya koydu. Sanayide yüksek teknolojinin payı yüzde 3,6'dan 5,3'e çıkarken Ar-Ge harcamaları da arttı.

İSTANBUL Sanayi Odası'nın (ISO) 1968 yılından bu yana aralıksız gerçekleştirdiği 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018' araştırmasında ilk 10 şirket değişmedi. Yapılan araştırma, şirketlerin yüksek katma değerli ürünler üretme gayretinde olduğunu ortaya koydu.

KATMA DEĞER ARTTI
Katma değer itibarıyla en yüksek payı yüzde 37,5 ile düşük teknoloji yoğunluklu sanayiler alırken, orta-düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı 4,9 puan azalarak yüzde 35 oldu.

Üretim dışından 55.8 milyar kazandılar
VERGİ öncesi dönem kar yüzde 19,7 artarak 53 milyar TL'den 63,5 milyar TL'ye yükseldi. Geçen yıl ISO 500, 107,8 milyar TL'lik faaliyet karı elde etti. Diğer faaliyetlerden oluşan gelir 270 milyar TL, diğer faaliyetlerden oluşan giderler ise 214,2

Üretim dışından 55.8 milyar kazandılar
VERGİ öncesi dönem kar yüzde 19,7 artarak 53 milyar TL'den 63,5 milyar TL'ye yükseldi. Geçen yıl ISO 500, 107,8 milyar TL'lik faaliyet karı elde etti. Diğer faaliyetlerden oluşan gelir 270 milyar TL, diğer faaliyetlerden oluşan giderler ise 214,2

Üretim dışından 55.8 milyar kazandılar
VERGİ öncesi dönem kar yüzde 19,7 artarak 53 milyar TL'den 63,5 milyar TL'ye yükseldi. Geçen yıl ISO 500, 107,8 milyar TL'lik faaliyet karı elde etti. Diğer faaliyetlerden oluşan gelir 270 milyar TL, diğer faaliyetlerden oluşan giderler ise 214,2

ISO 500'u, Başkan Erdal Bahçivan (sağda) ve Başkan Yardımcısı İrfan Özhamarali açıkladı.

Üretim dışından 55.8 milyar kazandılar
VERGİ öncesi dönem kar yüzde 19,7 artarak 53 milyar TL'den 63,5 milyar TL'ye yükseldi. Geçen yıl ISO 500, 107,8 milyar TL'lik faaliyet karı elde etti. Diğer faaliyetlerden oluşan gelir 270 milyar TL, diğer faaliyetlerden oluşan giderler ise 214,2

seviyeye ulaştı. Ar-Ge harcamaları da yüzde 10,5 oranında artarak 3,8 milyar TL'ye yükseldi.

TMSF'DEN 9 ŞİRKET

Araştırmaya göre ISO 500'ün ihracatı 2018'de yüzde 11,3 artışla 71,8 milyar dolar oldu. Bu performansla bağlı olarak ISO 500'ün Türkiye sanayi ihracatı içindeki payı da yüzde 44,5'e yükseldi. Fetullahçılar Terör Örgütü'nün (FETO) darbe girişimine ilişkin yürütülen soruşturma kapsamında Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) devredilen şirketlerden Aynes Gıda, Boyçelik Metal, Boytaş Mobilya, Boyteks Tekstil, Form Sünger, HES Hacılar Elektrik, İstikbal, Küçükbaş Yağ ve Naksan Plastik de ISO 500'de yer aldı.

VERİLER UMUT VERİCİ

ISO 500-2018 yılı araştırmasının ortaya koyduğu önemli sonuçlardan birinin, sanayinin teknoloji yoğunluğuna ilişkin veriler olduğuna dikkat çeken ISO Başkanı Bahçivan "Yaratılan katma değer içinde yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler payı yüzde 3,6'dan 2018'de yüzde 5,3'e çıktı. Bunu çok değerli ve anlamlı buluyoruz. Sanayimizin yüksek katma değerli ve yüksek teknoloji yoğunluklu sektörlerle dönüşüm ihtiyacı sürmekle birlikte, bu veriler bize gelecek için umut verici" dedi.

En büyük sanayi kuruluşu TÜPRAS

Sıra no.	Sıra no.	Kuruluş	Üretimden satışlar (Milyar TL)
1	1	TÜPRAS	79,0
2	2	Ford	31,0
3	3	Toyota	23,6
4	5	Oyak-Renault	20,2
5	4	TÜFAŞ	17,1
6	6	Argelik	16,5
7	7	İsdeмир	15,7
8	8	Erdemir	13,7
9	9	İçtaş	11,9
10	10	Hyundai Assan	11,0
11	14	Çeliközü Metalurji	10,4
12	12	Mercedes-Benz	9,1
13	13	PETKİM	7,8
14	15	Vestel Elektronik	7,7
15	20	Aselsan	7,5
16	16	İt. Alın Raf. A.Ş.	7,5
17	17	BŞH Ev Aletleri	7,3
18	11	Aygaz	6,9
19	22	Boçelik	6,3
20	19	Tosçelik	6,0
21	23	Vestel Beyaz Eya	5,9
22	28	TUSAŞ	5,9
23	24	KARDEMİR	5,5
24	30	Er-Bakır	5,4
25	21	Unilever	5,3
26	26	Sarımsan	5,2
27	32	Eti Maden	4,7
28	27	Bosch A.Ş.	4,7
29	36	Eren Enerji	4,6
30	33	Kocaman Çelik	4,6
31	31	Milangoz	4,5
32	38	Assan Al	4,4
33	18	ELİAŞ	4,4
34	41	Baştaş Metalurji	4,1
35	35	Yıldız Boru	3,9
36	47	İsdeмир	3,9
37	34	Eti Gıda	3,9
38	25	T. Seker Fab. A.Ş.	3,8
39	45	Enerjisa	3,7
40	37	Philco	3,7
41	39	AKSA	3,6
42	38	TİFAO	3,5
43	35	Diler Çelik	3,5
44	43	Konya Şeker	3,4
45	51	Milangoz	3,4
46	40	Kastamonu Entegre	3,4
47	49	Hayat Kimya	3,2
48	29	Türk Telekom	3,2
49	07	Ölçüler	3,2
50	42	Coca-Cola A.Ş.	3,1
51	44	İncagaz A.Ş.	3,1
52	62	Borusan	3,0
53	50	T. Kömür İht. K.	3,0
54	61	Kıptan Demir Çelik	3,0
55	46	MAR Metalurji	2,8
56	56	BRSA	2,8
57	59	Medkem Karton	2,7
58	54	SİTAS	2,7
59	52	Bunvit	2,7
60	71	İçtaş Elektrik	2,6
61	79	BMC Otomotiv	2,6
62	72	AKS	2,6
63	69	Eti Sütlü Kurumu	2,5
64	66	Yano Demir Çelik	2,5
65	48	Nadir Metal Raf.	2,5
66	60	Honda Türkiye	2,5
67	70	Erdemir Çelik Serv.	2,4
68	74	Yedigüç Demir Çelik	2,4
69	84	MAR Türkiye	2,4
70	63	Toro Tarmak	2,4
71	77	Soda Sanayi	2,4
72	-	Tosçelik Toyo Çelik	2,4
73	83	Bosch Termoteknik	2,3
74	-	Posco Assan	2,2
75	80	Koç Metalurji	2,2
76	73	Normet Gıda	2,2
77	78	Sasa Polyester	2,0
78	86	Elindiler D. Çelik	2,1
79	-	-	2,1
80	85	Gülsan Sentetik	2,1
81	90	Tatmetal	2,1
82	97	İTİ Tütün Ürünleri	2,0
83	96	Kılıçan Pet ve Plastik	2,0
84	-	Kazan Sulu	2,0
85	75	ROKETSAN	2,0
86	67	Semplic	2,0
87	88	Goodyear	1,9
88	145	Atakaş Çelik	1,9
89	114	Asil Çelik	1,9
90	110	Atlas Enerji	1,9
91	65	Çiğdem	1,8
92	139	Bunge Gıda	1,8
93	53	Abaloğlu Yem-Soya	1,8
94	121	İndorama Pet San.	1,8
95	81	C.P. Standart Gıda	1,8
96	76	Sanki Tekstil	1,8
97	134	Adli İbrahim Raç	1,8
98	95	Boştaş	1,8
99	94	Autoliv Caraker	1,8
100	105	Kıyaz Mercedes	1,7

TÜSİAD'IN PATRONLARI YÜKSELİŞTE

ISO 500 listesi, TÜSİAD üyelerinin son yıllarda yükselişine de gözler önüne serdi. Başkan Recep Tayyip Erdoğan, TÜSİAD YIK Başkanı Tuncay Özilhan'ın iki hafta önce İstanbul seçimini yenilmesinden kaygı duydukları yönündeki açıklamalarına, "Ben sizin 12 yıl önce durumunuzu, bugünkü durumunuzu da biliyorum" diyerek tepki göstermişti. ISO'nun 12 yıl önce açıkladığı liste ile dün açıklanan

liste karşılaştırıldığında 500 şirketin toplam kan 13 milyardan 63 milyara çıkarken büyüme hızında TÜSİAD üyeleri dikkat çekti. Tuncay Özilhan'a ait Coca Cola İçecek'in 2005'de 891 milyon lira olan üretimden satışları 2018'de 3,1 milyar liraya çıktı. Bu süreçte Anadolu Efes'teki büyüme 2 kat olurken Anadolu İsuzu ise 3 kat büyüdü. Bu şirketin satışları 289 milyon liradan 1 milyar liraya ulaştı. TÜSİAD camiasında en hızlı büyüme ise Koç Grubunda oldu. TÜPRAS satışları 12 yılda 18 milyardan 79 milyara çıktı. Bu şirketin 12 yıl önceki yıllık kan ise 884 milyon lira iken bugün 3,9 milyar liraya ulaştı. Aynı dönemde kanını 2 kat artıran Ford ise satışlarını 12 yılda 5,6 milyar liradan 31 milyar liraya çıkardı. Kanını 460 milyar liradan 1,1 milyar liraya ulaştıran Arçelik de satışları 3,8 milyardan 16,5 milyara ulaştırdı.

listesi, TÜSİAD üyelerinin son yıllarda yükselişine de gözler önüne serdi. Başkan Recep Tayyip Erdoğan, TÜSİAD YIK Başkanı Tuncay Özilhan'ın iki hafta önce İstanbul seçimini yenilmesinden kaygı duydukları yönündeki açıklamalarına, "Ben sizin 12 yıl önce durumunuzu, bugünkü durumunuzu da biliyorum" diyerek tepki göstermişti. ISO'nun 12 yıl önce açıkladığı liste ile dün açıklanan

SANAYİCİ KAZANDIĞINI FINANSMAN GİDERİ OLARAK GERİ VERİYOR ÇARKLAR DURDU KÂRLAR BORCA GİTTİ

2017'de kârının yarısını borca veren sanayicinin durumu 2018'de daha vahim bir hâl aldı. En büyük 500 sanayi kuruluşunun finansman giderlerinin faaliyet kârı içindeki payı bir yıl içinde yüzde 49.8'den yüzde 88.9 seviyesine yükseldi

Sıra	Şirket	Üretimden satışlar (Milyon TL)
01	TÜPRAŞ	79.042
02	Ford Otomotiv	31.062
03	Toyota Otomotiv	23.607
04	Oyak-Renault	20.242
05	TOFAŞ	17.110
06	Arçelik	16.551
07	İskenderun Demir ve Çelik	15.795
08	Ereğli Demir ve Çelik	13.778
09	İçdaş Çelik Enerji	11.957
10	Hyundai Assan	11.084
11	Çolakoğlu Metalurji	10.469
12	Mercedes-Benz Türk	9.159
13	PETKİM	7.870
14	Vestel Elektronik	7.775
15	Aselsan	7.593
16	İstanbul Altın Rafinerisi	7.560
17	BSH Ev Aletleri	7.344
18	Aygaz	6.926
19	Borçelik	6.378
20	Tosçelik	6.078
21	Vestel Beyaz Eşya	5.979
22	TUSAŞ	5.959
23	KARDEMİR	5.545
24	Er-Bakır	5.449
25	Unilever	5.363

İLK 10'DA 4 KOÇ ŞİRKETİ VAR

İSO 500 listesinin ilk 10 sırasına geçen yıllarda olduğu gibi bu yıl da Koç Holding damgası vurdu. İlk 10'da Koç Holding'e bağlı TÜPRAŞ, Ford Otomotiv, TOFAŞ ve Arçelik yer aldı. İlk 10'daki şirketlerin genel olarak sıralaması değişmezken, sadece 2017'de dördüncü sırada olan TOFAŞ, 2018'de 5'inci oldu. Bir önceki yıl beşinci olan Oyak-Renault da dördüncü sıraya geldi. 2017'de 87'nci sırada olan Otokar, 2018'de 49'uncu sıradan ilk 50 içine girerken, Türk Traktör de 29'uncu sıradan 48'inci sıraya geriledi. Sabancı Holding'in Enerjisa ve Philsa şirketleri de sırasıyla 39'uncu ve 40'ınci sıralarda yer aldı. Zorlu Holding şirketlerinden Vestel Elektronik bir basamak yükselerek 14'üncü olurken, Vestel Beyaz Eşya da 2 basamak birden yükselerek 21'inci oldu.

Ekonomideki belirsizliklerle birlikte yüksek döviz kurları ve faizler, sanayicinin belini bükmeye devam ediyor. İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) hazırladığı Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 raporuna göre, sanayi sektörü büyümede frene bastı. 2017'de yüzde 9.1 büyüyen sektörün büyümesi 2018'de yüzde 1.1'e geriledi. Bu dönemde İSO 500'de kâr eden şirket sayısı 422'den 381'e düşerken, zarar eden şirket sayısı da 78'den 119'a yükseldi.

İSO 500 raporunda en dikkat çeken konulardan birisi ise finansman giderlerinin aldığı pay oldu. 2018 yılında en büyük 500 sanayi kuruluşunun finansman giderlerinin faaliyet kârı içindeki payı yüzde 49.8'den yüzde 88.9'a yükseldi. İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan bu durumla ilgili, "Yani biz bugüne kadar yüzde 50'lerden şikâyetçiyken şimdi sanayi firmaları 2018 yılında elde ettikleri kârın

Taylan BÜYÜKSAHİN

nerdeyse tamamını finansman giderlerine ayırmıştır. 2018 yılının ikinci yarısında hem mali borçlardaki hem de finansman maliyetlerindeki artışlar sanayi firmalarının finansman giderlerinde sıçramaya neden olmuştur" yorumunu yaptı.

BORÇLANMADA TARİHİ ZİRVE

2018'de finansal göstergeler içinde borçların payı da arttı. İSO 500'de 2017 yılında yüzde 62.9'a kadar yükselen borçların payı, 2018 yılında 4.1

puan daha artarak yüzde 67'ye yükseldi. Özkaynakların payı ise yüzde 37.1'den yüzde 33'ye geriledi. Bu oranlar tarihsel olarak en olumsuz kaynak yapısına işaret ediyor.

İlk 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2017 yılında 652.7 milyar TL olan üretimden net satışları 2018 yılında yüzde 34.5 gibi yüksek bir büyüme performansıyla 878 milyar TL'ye çıktı. Bu hızlı büyümede, fiyat artışlarının yanı sıra döviz kurlarındaki yükselmenin ihracat gelirlerinde yarattığı artış da belirleyici rol oynadı.

İhracatı otomotiv sırladı

İSO 500 listesine bakıldığında Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ), üretimden satışlarda 79 milyar lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu. TÜPRAŞ'ın ardından sırasıyla Ford, Toyota, Oyak-Renault ve TOFAŞ geldi.

2018 yılında en fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş

sırasıyla 5.7 milyar dolar ile Ford Otomotiv, 4.3 milyar dolar ile Toyota Otomotiv ve 3.4 milyar dolar ile Oyak-Renault oldu. Böylece, 2016 ve 2017 yıllarında olduğu gibi 2018 yılında en fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş otomotiv sektörü firmalarından oluştu.

Bahçivan: Beklentilerde AKŞAMA OLABİLİR

İSO Başkanı Erdal Bahçivan

Türk sanayisinin kendini fonlama yöntemini değiştirmesi gerektiğini belirterek, Türkiye'deki mevcut bankacılık yapısı ile Türk sanayinin kendini döndürmesinin çok kolay olmadığını söyledi. Faizlerde tedicri düşüş, dövizde stabilizasyon, enflasyonda yavaşlama ile Haziran-Temmuz sonrası biraz daha umut verdiğini belirten Bahçivan, "31 Mart sonrası gelişmeler 2. yarıya ilişkin beklentilerde aksama olacağını ortaya koyuyor" dedi.

Devreden KDV miktarları konusunda da açıklama yapan Bahçivan, "Rakamlara

Erdal Bahçivan

baktığımızda İSO 500'ün devreden KDV yükünün bu yıl da artarak devam etmekte olduğu görülmektedir. Sanayicinin üzerindeki devreden KDV yükü bir önceki yıla göre yüzde 35.6 gibi ciddi bir oranda artarak 9.7 milyar TL'ye

çıkmıştır. Finansman kaynaklarına erişimin bu kadar kısıtlı olduğu bir dönemde, sanayi şirketlerimizin üzerindeki finansman yükünün ne kadar yüksek olduğunu rakamlar bize göstermişken, sanayicinin bu kadar önemli bir miktardan sınırlı faiz ile devlete borç verdiğini söylemek durumundayız" diye konuştu.

Kısa vadeli borçlar artıyor

2016 yılından sonra kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlar içindeki payı sürekli bir artış içine girdi ve 2017 yılında bu pay yüzde 37.8'den yüzde 41.9'a yükseldi. Bu yıl açıklanan verilere bakıldığında da artışın devam ettiği görüldü. İSO 500 raporuna göre 2018 yılında kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlar içindeki payı yüzde 45.3'e çıktı.

Her zaman kasa kazanır!

Ağustos 2018'de yaşanan kur saldırısından sonra yaşananları hatırlıyor musunuz? Döviz kurundaki artışın ardından bir anda kıyamet kopmuştu. Reel sektörün, kur artışına açık pozisyonda yakalandığı, borçlarından dolayı ölüp biteceği, maliyetlerinin kat be kat arttığı söylenmişti. Bunu fırsat bilen birçok şirket de vatandaşa fahiş zamları dayamıştı.

Dilek
GÜNGÖR

SON NOKTA

Dün **ISO 500** açıklandığında gördük ki, **sanayici faizden yara alsa da dövizden epeyce cukkayı doldurmuş!**

Biraz ağır olacak belki ama... Hani kumarhane sisteminde derler ya, 'hep kasa kazanır' diye... O biçim...

Sanayiciler de kurdaki artışı güçlü şekilde lehlerine çevirmişler!

Rakamlara bakın...

Temettü, iştirak, faiz gelirleri ile net kambiyo kârları, menkul ve duran varlık satışlarını kapsayan **faaliyet dışı gelirleri 2018'de yüzde 196.2 artarak 55.8 milyara yükselmiş.**

En fazla hangi sektör üretmeden paradan para kazanmış dersiniz...

2018'de bir önceki yıla göre, oransal bazda en fazla artış madencilik, içecek, kimyasal ürünler, elektrik-gaz üretiminde...

Gelelim dövizden kazandıklarına...

Döviz kazançları da net olarak yüzde 424 artmış!

Yani ağustosta yaşanan kur saldırısı sanayiciye bir anlamda bereket yağmuru olmuş... Demek ki, patronların 2015'ten bu yana forex şirketlerinden aldığı eğitimler işe yaramış.

Rakamlar, bugün "Finansman giderlerimiz çok arttı, kânn neredeyse tamamı buna gitti" diyen patronların parayı faiz ve dövizde iyi değerlendirdiklerini kabak gibi ortaya çıkarıyor.

Diyebilirsiniz ki, "Sanayici hep mi zarar etsin, kambiyodan da kazanmasın mı?"

Bu kadar SGK ve vergi teşviklerinin, KGF desteklerinin, ihracata verilen katkının olduğu bir ortamda hâlâ paradan para kazanma realitesi yaşanıyorsa, bu devlet daha ne yapsın!

Patronlar, her dönem, şirketlerinin sermayesini borsaya açılarak artırmak, küresel çapta bir marka yaratmaya çalışmak, üretim istihdama katkı sağlamak yerine kazandıklarını döviz, tahvil, faize yatırırsa ülkeyi büyütmekten nasıl bahsedebiliriz? **Ülke ekonomisini büyütme sadece devletin meselesi mi? Kazandığını faize-dövizde yatırıp sonradan bankanın kapısında 'borç ver' diye ağlayan patronların hiç mi suçu yok?**

Milyon TL	2017	2018	Değ [%]
● Üretimden satış	652.712	878.035	34.5
● Faaliyet kârı	70.612	107.822	52.7
● Diğer faaliyet geliri	96.179	270.001	180.7
- Kambiyo kârı	77.903	231.502	197.2
● Diğer faaliyet gideri	77.334	214.184	177.0
- Kambiyo zararı	71.900	200.021	178.2
● Üretim dışı faaliyet geliri	18.844	55.817	196.2
- Net kambiyo kârı	6.003	31.482	424.4
● Finansman öncesi kâr	89.456	163.639	82.9
● Finansman giderleri	35.175	95.823	172.4
● Net kâr	53.085	63.528	19.7
● Toplam mali borç	242.877	328.598	35.3
● Devreden KDV	7.162	9.714	35.6
● İstihdam (Kişi)	674.320	690.704	2.4

**FINANSMAN GİDERİ
% 172 KAMBIYO KÂRI
% 424 ARTTI**

Dövizden kazandılar!

Ağustos 2018'deki kur saldırısı sanayiye piyango oldu. Dövizden elde ettikleri kâr % 424 yükseldi. **ISO Başkanı Bahçivan, "Kurdan güçlü kazananlar oldu" dedi**

Geçen yıl ağustosta yaşanan kur saldırısıyla 7.25'lere kadar yükselen dolar, sanayicinin en önemli yatırım kalemi oldu. Sanayicilerin finansman maliyetleri artsa da kambiyo kârları (döviz kazançları) zirveye çıktı. **İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO)** hazırladığı Türkiye'nin 500 Araştırması'na göre, geçen yıl sanayicilerin kambiyo kârı yüzde 424 arttı. 2017'de 6 milyar TL olan kambiyo kârı, 2018'de 31.5 milyar TL'ye yükseldi. Döviz pozisyonu nedeniyle faaliyet dışı gelirleri de olağanüstü bir biçimde arttı.

ÜRETİMEDEN KAZANÇ

Üretim dışı faaliyet gelirleri de yüzde 196'lık yükselişle 55.8 milyara çıktı. Üretim dışı faaliyet

gelirlerinin dönem kârı içindeki payı yüzde 35.5'ten 87.9'ya çıkarak tarihinin en yüksek seviyesine ulaştı. **ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, ISO 500** içerisinde kambiyo kârı kadar kambiyo zararı da olduğunu belirterek, "Kur tarafını olumlu yönetenler içinde güçlü kazananlar oldu" dedi. Bahçivan, yüzde 48 ile son 6 yılın en yüksek FAVÖK artışının gerçekleştiğini de vurguladı.

CİRODA 14 YILIN REKORU

ISO 500'ün üretimden satışları yüzde 34.5 ile son 14 yılın en yüksek büyümesine imza atarak 878 milyar liraya çıktı. Faaliyet kârı yüzde 52.7 artarak 107.8 milyar liraya ulaşıırken, faizlerdeki yükselişin etkisiyle finansman giderleri yüzde 172.4'lük büyümeyle 95.8 milyar lira oldu. Finansman giderlerinin faaliyet

kârı içindeki payı yüzde 49.8'den 88.9'a yükseldi. **ISO Başkanı Erdal Bahçivan,** sanayi firmalarının faaliyet kârının büyük bölümünü finansman giderlerine ayırmak zorunda kaldığını söyledi.

İLK SIRADA TÜPRAŞ VAR

ISO 500'de ilk sırada her yıl olduğu gibi Tüpraş yer aldı. Onu Ford Otomotiv ve Toyota izledi. **ISO 500**'ün ihracatı 2018'de yüzde 11.3 artışla 71.8 milyar dolar oldu.

Geçen yıl 56 şirketin **ISO 500**'e ilk kez girmesiyle listenin yüzde 11'i yenilendi. En fazla düşüş kaydeden şirket 180 basamakla Beşler Makarna, en fazla yükselen şirket 152 basamakla Alp Havacılık oldu.

ISO 500'DE İLK 10

Sirket	Üretimden satış
● TÜPRAŞ	79.042
● Ford Otomotiv	31.062
● Toyota Otomotiv	23.607
● Oyak-Renault	20.242
● TOFAS	17.110
● Arçelik	16.551
● İsdemir	15.795
● Erdemir	13.778
● İçdaş Çelik	11.957
● Hyundai Assan	11.084

TMSF'DEKİ ŞİRKETLER LİSTEYE GİRDİ

FETULLAHCİ Terör Örgütü'nün darbe girişimine ilişkin yürütülen soruşturma kapsamında Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) devredilen şirketlerden Aynes Gıda, Boyçelik Metal, Boytaş Mobilya, Boyteks Tekstil, Form Sünger, HES Hacılar Elektrik, İstikbal Mobilya, Küçükbay Yağ ve Naksan Plastik de **ISO 500**'de yer aldı.

Erdal Bahçivan

Milyon TL	2017	2018	Değ [%]
● Üretimden satış	652.712	878.035	34.5
● Faaliyet kârı	70.612	107.822	52.7
● Diğer faaliyet geliri	96.179	270.001	180.7
- Kambiyo kârı	77.903	231.502	197.2
● Diğer faaliyet gideri	77.334	214.184	177.0
- Kambiyo zararı	71.900	200.021	178.2
● Üretim dışı faaliyet geliri	18.844	55.817	196.2
- Net kambiyo kârı	6.003	31.482	424.4
● Finansman öncesi kâr	89.456	163.639	82.9
● Finansman giderleri	35.175	95.823	172.4
● Net kâr	53.085	63.528	19.7
● Toplam mali borç	242.877	328.598	35.3
● Devreden KDV	7.162	9.714	35.6
● İstihdam (Kişi)	674.320	690.704	2.4

**FINANSMAN GİDERİ
% 172 KAMBIYO KÂRI
% 424 ARTTI**

Dövizden kazandılar!

Ağustos 2018'deki kur saldırısı sanayiye piyango oldu. Dövizden elde ettikleri kâr % 424 yükseldi. **ISO Başkanı Bahçivan, "Kurdan güçlü kazananlar oldu" dedi**

Geçen yıl ağustosta yaşanan kur saldırısıyla 7.25'lere kadar yükselen dolar, sanayicinin en önemli yatırım kalemi oldu. Sanayicilerin finansman maliyetleri artsa da kambiyo kârları (döviz kazançları) zirveye çıktı. **İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO)** hazırladığı Türkiye'nin 500 Araştırması'na göre, geçen yıl sanayicilerin kambiyo kârı yüzde 424 arttı. 2017'de 6 milyar TL olan kambiyo kârı, 2018'de 31.5 milyar TL'ye yükseldi. Döviz pozisyonu nedeniyle faaliyet dışı gelirleri de olağanüstü bir biçimde arttı.

ÜRETİMEDEN KAZANÇ

Üretim dışı faaliyet gelirleri de yüzde 196'lık yükselişle 55.8 milyara çıktı. Üretim dışı faaliyet

gelirlerinin dönem kârı içindeki payı yüzde 35.5'ten 87.9'ya çıkarak tarihinin en yüksek seviyesine ulaştı. **ISO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan, ISO 500** içerisinde kambiyo kârı kadar kambiyo zararı da olduğunu belirterek, "Kur tarafını olumlu yönetenler içinde güçlü kazananlar oldu" dedi. Bahçivan, yüzde 48 ile son 6 yılın en yüksek FAVÖK artışının gerçekleştiğini de vurguladı.

CİRODA 14 YILIN REKORU

ISO 500'ün üretimden satışları yüzde 34.5 ile son 14 yılın en yüksek büyümesine imza atarak 878 milyar liraya çıktı. Faaliyet kârı yüzde 52.7 artarak 107.8 milyar liraya ulaşıırken, faizlerdeki yükselişin etkisiyle finansman giderleri yüzde 172.4'lük büyümeyle 95.8 milyar lira oldu. Finansman giderlerinin faaliyet

kârı içindeki payı yüzde 49.8'den 88.9'a yükseldi. **ISO Başkanı Erdal Bahçivan,** sanayi firmalarının faaliyet kârının büyük bölümünü finansman giderlerine ayırmak zorunda kaldığını söyledi.

İLK SIRADA TÜPRAŞ VAR

ISO 500'de ilk sırada her yıl olduğu gibi Tüpraş yer aldı. Onu Ford Otomotiv ve Toyota izledi. **ISO 500**'ün ihracatı 2018'de yüzde 11.3 artışla 71.8 milyar dolar oldu.

Geçen yıl 56 şirketin **ISO 500**'e ilk kez girmesiyle listenin yüzde 11'i yenilendi. En fazla düşüş kaydeden şirket 180 basamakla Beşler Makarna, en fazla yükselen şirket 152 basamakla Alp Havacılık oldu.

ISO 500'DE İLK 10

Sirket	Üretimden satış
● TÜPRAŞ	79.042
● Ford Otomotiv	31.062
● Toyota Otomotiv	23.607
● Oyak-Renault	20.242
● TOFAS	17.110
● Arçelik	16.551
● İsdemir	15.795
● Erdemir	13.778
● İçdaş Çelik	11.957
● Hyundai Assan	11.084

TMSF'DEKİ ŞİRKETLER LİSTEYE GİRDİ

FETULLAHCİ Terör Örgütü'nün darbe girişimine ilişkin yürütülen soruşturma kapsamında Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) devredilen şirketlerden Aynes Gıda, Boyçelik Metal, Boytaş Mobilya, Boyteks Tekstil, Form Sünger, HES Hacılar Elektrik, İstikbal Mobilya, Küçükbay Yağ ve Naksan Plastik de **ISO 500**'de yer aldı.

Erdal Bahçivan

EN BÜYÜK TÜPRAŞ

İstanbul Sanayi Odası'nin hazırladığı
'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu
2018 Araştırması'na göre, Tüpraş, üretimden
satışlarda 79 milyar lirayla Türkiye'nin en
büyük sanayi kuruluşu oldu. ■ **7. SAYFADA**

TÜRKİYE'NİN DEVLERİ

Sanayinin en büyük 100'ü

Sıra	Şirket	Üretimden satış (TL/2018)	Bağlı bulunduğu oda/kamu
1	TÜPRAŞ	79.042.478.682	Kocaeli
2	Ford	31.062.845.187	İstanbul
3	Toyota	23.407.677.900	Sakarya
4	Oyak-Renault	20.242.372.244	İstanbul
5	TOFAS	17.110.648.133	İstanbul
6	Arçelik	16.551.862.693	İstanbul
7	İskenderun	15.795.144.102	İskenderun
8	Erdemir	13.778.194.465	İstanbul
9	İçdaş Çelik	11.957.290.261	Çanakkale
10	Hyundai Assan	11.084.691.000	Kocaeli
11	Colakoglu Metalurji	10.469.172.006	İstanbul
12	Mercedes-Benz	9.159.029.701	İstanbul
13	PETKİM	7.870.226.417	Ege Bölgesi
14	Vestel Elektronik	7.775.357.036	İstanbul
15	Aselsan	7.593.473.730	Ankara
16	İstanbul Alümin	7.500.563.835	İstanbul
17	BSH	7.344.647.288	İstanbul
18	Aygaz	6.926.502.979	İstanbul
19	Borçelik	6.378.613.632	İstanbul
20	Toşçelik	6.078.515.748	İskenderun
21	Vestel Beyaz Eşya	5.979.397.524	İstanbul
22	TUSAŞ	5.959.686.554	Ankara
23	KARDEMİR	5.646.602.646	Karabük
24	Er-Bakır	5.449.241.461	Denizli
25	Unilever	5.363.663.644	İstanbul
26	Sarkıysan	5.229.367.869	Kocaeli
27	Eti Maden	4.726.437.481	Kamu
28	Bosch	4.711.859.582	Bursa
29	Eren Enerji	4.435.549.839	Zonguldak
30	Konman Çelik	4.402.425.191	Kocaeli
31	MILGAZ	4.496.305.244	İstanbul
32	Assan Alüminyum	4.436.789.031	İstanbul
33	EÜAŞ Elektrik	4.421.971.307	Kamu
34	Baştuğ Metalurji	4.109.118.141	Osmaniye
35	Yücel Boru	3.934.190.335	İstanbul
36	İzmir Demir Çelik	3.932.165.690	Ege Bölgesi
37	Eti Oda	3.927.465.041	Eskişehir
38	Türkiye Şeker Fab.	3.781.396.647	Kamu
39	Enerjisa	3.773.436.052	Kocaeli
40	Philisa	3.746.615.463	İstanbul
41	AKSA	3.664.920.993	Yalova
42	TPAO	3.555.319.581	Kamu
43	Diler Demir	3.511.486.867	İstanbul
44	Konya Şeker	3.460.111.732	Konya
45	Yıldız Entegre	3.439.049.615	Kocaeli
46	Kastamonu Entegre	3.425.341.179	İstanbul
47	Hayat Kimya	3.261.322.261	İstanbul
48	Türk Traktör	3.258.833.885	Ankara
49	Otokar	3.231.722.468	İstanbul
50	Coca-Cola	3.151.455.645	İstanbul
51	İpragaz	3.124.973.520	İstanbul
52	Berusan	3.088.430.409	İstanbul
53	Türkiye Kömür İşlet.	3.084.092.069	Kamu
54	Kaptan Demir	3.049.328.810	İstanbul
55	MMK Metalurji	2.844.225.968	Düzyol
56	BRISA	2.825.524.384	İstanbul
57	Modern Karton	2.747.902.702	Çorlu
58	SÜTAŞ	2.744.563.693	Karacabey
59	Banvit	2.705.774.418	Balıkesir
60	İçdaş	2.655.884.732	Çanakkale
61	BMC Otomotiv	2.621.379.755	Ege Bölgesi
62	ASAŞ Alüminyum	2.613.978.763	İstanbul
63	Et ve Süt Kurumu	2.589.230.974	Kamu
64	Yazıcı Demir	2.574.448.426	İstanbul
65	Nadir Metal	2.551.371.762	İstanbul
66	Honda Türkiye	2.517.851.766	Kocaeli
67	Erdemir Çelik	2.495.393.724	Kocaeli
68	Yeşilyün Demir	2.488.486.631	Samsun
69	MAN Türkiye	2.460.980.013	Ankara
70	Toros Tarnm	2.454.573.523	İstanbul
71	Soda Sanayii	2.453.505.908	İstanbul
72	Tosyalı Toyo	2.410.861.636	Osmaniye
73	Bosch Termoteknik	2.319.517.463	Manisa
74	Posco Assan	2.233.946.388	Kocaeli
75	Koç Metalurji	2.228.840.893	Düzyol
76	Namet Gıda	2.204.440.566	Kocaeli
77	Sasa Polyester	2.201.963.427	Adana
78	Ekinciler Demir	2.194.566.417	İstanbul
79	-	-	İstanbul
80	Gülşan Sentetik	2.124.911.788	Gaziantep
81	Tatmetal Çelik	2.123.265.414	İstanbul
82	JTI Tütün	2.098.660.667	Ege Bölgesi
83	Kırksan Pet	2.046.677.054	Gaziantep
84	Kazan Soda	2.037.909.076	Ankara
85	ROKETSAN Roket	2.007.211.188	Ankara
86	Semplic Gıda	2.006.629.676	Sakarya
87	Goodyear	1.994.534.236	İstanbul
88	Atakaç Çelik	1.934.228.514	Düzyol
89	Asil Çelik	1.925.505.086	Orhangazi
90	Atlas Enerji	1.901.792.760	İstanbul
91	Çay İşletmeleri	1.884.139.039	Kamu
92	Bunge Gıda	1.881.215.372	İstanbul
93	Abaloğlu	1.873.759.938	Denizli
94	Indorama Ventures	1.873.034.511	Çorlu
95	C.P. Gıda	1.847.787.469	İstanbul
96	Sanko Tekstil	1.847.105.086	Gaziantep
97	Abdi İbrahim	1.835.011.236	İstanbul
98	Petlas	1.834.118.094	Kırşehir
99	Autoliv	1.784.785.842	Kocaeli
100	Kıpaş Mensucat	1.778.818.919	Kahramanmaraş

İstanbul Sanayi Odası Türkiye'nin en büyük 500 sanayi şirketini açıkladı. Tüpraş, üretimden satışlarda 79 milyar lirayla ilk sırada yer aldı. 500 devin üretimden net satışları ise yüzde 34.5 artarak 878 milyar liraya çıktı.

Gülten UĞURLU
İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 listesi dün açıklandı. Tüpraş, üretimden satışlarda 79 milyar lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu. Tüpraş'ı 31 milyar lirayla Ford ve 23.6 milyar lirayla Toyota takip etti.

MILGAZ 31'İNCİ SIRADA
Listede ilk 3 sıra değişmezken, geçen yıl beşinci basamakta yer alan Oyak-Renault döndürücülüğü yükseldi. Demireren Holding şirketlerinden Milgaz LPG Dağıtım Tic. ve San. AŞ devler listesinde 31'inci sıradaki yerini 2018'de de korudu. Milgaz'ın 2018'de üretimden satışları 4 milyar 494 milyon lira oldu.

95.8 MİLYARA ÇIKTI
İstanbul Odakule'de dün araştırmayı açılışlayan İSO Başkanı **Erdal Bahçıvan**, 500 büyük firmamızın geçen yıl 107 milyar liralık faaliyet karı elde ettiğini söyledi. Bahçıvan, "Ancak karın neredeyse tamamı finansman giderlerine (kredi faizi, kur farkı) gitti. Finansman giderlerinin faaliyet karı içindeki payı 2018'de yüzde 49.8'den yüzde 88.9'a (95.8 milyar lira) yükseldi" diye konuştu.

KALKINMA BANKASI KURULSUN
Yağın banka kredileri modeline ve faiz yüküyle büyümenin zorlaştırıldığını vurgulayan Bahçıvan, katma değeri yüksek ve sürdürülebilir üretim için sanayi yatırımlarına özel 'kalkınma bankası' kurulması gerektiğini söyledi. Bahçıvan, sanayinin de sermaye yapısını güçlendirmesi, borsa açılması ve ortaklık, birleşme gibi seçenekleri de değerlendirmesi gerektiğini belirtti.

691 BİN ÇALIŞANI VAR

İlk 500'ün ihracatı 2018'de önceki yıla göre yüzde 11.3 artarak 71.8 milyar dolara yükseldi.
İSO 500'ün devreden Katma Değer Vergisi (KDV) yükü yüzde 35.6 artarak 9.7 milyar liraya ulaştı.
İSO 500'ün Türkiye sanayi ihracatı içindeki payı yüzde 44.5'e çıktı.
İSO 500'de ihracat yapan firma sayısı 464.
2018'de en fazla ihracatçı 5.7 milyar dolarla Ford, 4.3 milyar dolarla Toyota ve 3.4 milyar dolarla Oyak-Renault'ydı.
Yaratılan katma değerde yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun payı yüzde 3.6'dan yüzde 5.3'e çıktı.
Ar-Ge yapan firma sayısı 276'ya yükseldi.
İSO 500'un Ar-Ge harcaması 3.4 milyar liradan 3.8 milyar liraya çıktı.
İSO 500'ün istihdamı 16 bin 384 artarak 674 binden 691 bin kişiye ulaştı.
İSO 800 içindeki yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı da 117'ye yükseldi.
Kâr eden kuruluş sayısı 422'den 381'e düştü, zarar edenler ise 78'den 119'a çıktı.
Devlerin toplam borcu 242.8 milyar liradan 328.6 milyar liraya çıktı.

ÜRETİMDEN SATISLAR 14 YILIN EN YUKSEĞİ

Kur bir taraftan kârı sınırlandıran diğer taraftan gelirlerin artmasını sağladı. Araştırmaya göre, 500 büyük sanayi kuruluşunun 2017'de 652.7 milyar lira olan üretimden net satışları 2018'de yüzde 34.5 gibi yüksek bir büyüme performansı ile 878 milyar liraya çıktı. Son 14 yılın en hızlı olan bu büyümede döviz kurundaki yükselmeye bağlı ihracat gelirlerindeki artış belirleyici oldu.

İŞTE TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜKLERİ!

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu açıklandı. Birinci bu yıl da TÜPRAŞ oldu. Ford ve Toyota da ilk üçte yer aldı.

Istanbul Sanayi Odası'nın hazırladığı 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 Araştırması' açıklandı. TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 79 milyar lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu. Ford 31 milyar 63 milyon lirayla ikinci, Toyota ise 23 milyar 608 milyon lirayla üçüncü sırada yer aldı.

İSO Başkanı Erdal Bahçivan, "Türk sanayisi en zor şartlarda dahi sahip olduğu birikim ve dayanıklılıkla üretimini sürdürüyor. Üretim ekonomisinin ve ona verilen desteğin her geçen gün daha da nitelikli bir konuma gelmesiyle finansal tablolarındaki görüntü de orta vadede pozitif olacaktır" dedi.

Türkiye'nin en büyük sanayicileri açıklandı

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasına göre 2018 yılının zirvesinde 79 milyar TL'lik üretimden satışları ile yine TÜPRAŞ yer aldı. Listede Ford Otomotiv 31 milyar TL'lik üretimden satışlarıyla ikinciliğini, Toyota Otomotiv de 23,6 milyar TL üretimden satışlarıyla üçüncülüğünü korudu.

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2018" araştırmasının sonuçları açıklandı. Düzenlenen basın toplantısında İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan tarafından açıklanan "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasına göre, 2018 yılında da en fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş otomotiv sektörü firmalarından oluştu. İSO Başkanı Bahçivan, 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2017 yılında 652,7 milyar lira olan üretimden net satışlarının, 2018 yılında yüzde 34,5 gibi yüksek bir büyüme performansı ile 878 milyar liraya çıkardığını belirterek, "Bu hızlı büyümede, fiyat artışlarının yanı sıra döviz kurlarındaki yükselmenin ihracat gelirlerinde oluşturduğu artış da belirleyici rol oynadı" dedi.

İSO 500'DE İLK 10 ŞİRKET

Erdal Bahçivan'ın paylaştığı bilgilere göre İSO Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu çalışmasında 2018 yılında üretimden satışlara göre en büyük kuruluş 79 milyar TL'lik cirosu ile "Tüpraş-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş." oldu. 2018 yılında üretimden satışlara göre ikinci büyük kuruluş 31,1 milyar TL ile "Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.", üçüncü büyük kuruluş ise 23,6 milyar TL ile "Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş." oldu. Her iki kuruluş da geçen seneki sıralarını korudu.

2018 yılında üretimden satışlara göre ilk 10 büyük kuruluş, geçen yıla göre değişmedi. İlk 10 büyük kuruluş sıralamasındaki tek değişiklik, 2017 yılında dördüncü sırada olan "Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş."nin 2018 yılında beşinci sıraya gerilemesi, buna karşılık 2017 yılında beşinci sırada yer alan "Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş."nin 2018 yılında dördüncü sıraya yükselmesi oldu. Oyak Renault 20,2 milyar TL ile

dördüncü olurken, Tofaş da 17,1 milyar TL ile beşinciliğe yerleşti. SO Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2018 sonuçlarına göre altıncı sırayı 16,6 Milyar TL ile Arçelik almış, İskenderun Demir Çelik de 15,8 milyar TL ile yedinci sıradaki yerini korudu. Sıralamada daha sonra 13,8 milyar TL ile Ereğli Demir Çelik sekizinci sırada, 12 milyar TL ile İçdaş Çelik ve son olarak 11,1 milyar TL ile de Hyundai yer aldı. (İHA)

ANKARALI SANAYİCİLER İSTANBUL'DAN SONRA İKİNCİ SIRADA

İLK 500 SANAYİ KURULUŞU İÇİNDE 39 ASO ÜYESİ

TÜRKİYE'NİN 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırmasında Ankara Sanayi Odası üyesi 39 sanayi kuruluşu yer aldı. **Istanbul Sanayi Odası** tarafından gerçekleştirilen ve 2018 yılı verileriyle oluşturulan 500 büyük listesine bir önceki yıl da 39 firmayla giren Ankaralı sanayiciler listedeki firma sayısını korumuş oldu. 6 savunma sanayi şirketinin de yer aldığı Ankara firmaları, listede 166 sanayi firması olan İstanbul'dan sonra en çok firması olan ikinci şehir ünvanında korudu.

Ankara Sanayi Odası Başkanı Nurettin Özdebir, daralan piyasa koşullarına rağmen Ankaralı sanayicilerin ilk 500 içindeki sayılarını korumasından büyük bir memnuniyet duyduğunu belirtti. Özdebir, listede yer alan tüm firmaları kutladı ve ASO üyelerinin üretim alanlarıyla Ankara'nın yüksek teknoloji üretme kapasitesini net bir biçimde gösterdiğini söyledi. Özdebir, "Hem verimlilik hem 4. Sanayi devrimi anlamında büyük bir dönüşüm içinde olan Ankara, 'Baskentin Sanayinden, sanayinin baskentine' hedefine adım adım ilerlemektedir" diye konuştu.

ZİRVEDE “TÜPRAŞ” VAR

» **İSTANBUL Sanayi Odası**'nin 2018 araştırma sonuçlarına göre, TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 79 milyar lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu. Ford 31 milyar lirayla ikinci olurken Toyota ise 23,6 milyar lira ile üçüncülüğe yükseldi. **104**

“EN BÜYÜK 500”ÜN ZİRVESİ TÜPRAŞ’IN

Istanbul Sanayi Odası'nın 2018 araştırma sonuçlarına göre, TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 79 milyar lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu. Ford 31 milyar lirayla ikinci olurken Toyota ise 23,6 milyar lira ile üçüncülüğe yükseldi.

ISTANBUL Sanayi Odası (ISO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçıvan**, düzenlediği basın toplantısında, ISO'nun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" sonuçlarını açıkladı. TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 79 milyar lira 42 milyon lirayla listede ilk sırayı alırken, Ford 31 milyar 63 milyon lirayla ikinci, Toyota ise 23 milyar 608 milyon lirayla üçüncü oldu. Listede Toyota'ı sırasıyla Oyak-Renault, Tofaş, Arçelik, İskenderun Demir ve Çelik, Ereğli Demir ve Çelik, İçdaş Çelik ve Hyundai Assan takip etti.

FIYAT ARTISLARI SATIŞLARI TETİKLEDİ

ISO 500'ün üretimden satışları son 14 yılın en yüksek büyümesi oldu ve yüzde 34,5 artışla 878 milyar TL'ye çıktı. Satışlardaki artışta fiyat yükse-

lişlerinin yanı sıra ihracat gelirlerinde etkili olan döviz kurlarındaki artış rol oynadı. Gerçekleşen büyüme oranı da ISO 500'de son 14 yılın en yüksek büyümesi olarak dikkati çekti. Araştırmaya göre ISO 500'ün ihracatı 2018'de yüzde 11,3 artışla 71,8 milyar dolar oldu. Böylece ISO 500'ün ihracat artış oranı, yüzde 7 olan Türkiye ve sanayi ihracatı artış oranının üzerinde arttı.

EN YÜKSEK İHRACAT FORD'DAN

Geçen yıl ISO 500 arasında en fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş sırasıyla 5,7 milyar dolarla Ford Otomotiv Sanayi AŞ, 4,3 milyar dolarla Toyota ve 3,4 milyar dolarla Oyak-Renault oldu. Önceki iki yılda olduğu gibi 2018'de de en fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş otomotiv sektörü firmalarından oluştu.

İSO'dan 'faizleri düşürün' talebi

"Devlet teşvikleri istihdama olumlu etki yaptı"

İSO Başkanı Erdal Bahçivan, bir soru üzerine, İSO 500 içerisinde kambiyo karı kadar kambiyo zarar da olduğunu, kur tarafını olumlu yönetenler içerisinde güçlü döviz kazançları sağlayanlar bulunduğunu söyledi.

Finansal istikrarın önemine işaret eden Bahçivan, Türkiye'nin finansal istikrardan asla taviz vermemesi gerektiğini vurguladı. Bahçivan, devlet teşviklerinin

istihdama olumlu etki yapıp yapmadığına ilişkin bir soru üzerine, 2018'de İSO 500'ün istihdamının arttığını, bunda teşviklerin olumlu etkisinin bulunduğunu söyledi.

Son 5-6 yıldır Ar-Ge alanında önemli ölçümler yaptıklarını ifade eden Bahçivan, bu alandaki yükseliş ve yüksek teknoloji üretim artış oranındaki yüksekliğin memnuniyet verici olduğunu kaydetti.

Yüksek faiz, her kesimin belini büküyor. Vatantaş yüksek faiz sebebiyle borç sarmalına girerken, sanayici de yatırım yapamamaktan ve yüksek maliyetlerden derfli

İSO, faiz belasına dikkat çekerek, "Finansal istikrarın sağlanması çok önemli. Türkiye'nin tekrar makul faiz maliyetlerine dönmesi, dövizdeki volatilitenin düşmesi çok önemli" dedi

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, Türk sanayisinin; Türkiye'deki mevcut bankacılık yapısı, bankaların mevduat vadeleri ve o vadelerin maliyetleriyle kendisini döndürmesinin kolay olmadığını söyledi.

İSO tarafından hazırlanan "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2018 yılı araştırması sonuçlarının açıklandığı toplantıda gazetecilerin sorularını yanıtlayan Bahçivan, Türkiye'deki finansman sorununun, son 5-6 yıldır sürdüğünü ve temel konular arasında yer aldığını kaydetti.

Güzel gelişmeler de yaşanıyor

Bu yapının düzelmesi adına bir takım yapısal sorunların ortaya konulması gerektiğini belirten Bahçivan, Türkiye'de nitelikli sanayinin ve üretimin gerçekleşmesi adına yıllardır Kalkınma Bankası kurulması ge-

Erdal Bahçivan, "Böylesi finansal ortamda sanayicinin kendisini döndürmesi kolay değil" dedi.

rektğini söylediklerini ve bu konuda çok güzel gelişmelerin yaşandığını ifade etti.

Bahçivan, bu konuda sermaye piyasalarının güçlenmesi, şirketlerin borsaya açılması ve öz kaynağını güçlendirecek yöntemleri hayata geçirmenin çok önemli olduğunu vurgulayarak, "Artık şu çok net; Türkiye'deki mevcut

bankacılık yapısı, bankaların mevcut mevduat vadeleri ve o vadelerin maliyetiyle Türk sanayisinin kendisini döndürmesi kolay değil. Burada artık yolun sonuna maalesef gelmiş durumdayız. Zaten bankalarımız da bu durumdan çok hoşnut değil. Sanayicinin de hoşnut olmadığını ortada," ifadelerini kullandı.

Artık sanayicilerin de bakış açısını değiştirmesi gerektiğini belirten Bahçivan, sanayi firmalarının da yapısal adıma kendisini değiştirmesi, kaynakları daha verimli kullanması, ortaklıklarda daha radikal çalışmaların oluşmasının önem taşıdığını kaydetti.

İSO 500'ün yüzde 11'i yenilendi

İSTANBUL Sanayi Odası'nın (İSO) hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 Araştırması"na göre, geçen yıl 56 şirketin İSO 500'e ilk kez girmesiyle listenin yüzde 11'i yenilenmiş oldu.

İSO'nun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması"ndan derlenen bilgilere göre, 2017 listesinde yer almayan 56 şirket, geçen yıl ilk 500'e girmeyi başardı.

Listeye yeni giren 56 şirketin, 43'ü İSO 1000'den yükselen, 13'ü de İSO 1.000 dışından gelen şirketlerden oluştu.

Bu arada, geçen yıl isminin açıklanmasını istemeyen şirket sayısı 20 olarak gerçekleşti.

Türkiye'nin en büyüğü Tüpraş

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, düzenlediği basın toplantısında, İSO'nun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" sonuçlarını açıkladı.

TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 79 milyar lira 42 milyon lirayla listede ilk sırayı alırken, Ford 31 milyar 63 milyon lirayla ikinci, Toyota ise 23 milyar 608 milyon lirayla üçüncü oldu.

Listede Toyota'yı sırasıyla Oyak-Renault, ToFAŞ, Arçelik, Iskenderun Demir ve Çelik, Ereğli Demir ve Çelik, İçdaş Çelik ve Hyundai Assan takip etti.

Türkiye'nin en büyüğü TÜPRAŞ

Istanbul Sanayi Odası'nın (ISO)

'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018' raporunu açıkladı. **ISO 500**'e göre 2018'de TÜPRAŞ 79 milyar liralık üretimden satışla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu. 500 büyük sanayi kuruluşunun üretimden net satışları 2018'de bir önceki yıla oranla yüzde 34.5 artarak 878 milyar liraya çıktı. Listede Ford Otomotiv 31 milyar TL'lik üretimden satışlarıyla ikinciliğini, Toyota Otomotiv de 23.6 milyar TL üretimden satışlarıyla üçüncülüğünü korudu.

İstanbul Sanayi Odası Türkiye'nin en büyük 500 sanayi şirketini açıkladı. TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 79 milyar lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu. Otomotiv sektörü de ilk 10 içindeki yerini korudu.

Büyüme iyi kârlar kötü

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2017 yılında 652.7 milyar TL olan üretimden net satışları 2018 yılında 878 milyar TL'ye çıktı. TÜPRAŞ yine liderliği göğüslerken onu Ford ve Toyota Otomotiv takip etti. 2018 yılında ISO-500'de kâren kuruluş sayısı 422'den 381'e düştü. Zarar edenlerin sayısı 78'den 119'a yükseldi.

Istanbul Sanayi Odası'nın (ISO) 1968 yılından bu yana aralıksız gerçekleştirdiği ve sektör için en değerli verileri oluşturan 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2018' araştırmasının sonuçları belli oldu. Buna göre 2018 yılında sanayinin zirvesinde 79 milyar TL'lik üretimden satışları ile yine TÜPRAŞ yer aldı. Listede Ford Otomotiv 31 milyar TL'lik üretimden satışlarıyla ikinciliğini, Toyota Otomotiv de 23.6 milyar TL üretimden satışlarıyla üçüncülüğünü korudu. Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2017 yılında 652.7 milyar TL olan üretimden net satışları 2018 yılında yüzde 34.5 gibi yüksek bir büyüme performansı ile 878 milyar TL'ye çıktı. Bu hızlı büyümede, fiyat artışlarının yanı sıra

döviz kurlarındaki yükselmenin ihracat gelirlerinde yarattığı artış da belirleyici rol oynadı. Üretimden satışlarda 2018 yılında da reel büyüme eğilimi devam etmekte birlikte yüzde 11.8'e geriledi ve 2017 yılında yüzde 19 olan reel büyümenin altında kaldı. Öte yandan listenin devlerinin de kârlarının düştüğü görüldü. 2017 yılında TÜPRAŞ'ın 4.2 milyar lira olan dönem kârı 2018'de 3.9 milyar liraya düştü. Ford Otomotiv ise 1.3 milyar liradan 1.2 milyara gerileme kaydetti. TOFAŞ aynı dönem içinde kâr yaklaşık 40 milyon lira indi. Otomotiv tarafında da karlılıkların düştüğü ifade edilirken, net bir rakam ISO 500 listesinde yer verilmemiş, 2018 yılında ISO-500'de kâren kuruluş sayısı 422'den 381'e düştü; zarar edenlerin sayısı 78'den

119'a yükseldi. Böylece kâr eden 82 şirketin gerilediği ortaya çıktı. İlk 50'de yer alan kuruluşların toplam üretimden satışları içindeki payı 2017 yılında yüzde 50.2 iken 2018 yılında yüzde 50.6'ya yükseldi. Bu artış, ilk 50 kuruluşun üretimden satışlarının diğer 450 kuruluşun üretimden satışlarından bir ölçüde hızlı büyüdüğünü gösterdi. ISO 500'ün faaliyet kâr oranı 2018 yılında 1.3 puan iyileşerek yüzde 10.9'a yükseldi. Toplam faaliyet kârı mutlak büyüklüğü 2017 yılında 70.6 milyar TL iken 2018'de yüzde 52.7 artışla 107.8 milyar TL seviyesinde gerçekleşti. Faaliyet karlarındaki artış, satış maliyetlerinin ve faaliyet giderlerinin net satışlara göre daha düşük hızda artmasıyla açıklanabilir.

BORÇLARIN PAYI BU YIL DA ARTTI

ISO 500'de faaliyetlerin finansmanında 2017 yılında yüzde 62.9'a kadar yükselen borçların payı, 2018 yılında 4.1 puan daha artarak yüzde 67'ye yükseldi. Öz kaynakların payı ise yüzde 37.1'den yüzde 33'e geriledi. Bu oranlar tarihsel olarak en olumsuz kaynak yapısına işaret etti. Bahçvan "ISO 500'de borçların payının artmasının önemli bir nedeni de döviz kurlarındaki artışlar oldu. Sanayi kuruluşlarının döviz cinsi borçlarının TL karşılıklarının döviz kurlarındaki artışlar nedeniyle işleme de borçların payını artırıyor. Net bir kullanım olmasa dahi borç kalemi yükseliyor. 2018 yılında döviz kurlarındaki artışın bu etkisi çok daha fazla hissedildi" dedi. Geçen yıla göre artış hızını ikiye katlayarak reel olarak büyüme eğilimini sürdüren mali borçlar, yüzde 35.3 artış göstererek 242.9 milyar TL'den 328.6 milyar TL'ye yükseldi. Kısa vadeli mali borçlar da 2018 yılında yüzde 46.3 oranında artarak 101.8 milyar TL'den 149 milyar TL'ye yükseldi. Kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlar içindeki payı yüzde 45.3'e çıktı.

ŞİRKETLERİN PERFORMANSI MALİYETLERLE BAŞ EDEMEDİ

Erdal Bahçvan, şöyle konuştu: "Bu sonuçlardan biri de yılların birikimine dayalı olan ve her yıl katlanarak büyüyen finansman giderlerindeki artış. ISO 500 araştırması bir kez daha ortaya koymaktadır ki sanayi sektörümüz, esas faaliyetlerinde, satışlarında ve esas faaliyetlerindeki karlılıkta, 2018 gibi zorlu bir senenin içinden geçmesine karşın başarılı bir performans gösterdi. Ama bu performans, mali tabloları yansıtan finansman maliyetleriyle baş edemedi. Maaşef finansmanın mali tablolarında yarattığı tahribat, esas faaliyetlerde ne kadar başarılı olursa olsun, bunun sürdürülebilir olmadığını ortaya koyuyor. Çünkü sadece bir yıl değil uzun yılların bir sonucu olan bu finansman tahribatı, öz kaynak dengesini bozmakta, sanayinin kalitesi finansman kaynaklarına erişimini zorlu hale getirmektedir."

FINANSMAN GİDERLERİ OLDUKÇA YÜKSEK

ISO 500'ün finansman giderlerinin faaliyet kârı içindeki payı yüzde 49.8'den yüzde 88.9'a yükseldi. 2018 yılının ikinci yarısında hem mali borçlardaki hem de finansman maliyetlerindeki artışlar sanayi firmalarının finansman giderlerinde sığamaya neden oldu. Yani finansman giderleri sanayi firmalarının karlılıklarında temel belirleyici olmayı 2018 yılında da sürdürdü. ISO 500, 2018 yılında ani yaşanan finansal dalgalanma ve sokakları yükselttiği finansman maliyetleri ile karşılaştı. Yılın ikinci yarısında faiz oranları artış ve TL'deki değer kaybına bağlı olarak olumsuz mali koşullar yarattı.

ISO 500 İLK 10

- 1-Tüpraş
- 2-Ford Otomotiv
- 3-Toyota Otomotiv
- 4-Oyak-Renault
- 5-Tofaş
- 6-Arçelik
- 7-İskenderun Demir ve Çelik
- 8-Ereğli Demir ve Çelik
- 9-İzdaş Çelik
- 10-Hyundai Assan

İstanbul Sanayi Odası Türkiye'nin en büyük 500 sanayi şirketini açıkladı. TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 79 milyar lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu. Otomotiv sektörü de ilk 10 içindeki yerini korudu.

Büyüme iyi kârlar kötü

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2017 yılında 652.7 milyar TL olan üretimden net satışları 2018 yılında 878 milyar TL'ye çıktı. TÜPRAŞ yine liderliği göğüslerken onu Ford ve Toyota Otomotiv takip etti. 2018 yılında ISO-500'de kâren kuruluş sayısı 422'den 381'e düştü. Zarar edenlerin sayısı 78'den 119'a yükseldi.

Istanbul Sanayi Odası'nın (ISO) 1968 yılından bu yana aralıksız gerçekleştirdiği ve sektör için en değerli verileri oluşturan 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2018' araştırmasının sonuçları belli oldu. Buna göre 2018 yılında sanayinin zirvesinde 79 milyar TL'lik üretimden satışları ile yine TÜPRAŞ yer aldı. Listede Ford Otomotiv 31 milyar TL'lik üretimden satışlarıyla ikinciliğini, Toyota Otomotiv de 23.6 milyar TL üretimden satışlarıyla üçüncülüğünü korudu. Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2017 yılında 652.7 milyar TL olan üretimden net satışları 2018 yılında yüzde 34.5 gibi yüksek bir büyüme performansı ile 878 milyar TL'ye çıktı. Bu hızlı büyümede, fiyat artışlarının yanı sıra

döviz kurlarındaki yükselmenin ihracat gelirlerinde yarattığı artış da belirleyici rol oynadı. Üretimden satışlarda 2018 yılında da reel büyüme eğilimi devam etmekte birlikte yüzde 11.8'e geriledi ve 2017 yılında yüzde 19 olan reel büyümenin altında kaldı. Öte yandan listenin devlerinin de kârlarının düştüğü görüldü. 2017 yılında TÜPRAŞ'ın 4.2 milyar lira olan dönem kârı 2018'de 3.9 milyar liraya düştü. Ford Otomotiv ise 1.3 milyar liradan 1.2 milyara gerileme kaydetti. TOFAŞ aynı dönem içinde kâr yaklaşık 40 milyon lira indi. Otomotiv tarafında da karlılıkların düştüğü ifade edilirken, net bir rakam ISO 500 listesinde yer verilmemiş, 2018 yılında ISO-500'de kâren kuruluş sayısı 422'den 381'e düştü; zarar edenlerin sayısı 78'den

119'a yükseldi. Böylece kâr eden 82 şirketin gerilediği ortaya çıktı. İlk 50'de yer alan kuruluşların toplam üretimden satışları içindeki payı 2017 yılında yüzde 50.2 iken 2018 yılında yüzde 50.6'ya yükseldi. Bu artış, ilk 50 kuruluşun üretimden satışlarının diğer 450 kuruluşun üretimden satışlarından bir ölçüde hızlı büyüdüğünü gösterdi. ISO 500'ün faaliyet kâr oranı 2018 yılında 1.3 puan iyileşerek yüzde 10.9'a yükseldi. Toplam faaliyet kârı mutlak büyüklüğü 2017 yılında 70.6 milyar TL iken 2018'de yüzde 52.7 artışla 107.8 milyar TL seviyesinde gerçekleşti. Faaliyet karlarındaki artış, satış maliyetlerinin ve faaliyet giderlerinin net satışlara göre daha düşük hızda artmış olmasından kaynaklandı.

BORÇLARIN PAYI BU YIL DA ARTTI

ISO 500'de faaliyetlerin finansmanında 2017 yılında yüzde 62.9'a kadar yükselen borçların payı, 2018 yılında 4.1 puan daha artarak yüzde 67'ye yükseldi. Öz kaynakların payı ise yüzde 37.1'den yüzde 33'e geriledi. Bu oranlar tarihsel olarak en olumsuz kaynak yapısına işaret etti. Bahçvan "ISO 500'de borçların payının artmasının önemli bir nedeni de döviz kurlarındaki artışlar oldu. Sanayi kuruluşlarının döviz cinsi borçlarının TL karşılıklarının döviz kurlarındaki artışlar nedeniyle işleme de borçların payını artırıyor. Net bir kullanım olmasa dahi borç kalemi yükseliyor. 2018 yılında döviz kurlarındaki artışın bu etkisi çok daha fazla hissedildi" dedi. Geçen yıla göre artış hızını ikiye katlayarak reel olarak büyüme eğilimini sürdüren mali borçlar, yüzde 35.3 artış göstererek 242.9 milyar TL'den 328.6 milyar TL'ye yükseldi. Kısa vadeli mali borçlar da 2018 yılında yüzde 46.3 oranında artarak 101.8 milyar TL'den 149 milyar TL'ye yükseldi. Kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlar içindeki payı yüzde 45.3'e çıktı.

ŞİRKETLERİN PERFORMANSI MALİYETLERLE BAŞ EDEMEDİ

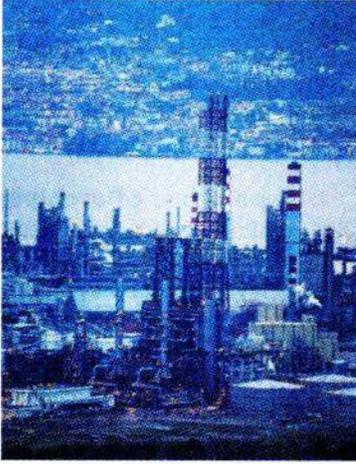
Erdal Bahçvan, şöyle konuştu: "Bu sonuçlardan biri de yılların birikimine dayalı olan ve her yıl katlanarak büyüyen finansman giderlerindeki artış. ISO 500 araştırması bir kez daha ortaya koymaktadır ki sanayi sektörümüz, esas faaliyetlerindeki, satışlarındaki ve esas faaliyetlerindeki karlılıkta, 2018 gibi zorlu bir senenin içinden geçmesine karşın başarılı bir performans gösterdi. Ama bu performans, mali tabloları yansıtan finansman maliyetleriyle baş edemedi. Maaşef finansmanın mali tablolarında yarattığı tahribat, esas faaliyetlerde ne kadar başarılı olunursa olunsun, bunun sürdürülebilir olmadığı ortaya koyuyor. Çünkü sadece bir yıl değil uzun yılların bir sonucu olan bu finansman tahribatı, öz kaynak dengesi bozmakta, sanayinin kalitesi finansman kaynaklarına erişimini zorlu hale getirmektedir."

FINANSMAN GİDERLERİ OLDUKÇA YÜKSEK

ISO 500'ün finansman giderlerinin faaliyet kârı içindeki payı yüzde 49.8'den yüzde 88.9'a yükseldi. 2018 yılının ikinci yarısında hem mali borçlardaki hem de finansman maliyetlerindeki artışlar sanayi firmalarının finansman giderlerinde sığamaya neden oldu. Yani finansman giderleri sanayi firmalarının karlılıklarında temel belirleyici olmayı 2018 yılında da sürdürdü. ISO 500, 2018 yılında ani yaşanan finansal dalgalanma ve sokakları yükselttiği finansman maliyetleri ile karşılaştı. Yılın ikinci yarısında faiz oranları artış ve TL'deki değer kaybına bağlı olarak olumsuz mali koşullar yarattı.

ISO 500 İLK 10

- 1-Tüpraş
- 2-Ford Otomotiv
- 3-Toyota Otomotiv
- 4-Oyak-Renault
- 5-Tofaş
- 6-Arçelik
- 7-İskenderun Demir ve Çelik
- 8-Ereğli Demir ve Çelik
- 9-İzdaş Çelik
- 10-Hyundai Assan

Tüpraş, Turkey's largest oil refiner, is located in İzmit Gulf, Kocaeli.

Energy, automotive firms top list of biggest 500

ISTANBUL

Turkey's five biggest companies consist of an energy giant and four automotive companies, according to the Istanbul Chamber of Industry (ISO).

In the Top 500 industrial enterprises 2018 list made public yesterday, refiner Tüpraş retained the leadership with production-based sales worth 79

billion Turkish Liras (\$13.1 billion) in the year.

Ford also maintained its second position with a production-based sales value of 31 billion liras, followed by Toyota Automotive with 23.6 billion liras.

Automobile manufacturers Oyak-Renault and Tofaş completed the top five of the list.

TOP 500 on page 09

Tüpraş named as largest local firm

ISTANBUL

Refiner Tüpraş topped the Istanbul Chamber of Industry's (İSO) Top 500 industrial enterprises 2018 list with 79 billion Turkish Liras (\$13.1 billion) of production-based sales.

Carmaker Ford ranked second with production-based sales of 31 billion liras, followed by another automaker, Toyota Turkey, as third with 236 billion liras of sales.

Carmaker Oyak-Renault, which ranked fifth in the previous Top 500 ranking, climbed to fourth place with 20.2 billion liras of production-based sales, and Tofaş whose sales amounted to 17.1 billion liras was in the fifth place in the 2018 list.

Combined production-based sales of Turkey's largest 500 industrial enterprises increased by 34.5 percent to hit 878 billion liras, marking the steepest rise in the past 14 years.

The jump in revenues was mainly due to the rise in the

price of products the companies sell and higher export income resulting from the higher exchange rates.

The İSO survey also showed that combined export revenues of the Top 500 enterprises rose by 11.3 percent from the previous year to stand at \$71.8 billion in 2018, which was above the 7 percent increase recorded in Turkey's overall exports last year.

Ford was the largest exporting firm with a \$5.7 billion revenue, followed by Toyota with \$4.3 billion and Oyak-Renault with \$3.4 billion. The export revenues of the largest firm Tüpraş were \$2.47 billion.

The share of the top 500 companies' share in the country's industry exports stood at 44.5 percent last year.

Combined operating profit of those firms was 107.8 billion liras in 2018, and financial expenses accounted for 88.9 percent of the operating profit of industrial enterprises, up from 49.8 percent a year ago.

Kızıltan'dan, sanayicilere 'YATIRIM YAPIN' çağrısı

■ Mersin Ticaret ve Sanayi Odası (MTSO) Yönetim Kurulu Başkanı Ayhan Kızıltan, İstanbullu sanayicilerin yatırımlarını yaparken İstanbul dışındaki kentleri de tercih etmeleri, üretimi Anadolu'ya da yayarak Türkiye'yi topyekun kalkındırmaları çağrısında bulundu. » 4. sayfada

■ Kızıltan: "Eğitim reformları topluma umut vermelidir" 4

Kızıltan'dan yatırım çağrısı

MERSİN Ticaret ve Sanayi Odası (MTSO) Yönetim Kurulu Başkanı Ayhan Kızıltan, İstanbul sanayicilerin yatırımlarını yaparken İstanbul dışındaki kentleri de tercih etmeleri, üretimi Anadolu'ya da yayarak Türkiye'yi topyekun kalkındırmaları çağrısında bulundu. Mersin'in yatırım avantajlarına da dikkat çeken Kızıltan, yatırımcıları bölgeye davet etti.

TALEPLERİNİ PAYLAŞTI

MTSO Başkanı Kızıltan, Türkiye'deki yatırımların artık her geçen gün biraz daha yatırım alanı daralan Marmara Bölgesi'ne alternatif olarak Anadolu'ya yayılması yönündeki açıklamalarını sürdürüyor. Her platformda başta Çukurova olmak üzere Anadolu'nun yatırım olanaklarını anlatan Kızıltan, bu kez bu yöndeki taleplerini İstanbullu sanayicilerle paylaştı.

MECLİS TOPLANTISINA KATILDI

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) Mayıs Ayı Meclis Toplantısı'na konuk olarak katılan MTSO Başkanı Kızıltan, meclis üyelerine hitaben bir konuşma yaptı.

Konuşmasında ilk olarak Mersin'in ekonomik gücü ve yatırım olanakları hakkında bilgi veren Kızıltan, limandan serbest bölgeye, tarımsal gücünden, organize sanayi bölgelerine, teknoparklarından lojistik imkanlarına, dış ticaretinden turizm potansiyeline kadar Mersin ekonomisini her yönüyle anlattı.

'BÜYÜK SANAYİCİLERİMİZ VAR'

Daha sonra İstanbullu sanayicilere, Anadolu'da yatırım yapmaları çağrısında

bulunan Kızıltan, "Sizler Türkiye'nin büyük sanayicilerisiniz. Aranızda hepimizin idolu olmuş büyük sanayicilerimiz var. Gelin sanayiye İstanbul dışında, Türkiye sathına yayalım. Bunu yaparsak hem İstanbul'u rahatlatıp kurtarırız hem de Anadolu'yu sanayileştirip kalkındırarak Türkiye'yi daha güçlü hale getiririz. Ben size burada bunun için hitap etmek istedim. İstanbul dışında Mersin gibi bir şehrin ne gibi imkanları var onları arz etmek istedim. Lütfen bu söylediklerimi değerlendirin. Sanayiye Anadolu'ya yaymamıza hep birlikte yardımcı olalım" dedi.

Kızıltan: Eğitim reformları topluma umut vermelidir

Mersin Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Kızıltan, yazılı bir açıklama yaparak, eğitimde yapılması planlanan reformları değerlendirdi. İş dünyası olarak her zaman sosyal huzurun, refahın, iş ve aşın, ülkedeki topyekun kalkınmanın temelini güçlü bir ekonomi olduğunu söylediklerini belirten Kızıltan, güçlü ekonominin ana payandasının da eğitim olduğunu vurguladı.

Türkiye'de uzun yıllardır hükümetlerden hükümetlere, hatta aynı hükümet içinde bakandan bakana sürekli değişen, uzun soluklu bir devlet politikası haline getirilemeyen bir eğitim politikası olduğuna işaret eden Kızıltan, "Toplumun tüm kesimlerinin ortak paydasına hitap edemeyen, ne uzmanların ne eğitimcilerin ne öğrencilerin ne de vatandaşın tatmin olduğu bir sistem var. Aslında ekonomisi güçlü ve ülke kalkınması tamamlanmış gelişmiş ülkelere baktığımızda, doğru bir eğitim sistemini nasıl kurguladıkları belli. Bunu birebir kopyalamak gibi bir önerim yok tabii ki. Elbette bizim de kültür ve tarih kodlarımızın farklılıklarını içinde barındıran, kendi değerlerimizi içeren ama özellikle bilimsel temelli, sorgulamayı, eleştirel düşünmeyi öne çıkaran bir eğitimi kurgulamak zorundayız. Bir sistem revize edilecekse en tabandan en tepeye herkesin görüşünün, düşüncesinin alındığı geniş çaplı arama konferanslarının yapılması, önce beyin fırtınalarının yapılması gerekir" ifadelerini kullandı.

'500 BÜYÜK' 878 MİLYAR TL'Yİ BULDU

■ ISO'nun geleneksel 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasının 2018 sonuçları açıklandı. Listenin başında yine Tüpraş yer aldı. Tüpraş'ı Ford ve Toyota izledi. En büyük 500 şirket 2017'de 652.7 milyar lira olan üretimden net satışlarını 2018'de yüzde 34.5 arttırıp 878 milyar liraya çıkardı. ►► 9. sayfada

TÜRKİYE'NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUSUNUN KARI FINANSMANINA HARCANDI

DEVLETLERİN CİROSU YÜZDE 34.5 ARTTI

İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu listesinin zirvesinde yine TÜPRAŞ yer alırken devler 2018'de zorlu koşullara rağmen cirolarını yüzde 34.5 büyüttü. İSO Başkanı Erdal Bahçivan sanayinin faaliyetlerinde, satışlarında ve esas faaliyet kârlıklarında başarılı bir performans gösterdiğine dikkat çekerek "Bu performans, mali tablolara yansayan finansman maliyetleriyle baş edememiştir" dedi.

STANBUL Sanayi Odası (İSO) tarafından 51 yıldır düzenlenen İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasının 2018 sonuçları açıklandı. İSO Başkanı Erdal Bahçivan, 2018 yılında 500 büyük sanayi kuruluşunun finansman giderlerinin faaliyet kârı içindeki payının yüzde 49.8'den yüzde 88.9'a yükseldiğine dikkat çekerek "Biz bugüne kadar yüzde 50'lerden şikâyetçiyeğin simdi sanayi firmaları 2018'de elde ettikleri kârın neredeyse tamamını finansman giderlerine ayırdı. 2018 yılının ikinci yarısında hem mali borçlardaki hem de finansman maliyetlerindeki artışın sanayi firmalarının finansman giderlerinde sızmasını neden oldu" dedi. İSO 500'ün zirvesinde 79 milyar lira net üretimden net satış geliri ile yine TÜPRAŞ yer aldı. Bahçivan, düzenlenen toplantıda İSO 500'ün 2017'de 652.7 milyar lira olan üretimden net satışlarını, 2018'de yüzde 34.5 gibi yüksek bir büyüme performansıyla 878 milyar liraya çıkardığını belirtirken bu hızı büyümede, fiyat artışlarının yanı sıra döviz kurlarındaki yükselmenin ihracat gelirlerinde yarattığı artış da belirleyici rol oynadığına işaret etti.

İSO Başkanı Erdal Bahçivan

ANA İŞİNE DÖNDÜ
Bahçivan'ın verdiği bilgilere göre İSO 500'ün 2017'de yüzde 19 olan üretimden satışlardaki reel büyümesinin, 2018'de yüzde 11.8'e geriledi. 500 Büyük üni faaliyet kârı oranı 1.3 puan iyileşerek yüzde 9.6'dan yüzde 10.9'a yükseldi. Toplam faaliyet kârı büyüklüğü ise 2017 yılında 70.6 milyar TL iken 2018'de yüzde 52.7 artışla 107.8 milyar TL seviyesine çıktı. Faaliyet kârlarındaki artışın nedenini Bahçivan, satış maliyetlerinin ve faaliyet giderlerinin net satışlara göre daha düşük hunda artmasıyla açıkladı. 2018 yılındaki zorlu koşullara rağmen sanayi firmaları yılın ana faaliyet konularına ağırlık verdiklerini kaydeden Bahçivan "İSO 500'ün FAO'K büyüklüğü 2018'de yüzde 48 artarak 94.7 milyar TL'den 140.2 milyar TL'ye yükseldi. Böylece firmalar son altı yılın en yüksek FAO'K artışını gerçekleştirmişti. Vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamı ise yüzde 19.7 artarak 53

FINANSMAN GİDERLERİ/ FAALİYET KARI TABLOSU (MİLYON TL)

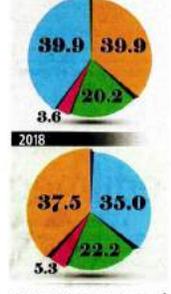
Yıl	Finansman giderleri	Faaliyet kârı (zaman karı)	Finansman giderleri/faaliyet
2012	8.624	26.312	34.1
2013	10.185	36.435	52.7
2014	15.989	30.457	52.5
2015	27.994	44.144	63.4
2016	28.006	52.376	55.4
2017	35.175	70.612	48.8
2018	95.623	107.822	88.9

MALİ BORÇLARIN DEĞİŞİMİ (MİLYON TL)

Yıl	2018	Değişim (%)
Toplam mali borçlar	328.598	45.3
Kısa vadeli borçlar	148.967	46.3
Uzun vadeli borçlar	179.631	27.3

TEKNOLOJİ YOĞUNLUĞU

Yıl	Orta düşük teknoloji (%)	Düşük teknoloji (%)	Orta yüksek teknoloji (%)	Yüksek teknoloji (%)
2017	30.9	30.9	3.0	35.2
2018	37.5	35.0	5.3	22.2

EN UMUTLANDIRAN VERİ TEKNOLOJİ YOĞUNLUĞU
İSO 500'ün en çok umutlandırıcı verisi teknoloji yoğunluklarına göre yaratılan katma değer olduğunu vurgulayan Bahçivan şunları söyledi: "2018'de yaratılan katma değer itibarıyla en yüksek payı yüzde 37.5 ile düşük teknoloji Orta-düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı 35 oldu. Orta-yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı 2017'de yüzde 20.2 iken 2018'de yüzde 22.2'ye yükseldi. Yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun payı da yüzde 3.6'dan 2018'de yüzde 5.3 oldu. Orta yüksek ve yüksek teknoloji yoğunluklu firmaların yarattığı katma değer payı 2017'de yüzde 23.8 iken 2018'de yüzde 27.5'e çıktı. Bu artışın büyük bir bölümü gösterme savunma ve havacılık sanayinden kaynaklandığı düşünülmektedir."

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK 100 SANAYİ KURULUŞU (Milyon TL)

2018	2017	KURULUŞ	ÜRETİMDEN NET SATIŞLAR
1	1	TÜPRAŞ	79.042
2	2	Ford Otomotiv	31.062
3	3	Toyota Otomotiv	23.607
4	6	Oyak-Renault	20.242
5	4	TOFAŞ Otomobil	17.110
6	6	Arçelik A.Ş.	16.551
7	7	İSDEMİR	15.705
8	8	ERENDEMİR	13.778
9	9	KİDAS Çelik Enerji	11.957
10	10	Hyundai Assan	11.084
11	14	Colakoglu Metalurji	10.459
12	12	Mercedes-Benz Türk	9.159
13	13	PETKİM	7.870
14	15	Vestel Elektronik	7.778
15	20	Aselsan Elektronik	7.593
16	16	İstanbul Altın Rafinerisi	7.560
17	17	BŞHEV Aletleri San.	7.344
18	11	Ayğar AŞ	6.926
19	22	Çelikçelik Çelik	6.378
20	19	Toşçelik Profil	6.078
21	23	Vestel Beyaz Eşya	5.979
22	28	TUSAS	5.859
23	24	KARDEMİR	5.545
24	30	Er-Bakur	5.449
25	21	Unilever San.	5.369
26	26	Sarıyayan Elektrotik	5.223
27	42	Eti Maden İşletmeleri	4.725
28	27	Bosch San.	4.711
29	36	Eren Enerji	4.635
30	33	Kromsan Çelik	4.602
31	31	Milangaz	4.494
32	38	Assan Alüminyum	4.436
33	18	EÜAS Elektrik	4.421
34	41	Bartuğ Metalurji	4.309
35	35	Yıldırım Enerji	3.934
36	47	İzmir Demir Çelik	3.932
37	34	Eti Gıda San.	3.929
38	25	Türkiye Şeker Fabrikaları	3.781
39	45	Enerjisa Enerji	3.773
40	37	Philipp Morris Sabancı	3.746
41	39	AKSA Akirlik Kimya	3.664
42	58	TPAO	3.655
43	65	Olar Demir Çelik	3.511
44	43	Konya Şeker San.	3.460
45	51	Yıldız Entegre	3.439
46	40	Kastamonu Entegre	3.425
47	49	Hayat Kimya	3.261
48	29	Türk Traktör	3.258
49	87	Ötökör Otomotiv	3.231
50	42	Coca-Cola İçecek	3.181
51	44	İpragaz	3.126
52	62	Borusan Mannesmann	3.088
53	50	TKİ	3.086
54	61	Kaptan Demir Çelik	3.049
55	46	MMK Metalurji San.	2.946
56	96	BRISA Bridgestone	2.825
57	59	Modern Karton	2.747
58	84	SÜTAY Süt Ürünleri	2.714
59	52	Barayt Bandırma	2.705
60	71	İçdaş Elektrik	2.655
61	79	BMC Otomotiv	2.621
62	72	ASAS Alüminyum	2.613
63	69	Eti ve Süt Kurumu	2.589
64	66	Yazıcı Demir Çelik	2.574
65	48	Nadim Metal Rafineri	2.551
66	60	Honda Türkiye	2.517
67	70	Erdemir Servis	2.495
68	74	Veşilyurt Demir	2.488
69	84	MAN Türkiye.	2.460
70	63	Toros Tarm	2.454
71	77	Soda Sanayisi	2.453
72	-	Toşyay Çelik	2.410
73	83	Bosch Termoteknik	2.319
74	82	Pozco Assan TST	2.228
75	80	Koc Metalurji AŞ	2.228
76	73	Namet Gıda San.	2.204
77	78	Sasa Polyester	2.201
78	86	Ekinçler Demir	2.194
79	-	-	-
80	85	Gülan Sentetik	2.124
81	90	Tatmetal Çelik	2.123
82	92	JTI Tütten Ürünleri	2.098
83	95	Köksen Pot ve Plastik	2.046
84	-	Kazan Soda Elektrik	2.037
85	75	ROKETSAN Roket	2.007
86	67	Semplic Gıda Sanayi	2.006
87	88	Goodyear Lastikleri	1.996
88	145	Ataşak Çelik San.	1.934
89	114	Asil Çelik San.	1.925
90	110	Atina Enerji Üretim	1.901
91	63	Çay İşletmeleri	1.884
92	139	Bunge Gıda San.	1.881
93	53	Abaloğlu Yem-Soya	1.873
94	121	İnörarna Ventures	1.873
95	81	C.P. Standard Gıda	1.847
96	76	Sanko Tekstil	1.847
97	134	Abül İbrahim İlaç	1.835
98	95	Petlas Lastik San.	1.834
99	94	Autoliv Caricor	1.784
100	105	Kıpacı Menürcat	1.778

KURDAKI ARTIŞ BORÇLARI YÜKSELTİ
BAHÇIVAN'ın verdiği bilgiye göre şirket bilançolarında İSO 500'de 2017'de yüzde 62.9'a kadar yükselen borçların payı, 2018 yılında 4.1 puan daha artarak yüzde 67'ye çıktı. Özkaynakların payı ise yüzde 33.1'den yüzde 33'ye geriledi. Bu oranlar hisse olarak en olumsuz kaynak olarak işaret ediyor. İSO 500'de borçların payının artmasının önemli bir nedeni döviz kurlarındaki artışlar oldu. Bahçivan "Sanayi kuruluşlarının döviz cinsi borçlarının TL karşılıklarının döviz

kurlarındaki artışlar nedeniyle şirmesi de borçların payını artırmaktadır. Net bir kullanım olmasa da bu çok önemli bir yükselmedir. 2018'de döviz kurlarındaki artışın etkisi çok daha fazla hissedilmiştir" dedi. İSO 500'ün mali borçları yüzde 35.3 artarak 328.6 milyar TL'ye çıktı. Mali borçlar, geçen yıla göre artış hızı biraz yavaşladı. Kısa vadeli mali borçlar yüzde 45.3 artarak 149 milyar TL'ye yükseldi. Kısa vadeli mali borçların toplam mali borçları içindeki payı yüzde 45.3'e çıktı.

Koç ilk sırada işçisi YHK'de

Koç Holdinge bağlı TÜPRAŞ, yine en büyük sanayi kuruluşu oldu. TÜPRAŞ işçilerinin sözleşmesi ise Koç'un hakları gasbetme dayatmasından vazgeçmemesi nedeniyle Yüksek Hakem Kuruluna gönderildi.

TÜPRAŞ BİRİNCİ

KOÇ Holding Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu listesinde birinci sırada yer aldı. Koç'a bağlı Ford, TOFAŞ, Arçelik'in ilk 10'a girdiği listede birinci sırayı 79 milyar 42 milyon 478 binlik üretimden satışla (net) yine TÜPRAŞ aldı. İlk 100'de de farklı firmalarla yer alan Koç'un Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi şirketinin 87'inci sıradan 49'a çıkması dikkat çekti.

İŞÇİYE DAYATMA

KOÇ'un ilk sırada yer alan şirketi TÜPRAŞ'ta çalışan işçiler ise Yüksek Hakem Kurulunun (YHK) insafına terk edildi. Koç'un TİS görüşmelerinde 3 yıllık sözleşme, vardiya sisteminde değişiklik ve mazeret izinlerinin azaltılması dayatmalarında ısrarı sonucu sözleşmenin YHK'ye gitmesine tepki gösteren Petrol-İş üyesi işçiler, mücadelelerini sürdürüyor. **s.5**

Koç ilk sırada işçisi YHK'de

TÜPRAŞ'ta TİS görüşmelerinde 3 yıllık sözleşme, vardiya sisteminde değişiklik ve mazeret izinlerinin azaltılması dayatmalarında bulunan Koç Holding Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu listesinde, TÜPRAŞ'la birinci sırada yer aldı. **Istanbul Sanayi Odasının** açıkladığı Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu listesinde Koç Holding 4 şirketiyle ilk 10'da yer aldı. 79 milyar 42 milyon 478 binlik üretimden satışla (net) TÜPRAŞ ilk sırada yer alırken, Ford 2'nci, TOFAŞ 4'üncü, Arçelik 6'ncı, Aygaz 18'inci, Türk Traktör 48'inci, Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi 49'uncu, Koç Metalürji 75'inci sırada yer aldı. Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi'nin 87'inci sıradan 49'a çıkması dikkat çekti. Koç'un dayatmalarından vazgeçmesini üzerine Petrol-İş üyesi TÜPRAŞ işçilerinin TİS süreci ise Yüksek Hakem Kuruluna gitti. **(İŞÇİ SENDİKA SERVİSİ)**

YASA GEREĞİ YHK'YE BAŞVURU YAPILDI

Turan KARA
İzmir

TÜPRAŞ'ta işçileri Koç Holding arasında sürdürülen ve Koç Holding'in 3 yıllık sözleşme, vardiya sisteminde değişiklik ve mazeret izinlerinin azaltılması dayatmalarıyla tikanan toplu sözleşme görüşmeleri Koç Holding ve KIPLAS'ın istediği gibi Yüksek Hakem Kuruluna (YHK) gitti. Petrol-İş Genel Merkezi yasa gereği pazartesi günü sözleşmeyi YHK'ye ilettiler. Bu süreçte, üç rafinerinin bağlı olduğu Batman, Kırıkkale ve Izmit şubeleri ve genel merkezin katılımı ile alınan karar sonucu TÜPRAŞ'ta eylemler durdu. Alanya'daki TÜPRAŞ işçileri eylemsizlik kararının doğru olmadığını ancak çoğunluk kararı olduğu için yapıldığını söylüyor. Yaklaşık bir aydır her gün kapının önünde toplanan, işyerini terk etmeyen,

kortej halde yürüyüş yapan, yemeğe bile topluca slogan atarak gidip gelen işçiler günlük rutine dönmüş durumda.

Şu an TÜPRAŞ rafinerisi, çalışması gerektiği gibi çalışmaya başladı. Böyle olmasına rağmen kimse ipin ucunu bırakmış değil. Herkes "3-5 gün sonra düğün bayram mı olacak, firtına mı kopacak" diyerek bir teyakkuz halini sürdürse de bununla birlikte bir sessizlik de hakim.

Öte yandan Koç Holding'in işçiler üzerindeki baskısı da sürüyor. Son eylemden sonra kara dolumundan 6 işçiye ihbar yazıldı, savunması istendi.

TÜPRAŞ işçileri, "Hep beraber aldığımız ve uyguladığımız karar sonrasında 6 arkadaşta ihbar verilmiş ve savunma alınmış. Bana kalırsa orada 1100 işçiyiz hepimiz aynı şeyi yazıp vermiyorduk. Burada iyi organize olabilmemiz için bize zindan eden yöneticilere hayati çekilmez

kılabiliriz. Ne yapabiliriz mesela? Biz burada aynı zamanda gönüllü çalışıyoruz. Müdürlerin görmediği, bilmediği, umursamadığı zaman alacak işleri bir çırpıda yapıyoruz. Bu tarzda çalışmaz da her şeyi prosedür ve protokol vâdini haline getirebiliriz. İş izinlerinde veya sorumluluk alanlarında gece 3-4 imza isteyebilir, burada çalışmanın ne demek olduğunu onlara gösterebiliriz. Gece kalkıp ona imza atmadan o iş yapılmaz. Onlar gündelik hayatlarında neler yapıyorsa, ne kadar rahatlırsa biz burada aynı zamanda gönüllü çalıştığımız için mazeret izinleri konusuna takılmıyız. Ne şartlarda çalıştığımızı biliyoruz. Hepimiz yanımızda ilaçlarla doluyoruz bu yaşta, stres altında 24 saat. Her şeye para olarak bakıyorlar, ama zaten TÜPRAŞ herkesten çok ve her şeye daha fazla kazanıyor" diyor.

Mücadeleniz mücadelemizdir

Arçelik BMI işçileri
Ankara

Merhaba kardeşlerim TÜPRAŞ'taki haklı mücadelenizi dört gözle izliyoruz ve sizden öğreniyoruz. Bu yılın sonunda bizim yani metal işçilerinin de toplu sözleşme dönemi başlayacak ve sizin attığınız her adım aldığımız ve koruduğunuz her hak bizim de önümüzdeki sözleşmede belirleyici olacak. Koç patronlarının ve yöneticilerinin toplu sözleşme döneminde nasıl bir tutum aldığını biz de geçen dönem toplu sözleşmelerde gördük. Ellerinden gelse bizi kuru bir ekmeğe kul edecekler ama bizim işçilerin mücadelesi onları durdurdu tek şey. Birliğimizi dayanışmamızı her seferinde bölmeğe çalışacaklar.

Evrensel konuşan bir TÜPRAŞ işçisinin dediği gibi eşimle bile aramı açmaya çalıştılar. Yaparlar ama bizim de yapacağımız çok şey var. Sadece fabrikada birlik de yetmez, ailemizle akrabalarımızla, tüm şehirle dayanışma içerisinde olmak gerekir.

Eğer fabrikalarda kendi komitelerimizi kurar ve yan yana çalıştığımız arkadaşlarımızla birliğimizi güçlendirirsek bizi ne sendika satabilir ne Koç bizim haklarımızı gasbedebilir. Kardeşlerim sizin üzerinizde denenen vardiya ve esnek çalışma uygulamasından sakın geri adım atmayın. Çünkü bu uygulama sadece sizin sorunuz değil. Bugün size uygulanan yöntem yarın metal işçilerine, oradan başka yerlere de sıçrar.

Ama sizin alacağımız zam koruduğumuz her hak bize de örnek olacak.

Mücadeleniz mücadelemizdir.

İŞÇİLERİ BEKLEYEN BÜYÜK TEHLİKE

500 büyük sanayi kuruluşunu açıklayan patronlar, finansman maliyetlerinden yakınlıkla TÜP-RAS'taki dayatmaların tüm işçilerin karşısına çıkacağına sinyalini verdi. Yaklaşan MESS sözleşmesine dikkat çeken Akademisyen Özgür Müftüoğlu, patronlarla uzlaşısı içinde bir sürecin işçiye kaybettireceğini söyledi, "İşçiler eğer irade gösterir, sendikayı zorlarsa belirleyici olabilirler" dedi. **s.4**

TÜRKİYE'NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU AÇIKLANDI

Patronlar yine yakınıyor işçiler hazırlıklı olmalı

METAL SÖZLEŞMESİNİ İŞÇİLERİN TAVRINI BELİRLEYECEK

TÜRKİYE'NİN 500 büyük sanayi kuruluşu listesine ve İSO yönetiminin açıklamalarını değerlendiren Akademisyen Özgür Müftüoğlu, metal sektörünün en çok kâr eden sektör olduğunu altını çizdi. Özellikle son 10-15 yıl en çok kâr eden firmaların onları

okuyduğuna dikkat çeken Müftüoğlu, "Doğrusu büyük ölçüde devletten aldıkları teşvikler, kruz, kamu-özel ortaklıkları vs. ah altında aldıkları teşvikler de var. Heri kâr ediyorlar hem de teşvikler alıyorlar" dedi. Metal sektöründe 110 bini aşkın işçiyi kapsayacak ve önümüzdeki dönem başlayacak MESS grup sözleşmesine de değinen Müftüoğlu, şunları söyledi: "Bütün bunların karşısında iş, toplu iş sözleşmesi masasına geldiğinde işçiyi pay vermemek için ellerinden gelen her şeyi yapıyorlar. Metal işçisinin MESS sürecinde göstereceği tavır çok önemli. Çünkü metal sektörü, özel sektör. En nitelikli iş gücü, göreceki olarak ücretleri en yüksek olduğu bölgeyi bir sektör. Öngütülük oranı da yüksek. Burada sendikaların sermaye karşısında gösterecekleri tavır çok önemli. Sermaye ile sermayenin istediği koşullarda bir uzlaş işçisine girerse, bugüne kadar sağlanmış olan yüksek kârlılığı masaya getirip buradan emeğin payını talep etmek istemek gibi bir yol izlemedikleri sürece etki yaratılmaz. Ayrıca sadece sendikalar değil, taşeron vs. gibi o sektörde emek harcayan ve büyük ölçüde güvencesiz çalışan emekçileri de kollayan bir yandan değerlendirilirse bu önümüzdeki süreç açısından bir okey yaratır."

'İŞÇİLER İRADE GÖSTERMELİ'

"Faaliyetlerin yüksek olduğu, ücretlerin baskılandığı, denetimlerinin yapıldığı bir ortamda işçiler bu yine odaklanırsa bir umudu tekrar yaratabilirler" diyen Müftüoğlu, "Bunu mevcut sendikalar yapabilirler mi, ne ölçüde yapabilirler bu ayrı bir soru. Bugüne kadar yapılan birçok hata var bunlara tekrar düşmemeleri gerekiyor. Burada çok önemli bir nokta, sendikaların işçilerden tam ovası itibarıyla işçiler belirliyor, işçiler eğer irade gösterir, sendikayı işçinin hakkını ve çıkarını koruyacak talep üzerinden zorlarsa önümüzdeki süreçte Türkiye işçi hareketinde de belirleyici -kimi olumsuzluklara rağmen- olabilir" dedi.

TÜM TOPLUMUN ÇIKARLARI SÖZ KONUSU

Daha önceki kriz dönemlerinde olduğu gibi bu dönemde de patronların niyeti büyük ölçüde devletten üzeri-ne yitirmeye çalışacağı belirtilen Müftüoğlu, şöyle devam etti: "Buna sendikaların mutlaka dikkat etmesi gerekir. İşçiler adına masaya oturuyoruz. 'Sigorta primini, ya da başka bir şeyi karşılamıyorum, devlet karşılasın' diyor. Sendikalar buna itiraz etmem. Bu yine işçinin esbenden kaybıdır. Genel bütçeden aktarılan kaynaklar sermayeye yitiliyor. Burada sendikaların yalnızca kendi sendikacılığın peşinmasını lazım. Bunu yaptıkları zaman diğer işçi sınıfına karşılarına alırlar. Sadece ücret sendikacılığı değil, tüm toplumu kesimlerinin çıkarına da düşünen onları da kollayan bir sendikacılık anlayışı göstermeleri lazım."

İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından hazırlanan "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2018" raporu açıklandı. Koç Holdinge bağlı TÜPRAŞ'ın birinci sırada yer aldığı listenin üst sıralarına yine başta otomotiv olmak üzere metal sektörü aldı. Patronlar kârlarını artırsa da, finansman giderlerinden yakınlıkla faturayı işçilere çıkaracaklarının sinyalini verdi. Akademisyen Özgür Müftüoğlu işçilerin sağladıkları yüksek kârlılığı sözleşme döneminde masaya getirip paylarını talep etmesi gerektiğini belirterek "İşçiler eğer irade gösterir, sendikayı zorlarsa belirleyici olabilirler" dedi.

İSO'dan yapılan açıklamaya göre, Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşunun üretimden net satışları 2018'de yüzde 34,5 artışla 878 milyar liraya yükseldi. Net satışlardaki artışta, "İyiyet artışının yanı sıra diğer kurumdaki yükselenin ihracat gelirlerini artırmaya" belirleyici oldu.

İSO Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırması verilerine göre, 2018 yılının zirvesinde 79 milyar liralık üretimden satışları ile yine TÜPRAŞ yer aldı. Listede Ford Otomotiv 31 milyar liralık üretimden satışlarıyla ikinci, Toyota Otomotiv de 23,6 milyar lira üretimden satışlarıyla üçüncü sıradaydı.

İSO'nun finansman giderlerinin faaliyet kârı içindeki payı yüzde 49,8'den, 2018'de yüzde 88,9'a yükseldi ve bu veriler, sanayi firmalarının 2018 kârının oldukça büyük bölümünü finansman giderlerine ayırdığını ortaya koydu.

BORÇLULUK PAYI ARTTI

İSO'nun de borçlülük kaynak dağılımında borçların payı yüzde 67 ile, bugüne kadar belirlenen en yüksek düzeye yükseldi. İSO'nun 2018 yılında kâr eden kuruluş sayısı 422'den 381'e düştü; zarar edenlerin sayısı 78'den 119'a yükseldi.

İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Ertil Bulut** şöyle konuştu: "Finansmanın tabii ki sadece bizlerin değil herkesin üzerinde dağıtılması gereken olumsuz göstergeleri de var. Ele alacaklarımız bu sonuçlardan biri, yılların biriktirilmiş dayakları ve her yıl katlanarak büyüyen finansman giderlerindeki artış. İSO'nun araştırması bir kez daha ortaya koymaktadır ki sanayi sektörümüz, esas faaliyetlerimizde, satışlarımızda ve esas faaliyetlerimizdeki kârlılığımızda, 2018 gibi zorlu bir senenin ardından geçmişine karşı başarılı bir performans göstermiştir. Ana bu performans, mali tablolara yansayan finansman maliyetleriyle bağ edememiştir. Maalesef finansmanın mali tablolarında yaratıldığı tabiri, esas faaliyetlerde ne kadar başarılı olursanız bunun sürdürülebilir olmadığını ortaya koymaktadır. Çünkü, sadece bir yılın değil uzun yılların bir sonucu olan bu finansman tabiri, öz kaynak dengisini bozmakta, sanayinin kaliteli finansman kaynaklarına erişimini zorlu hale getirmektedir. 2018 yılında İSO'nun finansman giderlerinin faaliyet kârı içindeki payı yüzde 49,8'den yüzde 88,9'a yükseldi. Yani biz bugüne kadar yüzde 50'lerden çıkartıp geçen yılın sanayi firmaları 2018 yılında öyle ettiler ki kârın neyse tamamını finansman giderlerine ayırdı. 2018 yılının ikinci yarısında hem mali borçlardaki hem de finansman maliyetlerindeki artışlar sanayi firmalarının finansman giderlerinde aşırıya neden oldu. Yani, finansman giderleri sanayi firmalarının kârlılıklarında temel belirleyici olmayı 2018 yılında da sürdürmüştür. İSO'nun, 2018 yılında ani yaşanan finansal sıkılaşmaya ve yılların yükselttiği finansman maliyetleri ile karşılaşmıştır. Yılı ikinci yarısındaki değer oranları artış ve Tırk ihrasındaki değer kaybına bağlı olarak enflasyonist artışlar, İSO'nun için olumsuz mali koşulları yaratmıştır." (EKONOMİ SERVİSİ)

En büyüğü Tüpraş

İstanbul Sanayi Odası "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 Araştırması" nda TUPRAŞ ilk sırada yer alırken, Ford ikinci, Toyota üçüncü oldu

İlk 3 sıra değişmedi

TÜRKİYE'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması'nın sonuçları **İSO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** tarafından açıklandı. TUPRAŞ, 79 milyar lira 42 milyon lirayla listede ilk sırayı alırken, Ford 31 milyar 63 milyon lirayla ikinci, Toyota ise 23 milyar 608 milyon lirayla üçüncü oldu. Oyak-Renault, Tofaş, Arçelik, İskenderun DÇ, ERDEMİR, İçdaş ve Hyundai Assan ilk 10 içinde yer aldı. ■ **9'da**

Sanayinin en büyüğü Tüpraş

İSTANBUL Sanayi Odası'nin hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 Araştırması" nda Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ) ilk sırada yer alırken, Ford ikinci, Toyota üçüncü oldu. TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 79 milyar lira 42 milyon lirayla listede ilk sırayı alırken, Ford 31 milyar 63 milyon lirayla ikinci, Toyota ise 23 milyar 608 milyon lirayla üçüncü oldu. Listede Toyota'yı sırasıyla Oyak-Renault, Tofaş, Arçelik, Iskenderun Demir ve Çelik, Ereğli Demir ve Çelik, İçdaş Çelik ve Hyundai Assan takip etti. Listede ilk 3 sıra değişmezken, geçen yıl beşinci basamakta yer alan Oyak-Renault, 2018'de dördüncülüğe yükseldi. Tofaş ise dördüncü sıradan beşinciliğe geriledi. İlk 10 sırada yer alan şirketlerde ciddi bir değişim görülmezken, sadece dördüncü ile beşinci sıradaki şirketler yer değiştirdi.

SON 14 YILIN EN YÜKSEĞİ

ISO 500'ün üretimden satışları son 14 yılın en yüksek büyümesi oldu ve yüzde

34,5 artışla 878 milyar TL'ye çıktı. Satışlardaki artışta fiyat yükselişlerinin yanı sıra ihracat gelirlerinde etkili olan döviz kurlarındaki artış rol oynadı. Gerçekleşen büyüme oranı da **ISO 500**'de son 14 yılın en yüksek büyümesi olarak dikkati çekti. Önceki yıl yüzde 19 olan üretimden satışlardaki reel büyüme ise 2018'de yüzde 11,8'e geriledi. **ISO 500**'ün faaliyet karı oranı 1,3 puan iyileşti ve yüzde 9,6'dan yüzde 10,9'a yükseldi. Araştırmaya göre **ISO 500**'ün ihracatı 2018'de yüzde 11,3 artışla 71,8 milyar dolar oldu. Böylece **ISO 500**'ün ihracat artış oranı, yüzde 7 olan Türkiye ve sanayi ihracatı artış oranının üzerinde arttı. Bu performansa bağlı olarak **ISO 500**'ün Türkiye sanayi ihracatı içindeki payı da yüzde 44,5'e yükseldi.

Geçen yıl **ISO 500** arasında en fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş sırasıyla 5,7 milyar dolarla Ford Otomotiv Sanayi AŞ, 4,3 milyar dolarla Toyota ve 3,4 milyar dolarla Oyak-Renault oldu.

Finansman tahribatı, öz kaynak dengesini bozdu

Sanayi kesimi 2018'de esas faaliyetlerde iyi bir performans sergiledi ama finansman giderlerindeki artışla borçların payı yüzde 63'e çıktı, özkaynakların payı yüzde 33'e düştü

İSO 500'e giren şirketlerin finansman giderlerinin faaliyet karı içindeki payı yüzde 49.8'den yüzde 88.9'a yükseldi. 2018 yılının ikinci yarısında hem mali borçlardaki hem de finansman maliyetlerindeki artışlar sanayi firmalarının finansman giderlerinde sıçramaya yol açtı, kârın büyük bölümü borçlara gitti. 2018 yılının zirvesinde 79 milyar TL'lik üretimden satışları ile yine TÜPRAŞ yer aldı. Ford Otomotiv 31 milyar TL'lik satışıyla ikinciliğini, Toyota Otomotiv 23.6 milyar TL satışıyla üçüncülüğünü korudu.

AYSEL YÜCEL-SELENAY YAĞCI-
OSMAN KILIÇ/SAYFA-02-03

500 BÜYÜK ŞİRKETİN KARNESİ-2018

	2018 (Milyar TL)			Değ. (%)
	500 BSK	491 ÖK	9 KK	
Üretimden satışlar (net)	878.0	852.1	25.9	34.5
Net satışlar	987.0	948.1	38.8	34.2
İhracat (milyar dolar)	71.7	70.7	1.05	11.3
Kar-zarar toplamı (V.Ö)	63.5	58.2	5.2	19.7
Toplam borçlar	589.4	554.5	34.8	31.8
Kısa vadeli borçlar	366.1	346.5	19.6	35.5
Uzun vadeli borçlar	223.3	208.0	15.2	26.2
Özkaynak	289.8	244.9	44.9	10.1
Aktif toplamı	879.3	799.5	79.8	23.8
Duran varlıklar	340.8	292.4	48.4	15.5
Ödenen faizler	35.7	34.3	1.3	110.3
Net katma değer (fak. fiy)	103.8	102.4	1.4	2.9

BSK (Büyük Sanayi Kuruluşu), ÖK (Özel Sanayi Kuruluşu), KK (Kamu Kuruluşu)

ÜRETİMDEN SATIŞLAR (Milyon TL)

1	TÜPRAŞ	79.042
2	Ford Otomotiv	31.062
3	Toyota Otomotiv	23.607
4	Oyak-Renault	20.2425
5	TOFAŞ	17.110
6	Arçelik	16.551
7	İskenderun D.Ç.	15.795
8	Ereğli D.Ç.	13.778
9	İçdaş Çelik	11.957
10	Hyundai Assan	11.084

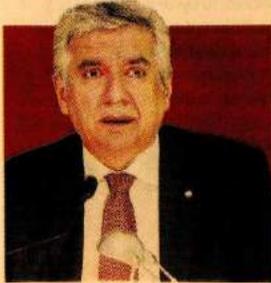
İHRACAT (Milyon \$)

1	Ford Otomotiv	5.682
2	Toyota Otomotiv	4.325
3	Oyak-Renault Oto.	3.363
4	TOFAŞ	3.069
5	TÜPRAŞ	2.469
6	Arçelik	2.058
7	Hyundai Assan Oto.	1.993
8	İçdaş Çelik	1.176
9	BŞH Ev Aletleri	1.050
10	Çolakoğlu Metalurji	1.016

DÖNEM KARI (Vergi Öncesi) (Milyon TL)

1	İskenderun D.Ç.	7.152,5
2	Ereğli D.Ç.	6.615,8
3	TPAO	5.745,5
4	TÜPRAŞ	3.911,1
5	Eti Maden	3.325,7
6	Aselsan Elektronik	1.829,1
7	Soda Sanayii	1.370,8
8	Ford Otomotiv	1.215,0
9	Arçelik	1.146,0
10	PETKİM	1.121,2

İlk 500'e girmek için ihracat yapmak ön koşul

İSO 500'ün Türkiye sanayi ihracatı içindeki payı yüzde 44.5'e yükseldi. **ISO Başkanı Erdal Bahçivan** "Sevindirici gelişmelerden biri de ihracat yapan firma sayısındaki artış eğilimi. Bundan 30 yıl önce ihracat yapan firma sayısı 398 iken, son yıllarda 450'ler bandını aşarak 2018'de 464'e çıktı. Bu da gösteriyor ki, İSO 500'de yer almak için ihracat yapmak önemli bir ön koşul" dedi. /03

5 YIL ÖNCEYE DÖNDÜ

■ (Kısa vadeli mali borçlar/Toplam mali borçlar)

• **TEKNOLOJİ VE AR-GE'DE ÇIKIŞ DÖNEMİ BAŞLADI** /02

• **EN HIZLI TIRMANANLAR SAVUNMA VE ÇELİKTE** /03

• **İKİNCİ LİG'DEN BİRİNCİ LİGE YÜKSELENLER** /02

Finansman sıkıntısı şirketlerin özkaynak dengesini bozdu

**OSMAN KILIÇ
SELENAY YAĞCI
AYSEL YÜCEL**

Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu için finansman giderleri karlıklarında temel belirleyici olmaya devam ediyor. Geçen yılın ikinci yarısında hem mali borçlardaki hem de finansman maliyetlerindeki artışlar sanayi firmalarının finansman giderlerinde sıçramaya neden oldu. Sanayi firmaları 2018 yılında elde ettikleri karın neredeyse tamamını finansman giderlerine ayırdı. **ISO 500**'ün 2018'de finansman giderlerinin, faaliyet karı içindeki payı yüzde 49,8'den yüzde 88,9'a yükseldi.

İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO) 1998 yılından bu yana araştırması gerçekleştirildiği araştırmaya göre, 2018 yılında "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018" araştırması açıkladı. Düzenlenen basın toplantısında **ISO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** tarafından açıklanan "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasına göre, 2018 yılında da en fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş otomotiv sektörü firmalarından oluştu. Buna göre 2018 yılında sanayinin zirvesinde 79 milyar TL'lik üretimden satışları ile yine TÜPRAŞ yer aldı. Listede Ford Otomotiv 31 milyar TL'lik üretimden satışlarıyla ikinciliğini, Toyota Otomotiv de 23,6 milyar TL üretimden satışlarıyla üçüncülüğünü korudu.

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2017 yılında 652,7 milyar TL olan üretimden net satışları 2018 yılında yüzde 34,5 artarak 878 milyar TL'ye çıktı. Bu hızlı büyümede, fiyat artışlarının yanı sıra döviz kurlarındaki yükselmenin ihracat gelirlerinde yarattığı artış da belirleyici rol oynadı. Üretimden satışlarda 2018 yılında da reel büyüme eğilimi devam etmekte birlikte yüzde 11,8'e geriledi ve 2017 yılında yüzde 19 olan reel büyümenin altındakaldı. İlk 50'de yer alan kuruluşların toplam üretimden satışlar için denildiği pay 2017 yılında yüzde 50,2 iken 2018 yılında yüzde 50,6'ya yükseldi. Bu artış, ilk 50 kuruluşun üretimden satışlarının diğer 450 kuruluşun üretimden satışlarından bir ölçüde hızlı büyüdüğünü gösterdi.

İlk 500'de en fazla yükselenler

2018	2017	Kuruluş	Değişim
327	479	Alp Havacılık San. ve Tic. A.Ş.	152
102	236	Anadolu Cam Sanayi A.Ş.	134
260	388	Alteç Döküm Hedef Mamulleri San. ve Tic. A.Ş.	128
352	480	Bekaert İzmit Çelik Kord San. ve Tic. A.Ş.	128
262	386	Tosçelik Spiral Boru Üretim Sanayi A.Ş.	124
153	275	HAVELSAN Hava Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	124
312	431	Küçükçalk Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	119
363	478	Ankara Ofis Yem Gıda ve Makina San. Tic. A.Ş.	115
360	465	Stackpole International Otomotiv Ürünleri Ltd. Şti.	105
337	439	Harpur Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	102
323	417	Ege Endüstri ve Ticaret A.Ş.	94
223	316	Sün Tekstil San. ve Tic. A.Ş.	93

ISO 500'ün faaliyet karı oranı 2018 yılında 1,3 puan iyileşerek yüzde 10,9'a yükseldi. Toplam faaliyet karı mutlak büyüklüğü 2017 yılında 70,6 milyar TL iken 2018'de yüzde 52,7 artışla 107,8 milyar TL seviyesinde gerçekleşti. Faaliyet karlarındaki artış, satış maliyetlerinin ve faaliyet giderlerinin net satışlara göre daha düşük hızda artmış olmasından kaynaklandı.

Borçların payı yüzde 67 oldu

ISO 500'de faaliyetlerin finansmanında 2017 yılında yüzde 62,9'a kadar yükselen borçların payı, 2018 yılında 4,1 puan daha artarak yüzde 67'ye yükseldi. Öz kaynakların payı ise yüzde 37,1'den yüzde 33'e geriledi. Bu oranlar tesbehi olarak en olumsuz kaynak yapısına işaret ettiği "İstanbul Sanayi Odası (ISO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**" "ISO 500'de borçların payının artmasının önemli bir nedeni döviz kurlarındaki artışlar oldu. Sanayi kuruluşlarının döviz cinsi borçlarının TL karşılıklarının döviz kurlarındaki artışlar nedeniyle şişmesi de borçların payını artırıyor. Net bir kullanım olmasa da mali borç kalemi yükseliyor. 2018 yılında döviz kurlarındaki artışın bu etkisi çok daha fazla hissedildi" dedi.

Mali borçlara artmaya devam etti

Geçen yıla göre artış hızını ilediye katlayarak reel olarak büyüme eğilimini sürdüren mali borçlar, yüzde 35,3 artış göstererek 242,9 milyar TL'den 328,8 milyar TL'ye yükseldi. Kısa vadeli mali borçlarda da 2018 yılında yüzde 48,3 oranında artarak 101,8 milyar TL'den 149 milyar TL'ye yükseldi. Kısa vadeli mali borçların toplam mali borçları içindeki payı yüzde 45,3'e çıktı.

Bahçivan: İhracat önemli bir ön koşul haline geldi

Araştırmaya göre **ISO 500**'ün ihracatı 2018 yılında yüzde 11,3 artışla 71,8 milyar dolar oldu. Böylece **ISO 500**'ün ihracatı, yüzde 7 olan Türkiye ve sanayi ihracatının üzerinde arttı. Bu performansa bağlı olarak **ISO 500**'ün Türkiye sanayi ihracatı içindeki payı da yüzde 44,5'e yükseldi. **Erdal Bahçivan** "Bundan 30 yıl ön-

İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO) yarım asrı deviren ve sanayi sektörünün en değerli verilerini oluşturan "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasına göre 2018 yılının zirvesinde 79 milyar TL'lik üretimden satışları ile yine TÜPRAŞ yer aldı. Listede Ford Otomotiv 31 milyar TL'lik üretimden satışlarıyla ikinciliğini, Toyota Otomotiv de 23,6 milyar TL üretimden satışlarıyla üçüncülüğünü korudu. **ISO 500** kuruluşlarının ihracatı kaydettiği yüzde 11'lik artışın yanında, yaratılan katma değer de yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin payının ve Ar-Ge yapan firmaların sayısının artması umut verici oldu.

ce ihracat yapan firma sayısı 398 iken, son yıllarda 450'ler bandını aşarak 2018'de 464'e çıktı. Bu da gösteriyor ki, **ISO 500**'de yer almak için ihracat yapmak önemli bir ön koşul" açıklamasını yaptı.

FAVÖK büyüklüğü yüzde 48 arttı

Araştırmadaki temel göstergelerle Araştırmadaki temel göstergelere göre FAVÖK büyüklüğü 2018 yılında yüzde 48 artarak 94,7 milyar TL'den 140,2 milyar TL'ye yükseldi. Böylece firmalar son altı yılın en yüksek FAVÖK artışını gerçekleştirdi. Vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamı yüzde 19,7 artarak 53 milyar TL'den 63,5 milyar TL'ye yükseldi. FAVÖK'te reel olarak yüzde 23 gibi yüksek bir artış sağlanırken, vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamı reel olarak 0,5 azaldı.

Faaliyet karı 107,8 milyar TL

2018 yılında 500 Büyük şirket 107,8 milyar TL'lik faaliyet karı elde etti. Diğer faaliyetlerden oluşan gelir ve karlar 270 milyar TL, diğer faaliyetlerden oluşan gider ve zararlar ise 214,2 milyar TL olarak gerçekleşti. Bu iki kalemin arasındaki fark alındığında 55,8 milyar TL'lik üretim faaliyeti dışı net gelir elde edildi. Bunun 31,5 milyar TL'sini net kambyo karları oluşturdu. Kalan 24,3 milyar TL ise faiz, iştirak, temettü gelirleri gibi pek çok kalemi içerdi.

Erdal Bahçivan, "Verdiğimiz rakamlar kümülatif büyüklükler olup firmalar arasında sektör farklılıklarından dolayı ayrı ayrı söz konusudur. Bazı firmalar çok yüksek kambyo karı yazarken, bazıları ise çok yüksek kambyo zararları ile karşı karşıya kaldı" dedi.

İkinci ligden birinci lige yükselenler

2018	2017*	Kuruluşlar
84	225	Kazan Soda Elektrik Üretim A.Ş.
161	364	Akmerne Elektrik Üretim A.Ş.
181	368	FNSS Savunma Sistemleri A.Ş.
232	378	Zorlu Doğu Elektrik Üretim A.Ş.
358	28	Buga Otis Asansör San. ve Tic. A.Ş.
366	56	Tirsan Kardan San. ve Tic. A.Ş.
370	33	Corbus Çelik San. ve Tic. A.Ş.
377	93	Erikli Su ve Meşrubat San. ve Tic. A.Ş.
385	5	ANKUTSAN Antalya Kuru Sanayi Otlulu Mulayva Kağıt Ticaret A.Ş.
392	19	Uğur Konfeksiyon San. ve Tic. A.Ş.
394	10	Unitelks Tekstil ve Ticaret A.Ş.
417	3	S.S. Marmara Zeytin Tarım Satış Kooperatifleri Birliği
433	81	P.M.S. Metal Profil Alüminyum San. ve Tic. A.Ş.
436	25	Emas Makina Sanayi A.Ş.
439	4	SFC Entegre Orman Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.
440	16	Şişirciçölük İplik ve Denim İşletmeleri San. Tic. A.Ş.
455	8	Karel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.
457	39	Sunel Ticaret T.A.Ş.
458	38	Ege Kimya San. ve Tic. A.Ş.
468	67	Jantpa Jant San. ve Tic. A.Ş.
469	4	ABC Deterjan San. ve Tic. A.Ş.
472	19	Modaviyözün Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
473	118	Biska Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
475	11	Göitaş Göller Bölgesi Çimento San. ve Tic. A.Ş.
478	21	Tevepan MDF Levha San. ve Tic. A.Ş.
479	61	Oyaşar Tel ve Galvanizleme Sanayi A.Ş.
482	104	Erluani Sanayi A.Ş.
484	6	Veziroğlu Orman Ürünleri ve Kağıt Sanayi A.Ş.
486	132	Kukurova İnşaat Makinaları San. ve Tic. A.Ş.
487	27	Arikan Mensucat San. ve Tic. A.Ş.
488	406	Likit Kimya San. ve Tic. A.Ş.
489	103	ATT Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
492	78	Durum Gıda San. ve Tic. A.Ş.
493	100	Kanca El Aletleri Dövme Çelik ve Makina Sanayi A.Ş.
494	31	Arma Filtre Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.
495	29	Gülükler Seramet Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
498	40	Teknika Plastik Teknik Kalıp Plastik San. ve Tic. A.Ş.
499	17	Kasar ve Dual Tekstil Sanayi A.Ş.
500	41	ASAŞ Ambalaj Baskı San. ve Tic. A.Ş.

*2017'nin 500 listesindeki yer

Listeye yeni girenler

- 72 Tosyalı Toyo Çelik
- 74 Posco Assan TST Çelik
- 134 Panagro Tarım
- 177 Soma Termik Santral
- 220 Abaloğlu Tarımsal Üretim
- 233 Uğur Soğutma Makinaları
- 241 Çalk Denim Tekstil
- 261 Mitaş Endüstri
- 273 Chassis Brakes International Otomotiv
- 281 Sumitomo Rubber AKO Lastik
- 336 Gemlik Gübre
- 351 HT Solar
- 356 Kangal Termik Santral
- 361 Nursan Kablo Donanımları
- 387 Arnylun Nişasta
- 389 Baykarlar Tekstil
- 448 Kaitun Madencilik
- 451 Sangözöğlü
- 462 Hektaz
- 483 Ateç Çelik İnşaat

TEKNOLOJİ VE AR-GE'DE YÜKSELME DÖNEMİ

Yaratılan katma değer itibarıyla en yüksek payı yüzde 37,5 ile düşük teknoloji yoğunluklu sanayiler alırken, orta-düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı 4,3 puan azalarak yüzde 35 oldu. Araştırmada sevindirici gelişme: orta-yüksek teknoloji yoğunluklu sanayier grubunun payının 2017 yılında yüzde 20,2 iken 2018 yılında yüzde 22,2'ye yükselmesi oldu. Yine yüksek teknoloji yoğunluklu sanayier grubunun payı da yüzde 3,6'dan 2018 yılında yüzde 5,3'e çıktı. Orta-yüksek ve yüksek teknoloji yoğunluklu sektörlerdeki firmaların yarattığı katma değer payı ise yüzde 23,8'den 2018 yılında yüzde 27,5'e yükseldi. Ar-Ge yapan firma sayısı da 2018 yılında 276'ya yükseldi. Böylece firma sayısı 2012 yılından bu yana en yüksek seviyeye ulaştı. Ar-Ge harcamaları da yüzde 10,5 oranında artarak 3,8 milyar TL'ye yükseldi. **Erdal Bahçivan** "Türkiye'de sanayinin yüksek katma değeri ve yüksek teknoloji yoğunluklu sektörlerine dönüşüm ihtiyacı sürmekte birlikte, yüksek teknoloji yoğunluklu sanayierlerin payında ilk kez hissedilir bir artış yaşanmasa, bu yılı araştırmamızın ortaya çıkardığı en çarpıcı sonuçlardan biri oldu. Bu artış özellikle son yıllarda büyük bir atılım gösteren savunma ve havacılık sanayi sektörlerindeki kaynaklandı" dedi.

DEVREDEN KDV YÜZDE 35,6 ARTTI

ISO 500'de sanayinin üzerindeki devreden KDV yükü bir önceki yıla göre yüzde 35,6 gibi ciddi bir oranda artarak 9,7 milyar TL'ye çıktı. Toplam aktifler içinde yüksek olan dönen varlıklar, işletme sermayesi yönetimi açısından olumlu olsa da duran varlıkların payındaki gerileme, kuruluşların sabit yatırımlarının, bir başka deyişle üretim makine ve teçhizat yatırımlarının zayıfladığını gösterdi. **ISO 500**'de duran varlıkların toplam varlıklar içindeki payı 2015 yılında yüzde 46,3'e yükseldikten sonra, yılanca yıla gerileyerek 2018'de yüzde 38,8'e geriledi. Kar eden kuruluş sayısı da 422'den 381'e düşerken, zarar eden kuruluş sayısı ise 78'den 119'a yükseldi.

İSTİHDAM YÜZDE 2,4 ARTTI

ISO 500'ün istihdamı geçen yıl yüzde 2,4 artarken, ödenen maaş ve ücretlerdeki artış da yüzde 20,2 olarak gerçekleşti. **ISO 500**'de yer alan yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı da 2018 yılında 2 adet arttı ve 117'ye yükseldi.

%45.3
KISA VADELİ MALİ BORÇLARIN PAYI

464
ISO 500'ÜN İHRACATÇILARI

414
milyon TL
ISO 500'ÜN ALT BANDA

SIRALAMADA EN HIZLI YÜKSELENLER SAVUNMA VE ÇELİKTE

- ISO 500'e bu yıl 79 firma girerken bunların 20'si adını yazdırmadı. Sıralamada basamakları 2018'de en hızlı kat eden şirket Alp Havacılık. Anadolu Cam ve Aitek Döküm olurken en hızlı gerileyenler ise Beşler Makarna, Doğtaş Kalebek ve Aksa Jeneratör oldu. 18 firmanın sırası ise değişmedi.
- İlk 10'da Tofaş ile Oyak Renault arasındaki sıralama değişimi dışında herkes sırasını korudu. Geçen yıl beşinci sırada bulunan Oyak Renault bu sene bir basamak yukarı çıkarak Tofaş'ın yerini aldı.
- İlk 20'de sıralamada en hızlı çıkış Çolakoğlu Metalurji'den geldi. Çolakoğlu 11'inci sıraya çıkarken Borççelik 3 basamak yükselerek ilk 20'ye 19'uncu sıradan çıktı. İlk 20'de Aygaz ise 7 basamak birden düşerek 18'inciliğe geriledi.
- Sıralamada en hızlı yükselen firmalar arasında çelik ve savunma sanayine hizmet veren firmalar ağırlıklı olarak hissettirirken Türkiye'nin geleneksel sektörlerinden tekstil de yarıştı bırakmadı.
- Zirvede TÜPRAŞ yine açık ara farkla birincilik koltuğuna otururken otomobil ve çelik sektörünün ağırlığı tabloya damgasını vurdu.
- Net satışlar yüzde 34 arttı. Satışlardaki hızlı büyümede fiyat artışları ve döviz kurundaki yükselmenin ihracat gelirlerinde yarattığı artış belirleyici rol oynadı.
- İhracat artış hızı yavaşladı, yüzde 11,3'te kaldı. Artıştaki yavaşlamanın ana nedeni ise küresel ticarettaki korumacı eğilimleri olarak gösterildi.
- ISO 500'ün karları 2018'de yaşanan ekonomik gelişmelerden ve finansal dalgalanmalardan etkilendi. Dönem kar ve zarar toplamındaki artış yüzde 19,7 olurken, reel olarak yüzde 0,5 azaldı.
- Toplam ve mali borçlanma reel olarak artış gösterdi. ISO 500'ün toplam borçları yüzde 31,8 artarken, mali borçlardaki artış yüzde 35,3 oldu. 2018'de özkaynaklar reel olarak yüzde 8,5 küçülürken, ödenen faizlerde yüzde 110,3 oranında yüksek artış gözlemlendi.
- Üretimden satışlar içinde ISO üyelerinin payı 2018'de ilk kez yüzde 40'ın altına inerek yüzde 36,6 olarak gerçekleşti. Ayrıca ihracatın payı yüzde 47 olurken, ücrete çalışanlar payı yüzde 38'e indi.
- 2018'de mali borçlar/özkaynaklar oranı yüzde 113,4'e yükseldi. Böylece mali borçlar ilk kez özkaynaklar büyüklüğünü geçti. Öte yandan özkaynakların aktiflere oranında gerileme sürüyor.
- Kar eden kuruluş sayısı 422'den 321'e düştü. Satış kârlılığı ise 2018'de 0,8 puan düşüşle yüzde 6,4 olarak gerçekleşti. Satış kârlılığı ise yüzde 6,4'e geriledi.

Sanayi, fonlama yöntemini kökünden değiştirmeli

"Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasının sonuçlarını açıkladuktan sonra gazetecilerin sorularını yanıtlayan ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Ercel Bahçivan**, "Türkiye'nin sanayisinin kendini fonlama yönteminin kökünden değişmesi gerekiyor" dedi ve "Artık şu çok net: Türkiye'deki mevcut bankacılık yapısı, bankalarımızın mevcut mevduat vadeleri ve o vadelerin maliyetiyle Türk sanayisinin kendisini döndürmesi kolay değil" tespitini yaptı.

ISO Başkanı Bahçivan, reel sektörün 5-6 yıldır finansman sıkıntısı yaşadığını ve bu finansman tahribatının özkaynak dengesi bozulduğunu anlatarak, bu sonuçun sanayinin kaliteli finansman kaynaklarına erişimini zorlu hale getirdiğine de işaret etti. Bahçivan, Türk sanayisinin; Türkiye'deki mevcut bankacılık yapısı, bankaların mevduat vadeleri ve o vadelerin maliyetiyle kendisini döndürmesini kolay olmadığını söyledi. Bu yapının düzelmesi adına birtakım yapısal sorunların ortaya konulması gerektiğini belirten Bahçivan, Türkiye'de nitelikli sanayinin ve üretimin gerçekleşmesi adına yıllardır Kalkınma Bankası kurulması gerektiğini söylediklerini ve bu konuda çok güzel gelişmelerin yaşandığını ifade etti.

Özkaynak güçlendirici yöntemler devreye girmeli

Bahçivan, bu konuda sermaye piyasalarının güçlenmesi, şirketlerin borsaya açılması ve öz kaynağını güçlendirici yöntemleri hayata geçirmenin çok önemli olduğunu vurgulayarak, "Artık şu çok net: Türkiye'deki mevcut bankacılık yapısı, bankalarımızın mevcut mevduat vadeleri ve o vadelerin maliyetiyle Türk sanayisinin kendisini döndürmesi kolay değil. Burada artık yolun sonuna malesef gelmiş durumdayız. Zaten bankalarımız da bu durumdan çok hoşnut değil. Sanayinin de hoşnut olmadığını ortada" ifadelerini kullandı. Artık sanayicilerin de beklentiyi değiştirmesi gerektiğini belirten Bahçivan, sanayi firmalarının da yapısalik adına kendisini değiştirmesi, kaynakları daha verimli kullanması, ortaklıklarda daha radikal çalışmaların oluşmasının önem taşıdığını kaydetti.

Makul faiz maliyetleri düşük kur volatilitesi

ISO Yönetim Kurulu Başkanı Bahçivan, inşaat sektörüne son yıllarda bankalar tarafından alınan yüksek finansmanı eleştirdi. Finansal istikrarın sağlanmasına ilişkin bir soru üzerine Bahçivan, "Finansal istikrarın sağlanması önemli. Türkiye'nin tekrar makul faiz maliyetlerine dönmesi, dövizdeki volatilitenin düşmesi çok önemli" dedi. Finansal istikrarın iyi olduğu dönemde bile bu konudaki giderlerinin yüksek olduğunu vurgulayan Bahçivan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Bu yüzden Türkiye'nin sanayisinin kendini fonlama yönteminin kökünden değişmesi gerekiyor. Sermaye piyasalarını daha açık hale getirmek, şirketlerin borsaya açılmasını desteklemek, satın almalarını çok daha güçlü şekilde desteklemelerini düşündürmek... Sadece kendini banka kaynaklarından beslemek yerine farklı alanlara dönüşüm yapmak gerekiyor. Türkiye'de belli sektörlerin artık uzun vadeli, TL bazlı fonla finanse olmaları gelecek adına umut veriyor biz

gelişme. İnşallah Kalkınma Bankası bu konudaki desteği yaparsa bu konuda bir başka uzun vadeli kaynak sanısı doğmuş olacak." Ercel Bahçivan, bir soru üzerine, ISO 500 içerisinde kambiyo kan kadar kambiyo zarar da olduğunu, kur tarafını olumlu yönetenler içerisinde güçlü döviz kazançları sağlayanları bulunduğunu söyledi.

En kıymetli elemanlarımız finans departmanında olmalı

Ercel Bahçivan, bir soru üzerine, "Yatırım yaparken, üretim yaparken, pazar ararken, iş yaparken harcanan emek, buradaki insan kaynağına verilen değer iş finansmana geldiği zaman yeterli kadar gösterilmiyor. Benim bütün sanayici dostlarıma en önemli tavsiyem; şirketlerinizin en kıymetli elemanı ve danışmanlarınızın finans departmanında olması gerektiği... Finansman artık hayatımızda en çok düşünülmeli ve değer yaratılması gereken birim. Kendimizin de yapacakları en ödevleri var" yanıtını verdi.

Karın büyük çoğunluğu finansman giderlerine

2018 yılında ISO 500'ün finansman giderlerinin faaliyet kan içindeki payının yüzde 48,8'den yüzde 88,9'a yükseldiğini bildiren Bahçivan, "Yeni bir bugüne kadar yüzde 50'lerden şikayetçiyken şimdi sanayi firmaları 2018 yılında elde ettikleri karın neredeyse tamamını finansman giderlerine ayırmıştı" dedi. Bahçivan şöyle devam etti: "Sanayi firmalarının yıllar itibarıyla esas işlerine yoğunlaşarak, FAVÖK büyüklüklerini daha yüksek oranlarda artırarak oluklara girmekte. ISO 500'ün FAVÖK büyüklüğü 2018 yılında yüzde 48 artarak 94,7 milyar TL'den 140,2 milyar TL'ye yükseldi, böylece firmalar son altı yılın en yüksek FAVÖK artışını gerçekleştirmişti."

YABANCI SERMAYE PAYLI KURULUŞLARIN SAYISI 117'YE YÜKSELDİ

2017 yılında 115'e gerileyen yabancı sermaye paylı kuruluş sayısı 2018'de 117'ye yükseldi. İlk 50 kuruluş içindeki yabancı sermaye paylı firma sayısı ise 14'e geriledi. En çok yabancı sermayeli kuruluş motorlu kara taşıtları sektöründe faaliyet gösteriyor. Yabancı sermaye paylı kuruluşlar arasında yüzde 50'den fazla yabancı payı olan firmalar ağırlıklı olarak koruyor

HALKA AÇIKLARIN PAYI ARTTI SAYISI AZALDI

ISO 500'de 2017'de 69 olan halka açık kuruluşların sayısı 2018'de 67 oldu. Sayılardaki azalmaya karşın halka açık kuruluşların ISO 500'ün temel göstergeleri ve toplam büyüklükleri içindeki payları 2018 yılında yükseldi. En yüksek pay artışı vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamında gerçekleşti. 2017'de yüzde 43 olan pay 2018'de 50,7'ye çıktı.

Production-based sales grow in enterprises, up 34.5 pct from previous year

» THE 500 top Turkish enterprises saw growth of their production-based sales hit a 14 year-high in 2018. The enterprises posted a total of TL 878 billion in production-based sales in 2018, up 34.5% from the previous year, the Istanbul Chamber of Industry (İSO) announced. According to an annual survey of Turkey's top 500 industrial enterprises, conducted by the İSO, increasing prices and foreign exchange rates were key factors for the rapid growth. The growth rate realized was reported as the highest growth of the last 14 years in the **İSO 500**. The refinery giant Tüpraş, according to the 2018 survey, continued to be Turkey's top industrial enterprise. Tüpraş retained the lead with production-based sales worth TL 79 billion in 2018. **PAGE 5**

Top 500 firms post highest growth in production-based sales in 14 years

Turkey's top 500 industrial enterprises posted a 34.5% rise in their production-based sales in 2018, while the refinery giant Tüpraş retained its title as the country's top industrial enterprise

CONTINUED FROM PAGE ONE-

» **AUTOMOTIVE** company Ford also maintained its second position with a production-based sales value of TL 31 billion. Toyota Automotive takes the third place with TL 23.6 billion, according to the survey.

The survey, which was released yesterday, also found that car manufacturer Oyak-Renault and Tofaş, major appliances producer Arçelik, iron/steel companies İskenderun Demir ve Çelik, Ereğli Demir ve Çelik and İçdaş Çelik, and vehicle producer Hyundai Assan, were also among the top 10 enterprises.

The İSO has been announcing data on Turkey's top 500 companies since 1968. The first 50 enterprises' share in total production-based sales of top 500 firms was 50.6% in 2018, up from 50.2% in 2017. The operational profit rate of 500 enterprises rose by 1.3% to 10.9%, accounting to TL 107.8 billion, in the last year.

EXPORTS OF İSO 500 INCREASE BY 11.3%

Exports of the top 500 enterprises increased by 11.3% to TL 71.8 billion in said year. Thus, the export growth rate of the İSO 500 exceeded the 7% growth rate of Turkey's total exports and industry exports last year. Based on this performance, share of İSO 500 in Turkey's industry exports has increased to 44.5%.

Their share in the country's total exports was 42.8% in 2018, rising from 41.1% in 2017. They employed over 690,000 people last year, an increase of 2.4% from the previous year.

Furthermore, last year, İSO 500 companies made TL 107.8 billion in operating profit. Ordinary income and profits from other operations amounted to TL 270 billion, while ordinary expenses and losses from other activities stood at TL 214.2 billion in this period. Excluding the difference between these two items, net non-operating income was recorded as TL 55.8 billion. Net foreign exchange profits constituted TL 31.5 billion of this figure, while the remaining TL 24.3 billion included many items such as interest, participation and dividend income.

The refinery of Turkey's top oil importer, Tüpraş, in the western province of Izmir.

The share of İSO 500 companies' financing expenses in the operating profit rose from 49.8% to 88.9%. The increase in interest rates in the second half of the year and the increase in inflation based on the depreciation of the Turkish lira created adverse financial conditions for İSO 500 companies.

The share of liabilities, which rose to 62.9% in 2017 in the financing of activities in İSO 500, increased by 4.1 points in 2018 to 67%.

Financial liabilities, which continued to grow in real terms by doubling the rate of increase compared to the previous year, increased by 35.3% from TL 242.9 billion to TL 328.6 billion.

In terms of added value, low-tech industries took the highest share with 37.5%, while the share of medium-low technology intensive enterprises decreased by 4.9 points to 35%. The positive development in the survey was that the share of the medium-high technology industry group increased from 20.2% to 22.2%. The share of the high-tech industries group rose from 3.6% to 5.3%, and the value-added share created by the firms in the medium-high and high-tech sectors increased from 23.8% to 27.5%.

The number of companies engaged in research and development (R&D) activities rose to 276 in 2018. Thus, the number of companies has reached its highest level since 2012.

The employment of İSO 500 saw a 2.4% increase last year, while the in-

crease in wages and salaries stood at 20.2%. The number of foreign capital companies in İSO 500 rose to 117 in 2018 with the addition of two new firms.

TOP THREE EXPORTERS FROM AUTOMOTIVE SECTOR

The top three exporters of İSO 500 last year were Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. with \$5.7 billion, Toyota with \$4.3 billion and Oyak-Renault with \$3.4 billion, respectively.

As in the previous two years, the top three exporters in 2018 came from the automotive sector. Tofaş ranked fourth with \$3 billion in the top 10, followed Tüpraş with \$2.5 billion, Arçelik with \$2 billion, and Hyundai Assan with over \$1.99 million.

While the names of the eighth and ninth companies have not been disclosed, İçdaş Çelik, which ranked 12th in the previous year, rose to 10th place with \$1.17 million in exports last year.

Elaborating on the results, İSO Chairman **Erdal Bahçivan** stated that the results were pleasing for medium-high and high technology production. "We find it quite valuable and significant to see that the share of high-tech industries rose from 20.2% in 2017 to 22.2% in 2018, while the share of high-tech enterprises surged from 3.6% to 5.3%," Bahçivan said.

Bahçivan stated that the number of companies engaged in R&D activities in İSO 500 rose to 276, adding that while

Turkey's total exports and industry exports increased by 7% last year, the İSO 500 companies' exports climbed by 11.3%. Recalling that the minimum level to make the İSO 500 list with production-based sales turnover rose from TL 309 million to TL 414 million, Bahçivan noted that the number of exporting companies rose from 398 three decades ago to 464 today. He further stressed that the share of these companies in Turkey's exports rose from 41.1% to 42.8%, while the share of industrial exports increased from 42.8% to 44.5%.

The industrial sector performed successfully in its main activities, sales, and profitability in its main operations despite a challenging 2018, he said, adding that this performance could not cope with the financial costs reflected in the financial statements.

"The top 500 industrial enterprises increased their production-based net sales from TL 652.7 billion in 2017 to TL 878 billion in 2018 with high growth performance of 34.5%," he said. "In this rapid growth, the rise in export revenues caused by the rise in foreign exchange rates, as well as price increases, played a decisive role."

Explaining that the real growth trend continued in production-based sales in 2018, Bahçivan said the real growth in production-based sales, which was 19% in 2017, dropped to 11.8% in 2018, while the operating profit rate of İSO 500 improved by 1.3 percentage points from 9.6% to 10.9% in the same period.

"While the absolute size of the total operating profit was TL 70.6 billion in 2017, it was recorded as TL 107.8 billion in 2018 with an increase of 52.7%" he continued. "The reason for the increase in operating profit is that the sales costs and operating expenses increased at a lower rate than net sales. When we look at the EBITDA-based (earnings before interest, taxes, depreciation, and amortization) results as a significant financial ratio, it is seen that industrial companies have focused on their main business year-on-year and increased their EBITDA magnitudes at higher rates." **ISTANBUL / DAILY SABAH WITH AA**

Production-based sales grow in enterprises, up 34.5 pct from previous year

» THE 500 top Turkish enterprises saw growth of their production-based sales hit a 14 year-high in 2018. The enterprises posted a total of TL 878 billion in production-based sales in 2018, up 34.5% from the previous year, the Istanbul Chamber of Industry (İSO) announced. According to an annual survey of Turkey's top 500 industrial enterprises, conducted by the İSO, increasing prices and foreign exchange rates were key factors for the rapid growth. The growth rate realized was reported as the highest growth of the last 14 years in the **İSO 500**. The refinery giant Tüpraş, according to the 2018 survey, continued to be Turkey's top industrial enterprise. Tüpraş retained the lead with production-based sales worth TL 79 billion in 2018. **PAGE 5**

Top 500 firms post highest growth in production-based sales in 14 years

Turkey's top 500 industrial enterprises posted a 34.5% rise in their production-based sales in 2018, while the refinery giant Tüpraş retained its title as the country's top industrial enterprise

CONTINUED FROM PAGE ONE-

» **AUTOMOTIVE** company Ford also maintained its second position with a production-based sales value of TL 31 billion. Toyota Automotive takes the third place with TL 23.6 billion, according to the survey.

The survey, which was released yesterday, also found that car manufacturer Oyak-Renault and Tofaş, major appliances producer Arçelik, iron/steel companies İskenderun Demir ve Çelik, Ereğli Demir ve Çelik and İçdaş Çelik, and vehicle producer Hyundai Assan, were also among the top 10 enterprises.

The İSO has been announcing data on Turkey's top 500 companies since 1968. The first 50 enterprises' share in total production-based sales of top 500 firms was 50.6% in 2018, up from 50.2% in 2017. The operational profit rate of 500 enterprises rose by 1.3% to 10.9%, accounting to TL 107.8 billion, in the last year.

EXPORTS OF İSO 500 INCREASE BY 11.3%

Exports of the top 500 enterprises increased by 11.3% to TL 71.8 billion in said year. Thus, the export growth rate of the İSO 500 exceeded the 7% growth rate of Turkey's total exports and industry exports last year. Based on this performance, share of İSO 500 in Turkey's industry exports has increased to 44.5%.

Their share in the country's total exports was 42.8% in 2018, rising from 41.1% in 2017. They employed over 690,000 people last year, an increase of 2.4% from the previous year.

Furthermore, last year, İSO 500 companies made TL 107.8 billion in operating profit. Ordinary income and profits from other operations amounted to TL 270 billion, while ordinary expenses and losses from other activities stood at TL 214.2 billion in this period. Excluding the difference between these two items, net non-operating income was recorded as TL 55.8 billion. Net foreign exchange profits constituted TL 31.5 billion of this figure, while the remaining TL 24.3 billion included many items such as interest, participation and dividend income.

The refinery of Turkey's top oil importer, Tüpraş, in the western province of İzmir.

The share of İSO 500 companies' financing expenses in the operating profit rose from 49.8% to 88.9%. The increase in interest rates in the second half of the year and the increase in inflation based on the depreciation of the Turkish lira created adverse financial conditions for İSO 500 companies.

The share of liabilities, which rose to 62.9% in 2017 in the financing of activities in İSO 500, increased by 4.1 points in 2018 to 67%.

Financial liabilities, which continued to grow in real terms by doubling the rate of increase compared to the previous year, increased by 35.3% from TL 242.9 billion to TL 328.6 billion.

In terms of added value, low-tech industries took the highest share with 37.5%, while the share of medium-low technology intensive enterprises decreased by 4.9 points to 35%. The positive development in the survey was that the share of the medium-high technology industry group increased from 20.2% to 22.2%. The share of the high-tech industries group rose from 3.6% to 5.3%, and the value-added share created by the firms in the medium-high and high-tech sectors increased from 23.8% to 27.5%.

The number of companies engaged in research and development (R&D) activities rose to 276 in 2018. Thus, the number of companies has reached its highest level since 2012.

The employment of İSO 500 saw a 2.4% increase last year, while the in-

crease in wages and salaries stood at 20.2%. The number of foreign capital companies in İSO 500 rose to 117 in 2018 with the addition of two new firms.

TOP THREE EXPORTERS FROM AUTOMOTIVE SECTOR

The top three exporters of İSO 500 last year were Ford Otomotiv Sanayi A.Ş. with \$5.7 billion, Toyota with \$4.3 billion and Oyak-Renault with \$3.4 billion, respectively.

As in the previous two years, the top three exporters in 2018 came from the automotive sector. Tofaş ranked fourth with \$3 billion in the top 10, followed Tüpraş with \$2.5 billion, Arçelik with \$2 billion, and Hyundai Assan with over \$1.99 million.

While the names of the eighth and ninth companies have not been disclosed, İçdaş Çelik, which ranked 12th in the previous year, rose to 10th place with \$1.17 million in exports last year.

Elaborating on the results, İSO Chairman **Erdal Bahçivan** stated that the results were pleasing for medium-high and high technology production. "We find it quite valuable and significant to see that the share of high-tech industries rose from 20.2% in 2017 to 22.2% in 2018, while the share of high-tech enterprises surged from 3.6% to 5.3%," Bahçivan said.

Bahçivan stated that the number of companies engaged in R&D activities in İSO 500 rose to 276, adding that while

Turkey's total exports and industry exports increased by 7% last year, the İSO 500 companies' exports climbed by 11.3%. Recalling that the minimum level to make the İSO 500 list with production-based sales turnover rose from TL 309 million to TL 414 million, Bahçivan noted that the number of exporting companies rose from 398 three decades ago to 464 today. He further stressed that the share of these companies in Turkey's exports rose from 41.1% to 42.8%, while the share of industrial exports increased from 42.8% to 44.5%.

The industrial sector performed successfully in its main activities, sales, and profitability in its main operations despite a challenging 2018, he said, adding that this performance could not cope with the financial costs reflected in the financial statements.

"The top 500 industrial enterprises increased their production-based net sales from TL 652.7 billion in 2017 to TL 878 billion in 2018 with high growth performance of 34.5%," he said. "In this rapid growth, the rise in export revenues caused by the rise in foreign exchange rates, as well as price increases, played a decisive role."

Explaining that the real growth trend continued in production-based sales in 2018, Bahçivan said the real growth in production-based sales, which was 19% in 2017, dropped to 11.8% in 2018, while the operating profit rate of İSO 500 improved by 1.3 percentage points from 9.6% to 10.9% in the same period.

"While the absolute size of the total operating profit was TL 70.6 billion in 2017, it was recorded as TL 107.8 billion in 2018 with an increase of 52.7%" he continued. "The reason for the increase in operating profit is that the sales costs and operating expenses increased at a lower rate than net sales. When we look at the EBITDA-based (earnings before interest, taxes, depreciation, and amortization) results as a significant financial ratio, it is seen that industrial companies have focused on their main business year-on-year and increased their EBITDA magnitudes at higher rates." **ISTANBUL / DAILY SABAH WITH AA**

Her 5 büyük şirketten biri zarar etti. Faiz ve kur artışı kârı sıfırladı

Devler borç içinde

TÜRKİYE'NİN en büyük 500 sanayi kuruluşunun finans kuruluşlarına olan toplam borcu, 2018'de yüzde 35.3 artarak 243 milyar liradan 327 milyar liraya yükseldi. 500 kuruluştan 119'u zarar etti.

EN büyük sanayi kuruluşu yine Tüpraş olurken, faiz ve döviz kurlarındaki artışlar neredeyse tüm kârı yuttu. **İSO Başkanı** Bahçivan, mevcut finansman modelinin sürdürülemediğini söyledi. >> **11'de**

Her 100 TL'lik faaliyet kârından finansmana giden pay 49.8 TL'den 88.9 TL'ye sıçradı '500 Büyük' borca battı

Istanbul Sanayi Odası'nın (İSO) açıkladığı Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması verileri, faiz ve kur şokunun şirket bilançolarına verdiği ağır zararı ortaya koydu. 2018'de İSO 500'ün finansman giderleri yüzde 172 artarak 35.1 milyar TL'den 95.8 milyar TL'ye çıkarken, her 100 TL'lik faaliyet kârının 88.9 TL'si borç geri ödemelerine gitti. 2017'de her 100 TL'lik faaliyet kârının 49.8 TL'si finansman giderleri olarak açıklanmış ve oranın çok yüksek olduğu yönünde değerlendirmeler yapılmıştı. 2018'deki rakamlar ise, faizleki ve döviz kurlarındaki artışların neredeyse tüm kârı yuttuğunu gösterdi.

İSO 500'ün üretimden satışları 2018'de yüzde 34.5 artarak 652.7 milyar TL'ye ulaşırken, faaliyet kârı yüzde 52.7 artarak 107.8 milyar TL'ye yükseldi. Ciro ve faaliyet kârındaki artışlar yüksek olsa da, finansman giderlerindeki artışlar çok daha yüksek olduğu için üretimden satışlar içinde vergi öncesi dönem kârının oranı yüzde 7.2'den yüzde 6.4'e geriledi. İSO 500'ün FAVÖK (Faiz, Amortisman ve Vergi Öncesi Kâr) büyüklüğü 2018 yılında yüzde 48 artarak 94.7 milyar TL'den 140.2 milyar TL'ye yükseldi.

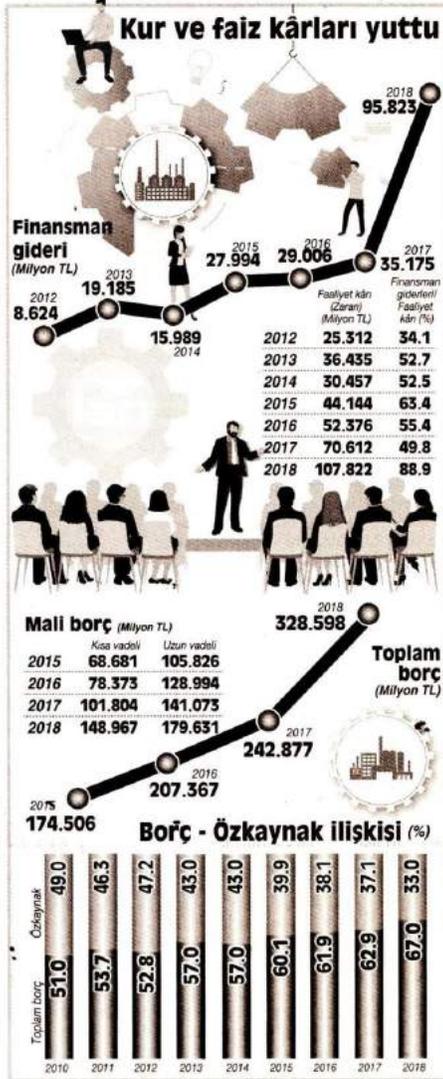
Vadeler kısaldı

İSO 500 için borç-özkaynak dengesi de özkaynaklar aleyhine bozuldu ve her 100 TL'lik kaynağın 33 TL'si özkaynak, 67 TL'si borçtan oluştu. 10 sene önce borç ve özkaynaklar hemen hemen eşit oranda idi.

Toplam mali borçlar da 2018'de yüzde 35.3 artarak 328.6 milyar TL'den 328.6 milyar TL'ye yükselirken, kısa vadeli borcun toplam borç içindeki oranı 2017'de yüzde 41.9 iken, 2018'de yüzde 45.3'e yükseldi.

İSO Başkanı Erdal Bahçivan, "Sanayi kuruluşlarının döviz cinsi borçlarının TL karşılıklarının döviz kurlarındaki artışlar nedeniyle şişmesi de borçların payını artırmaktadır" dedi. • Ekonomi Servisi

Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşunun finans kuruluşlarına olan toplam borcu, 2018'de yüzde 35.3 artarak 242.9 milyar TL'den 328.6 milyar TL'ye yükseldi.

Ciroda ücret payı azaldı

İSO 500'ün üretimden satışları 2018'de yüzde 34.5 artarak 652.7 milyar TL'ye ulaşırken, maaş ve ücret ödemeleri yüzde 20.2 ile 2018 yıl sonu enflasyonu oranında artarak 56.8 milyar TL oldu. Toplam maaş ve ücret ödemelerinin toplam net satışlara oranı 2017'de yüzde 7.2 iken 2018'de yüzde 6.4'e geriledi.

Öte yandan, Bahçivan, olumsuz koşullara rağmen istihdam edilenlerin sayısının 2018'de yüzde 2.4 artışla 2 milyon 690 bin 704 olduğunu aktardı. Araştırma geliştirme (AR-GE) harcamaları 2018'de yüzde 10.5 oranında artarak 3.8 milyar TL'ye yükselirken, AR-GE'nin üretimden satışlar içindeki payı yüzde 0.53'ten yüzde 0.44'e geriledi.

Devreden KDV sorunu büyüyor

Sanayicinin bir diğer yükünün de 'devreden KDV' sorunu olduğunu belirten Bahçivan, "Sanayicinin üzerindeki devreden KDV yükü bir önceki yıla göre yüzde 35.6 artarak 9.7 milyar TL'ye çıkmıştır. Finansman kaynaklarına erişimin bu kadar kısıtlı olduğu bir dönemde, sanayi şirketlerimizin üzerindeki finansman yükünün ne kadar yüksek olduğunu rakamlar bize göstermişken, sanayicinin bu kadar önemli bir miktarı sıfır faiz ile devlete borç verdiğini söylemek durumundayız" diye konuştu.

İSO Başkanı Bahçivan, KDV'nin bir tüketici vergisi olarak Özal döneminde ortaya çıktığını ancak süreç içinde sanayici için yük olmaya başladığını öne sürdü.

TÜPRAŞ açık ara lider

Şirket adı	Üretimden satış (Milyon TL)
TÜPRAŞ	79.042
Ford Otomotiv	31.063
Toyota Otomotiv	23.608
Oyak-Renault	20.242
TOFAŞ Türk	17.111
Arçelik	16.552
İSDEMİR	15.795
ERDEMİR	13.778
İçdaş Çelik	11.957
Hyundai Assan	11.085
Çolakoğlu Metalurji	10.469
Mercedes-Benz Türk	9.159
PETKİM	7.870
Vestel Elektronik	7.775
Aselsan Elektronik	7.593
Istanbul Altın Raf.	7.561
BŞH Ev Aletleri	7.345
Aygaz	6.926
Borçelik	6.379
Tosçelik Profil	6.078
Vestel Beyaz Eşya	5.979
TUSAŞ	5.960
KARDEMİR	5.546
Er-Bakır Elektrotik	5.449
Unilever	5.364
Sarkuysan	5.229
Eti Maden	4.726
Bosch	4.712
Eren Enerji	4.635
Kroman Çelik	4.602
Milangaz	4.494
Assan Alüminyum	4.437
EUAŞ	4.422
Baştağ Metalurji	4.109
Yücel Boru	3.934
İZDEMİR	3.932
Eti Gıda	3.929
Türkiye Şeker	3.781
EnerjiSA	3.773
Philisa	3.747
AKSA Akrilik	3.665
TPAO	3.555
Diler Demir Çelik	3.511
Konya Şeker	3.460
Yıldız Entegre	3.439
Kastamonu Entegre	3.425
Hayat Kimya	3.261
Türk Traktör	3.259
Otokar Otomotiv	3.231
Coca-Cola İçecek	2.363

İhracat kurla arttı

İSO 500'ün 2018'de ihracatını yüzde 11.3 artırarak 71.8 milyar dolar çıkardığını söyleyen Bahçivan, üretimden satışlardaki artışta fiyat yanı sıra döviz kurlarındaki yükselmenin ihracatta yarattığı artışın belirleyici rol oynadığını dikkat çekti.

119 şirket zarar etti

Kur ve faizdeki artış zarar eden şirket sayısını da artırdı. Rapora göre, İSO 500'de kâr eden kuruluş sayısı 2017'de 422 iken 2018'de 381'e düştü. Zarar eden sayısı ise 78'den 119'a yükseldi. AİK kalemler olarak kambyo kârları 231.5 milyar TL, kambyo zararları ise 200 milyar TL oldu. İSO Başkanı Bahçivan, bazı firmaların çok yüksek kambyo kârı yaşadığını, bazılarının çok yüksek kambyo zararları ile karşı karşıya kaldığını dile getirdi. İSO 500'de üretim faaliyeti dışı gelirler ise 2017'ye göre yüzde 196.2 artarak 55.8 milyar liraya yükseldi.

İSO Başkanı Erdal Bahçivan, seçim sonrasında dikkat çekti 'Yolun sonuna geldik'

İSO Başkanı Erdal Bahçivan, mevcut finansman modelinin sürdürülemez olduğunu, yolun sonuna geldiklerini, 2019'un ikinci yarısı için var olan iyimser beklentilerin de 31 Mart seçimleri sonrasında gelişmelerle bozulduğunu söyledi.

"Yıllardır adeta kronik bir hal alan ve düzelme yolunda

ilerlemenin kaydedilemediği finansmana erişim sorunu, işte en net şekilde bu tabloya kendini gösteriyor" diyen Bahçivan, şu yorum yaptı:

En olumsuz tablo

"2018 yılında ani yaşanan finansal dalgalanma ve şokların yükselttiği finansman maliyetleri ile karşılaştık. Yılı ikinci yarısındaki faiz oranları artışı ve TL'deki değer kaybına bağlı olarak enflasyondaki artışlar, İSO 500 için olumsuz mali koşullar yaratmıştır."

Finansal göstergeler için-

de borçlanma ile özkaynakların dağılımını yansıtan kaynak yapısının kuruluşların finansal yapılarını ortaya koyan önemli göstergelerden biri olduğuna işaret eden Bahçivan, tarihsel olarak en olumsuz kaynak yapısına sahip olduklarını belirtti.

İnşaatı sorunlu kredilere işaret eden İSO Başkanı "Kalışığı ve katma değeri olmayan inşaat sektörünün bu kadar kredi bulabilmiş olması herkese ders olmalı, finans sektörü kendi vicdanıyla hesaplaşmalı" diye konuştu.

TÜPRAŞ en büyük şirket

TÜRKİYE'NİN sanayi devleri açıklandı. Listenin başı değişmeyerek TÜPRAŞ oldu. 2005'te yüzde 51'lik hissesi 4,1 milyar dolara KOÇ Holding'e satılan TÜPRAŞ'ın 2018 net karı 3,9 milyar TL, üretimden satış gelirleri ise 79 milyar TL. **11'de**

AKP'nin sattığı TÜPRAŞ en büyük sanayi kuruluşu

Türkiye'nin sanayi devleri açıklandı. Listenin başı değişmedi, TÜPRAŞ yine zirvede yer aldı. 2005'te yüzde 51'lik hissesi 4,1 milyar dolara Koç Holding'e satılan TÜPRAŞ'ın 2018 net kârı 3,9 milyar TL, üretimden satış gelirleri ise 79 milyar TL

TÜRKİYE'NİN en büyük 500 sanayi kuruluşu yayımlandı. Listede ilk 10 değişmedi. Birinci sıra ise 2006'da kamunun Koç Grubu'na sattığı TÜPRAŞ'ın oldu. Üretimden satışlara göre en büyük 10 kuruluşta 4 otomotiv şirketi olması ise dikkat çekti. Otomotiv şirketleri aynı zamanda en çok ihracat yapan ilk 4 şirkette oluşturuyor.

OYAK İKİNCİ OLDU

İSO500 verileri sanayi sektö-

ründeki tekelleşmeyi de gözler önüne serdi. İSO500'ün en çok satış yapan sanayi kuruluşlarının 4'ü Koç Holding'e 3'ü ise OYAK Holding'e ait. Dahası en çok çalışını olan Arçelik ve en çok ihracat yapan sanayi kuruluşu Fort Otosan'ın da sahibi Koç Holding.

TÜPRAŞ'TA DİRENİŞ SÜRÜYOR

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu olan TÜPRAŞ 2005 yılında özelleştirilen bir kamu

şirketi idi. TÜPRAŞ'ın yüzde 51'i 2005 yılında 4 milyar 140 milyon dolara Koç Holding'e satılmıştı. TÜPRAŞ sadece 2018 yılında 3,9 milyar TL net kar elde etti. Buna karşılık TÜPRAŞ'ta işlerle Koç Holding arasında toplu sözleşme süreci direnişe devam ediyor. Son olarak 5 gün önce işçileri temsilen Petrol-İş Sendikası bir açıklama yayımlayarak direnişe devam edebileceklerini açıklamıştı.

Türkiye'nin üretimden satışlara göre en büyük 10 sanayi kuruluşu;

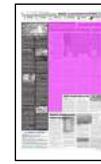
Üretimden Satışlar

1. TÜPRAŞ	79 milyar TL
2. Ford Otomotiv	31 milyar TL
3. Toyota Otomotiv	23,6 milyar TL
4. Oyak-Renault Otomobil	20,2 milyar TL
5. TOFAŞ	17,1 milyar TL
6. Arçelik	16,5 milyar TL
7. İskenderun Demir ve Çelik	15,7 milyar TL
8. Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları	13,7 milyar TL
9. İçdaş Çelik Enerji	11,9 milyar TL
10. Hyundai Assan Otomotiv	11 milyar TL

Öte yandan net satışlar dışındaki kriterler incelendiğinde sıralama değişiyor. Diğer kriterlere göre en büyük sanayi kuruluşları şu şekilde:

En çok çalışını bulunan ; ARÇELİK (16 bin 745 çalışını)
En çok ihracat yapan ; FORD otomotiv (5,6 milyar \$)
En çok kar eden; İskenderun demir çelik (7,1 milyar TL)
En büyük özkaynak; Türkiye Petrolleri (14,1 milyar TL)

İSO Başkanı: Ancak üretim ekonomisiyle sıkıntıyı aşarız

İSO'nun 1968 yılında başlattığı 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi kuruluşu' raporu açıklandı. İlk sırada yine Tüpraş yer aldı, ancak 2018'in rakamları krizin sanayiye çok sert vurduğunu gösterdi. Özkaynaklar eridi, sanayici faize çalıştı. İSO Başkanı, 2018 İSO 500'deki verilerin Türk sanayisinin tarihindeki en olumsuz sonuçları olduğunu bildirdi.

Tüpraş yine birinci

ÖNCEKİ yıllarda THY, Tekel, Eti Maden, TPAO gibi kamu kuruluşlarımızın artık yok olduğu onur listesinde, ilk 10 içinde, üretimden satışlara göre, 2018'in en büyük kuruluşu şöyle sıralandı:

- 1-Tüpraş
- 2-Ford Otomotiv
- 3-Toyota Otomotiv
- 4-Oyak-Renault
- 5-Tofaş
- 6-Arçelik
- 7-İskenderun Demir ve Çelik
- 8-Ereğli Demir ve Çelik
- 9-İçdaş Çelik
- 10-Hyundai Assan

EKONOMİ SERVİSİ

İSTANBUL Sanayi Odası'nın (İSO) yarın asrı deviren ve sanayi sektörünün en değerli verilerini oluşturduğunu ifade eden raporun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasına göre 2018 yılının zirvesinde 79 milyar TL'lik üretimden satışları ile yine TÜPRAŞ yer aldı. Listede Ford Otomotiv 31 milyar TL'lik üretimden satışlarıyla ikinciliğini, Toyota Otomotiv de 23,6 milyar TL üretimden satışlarıyla üçüncülüğünü korudu.

İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**: "Türk sanayisi en zor şartlarda dahi kendi ana faaliyetinde sahip olduğu birikim ve dayanıklılık gücüyle üretimini başarıyla sürdürüyor. Üretim ekonomisinin ve ona verilen desteğin her geçen gün daha da nitelikli bir konuma gelmesiyle finansal tablolarındaki görüntü de orta vadede pozitiflenecek." dedi.

EN ZOR ŞARTLARDA ÜRETİYORUZ

İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, İSO 500 araştırmasının tüm ekonominin en güçlü check-up neticesini veren, sanayinin kılcal damarlarına kadar inen bir nevi sağlık testi olduğunu vurguladı. Bahçivan "Bu tablo karşısında tespitlerimiz şudur; Türk sanayisi en zor şartlarda dahi kendi ana faaliyetinde erişmiş olduğu birikim ve dayanıklılık gücüyle üretimini başarıyla sürdürüyor. Bu başarının temelinde, dünyanın dört bir yanına ihracat yapabilme becerisini göstermesi yatıyor. Sanayici bu becerisiyle farklı farklı sektörlerde uluslararası rakiplerine karşı mücadele gücünü her geçen gün biraz daha artırıyor. Bu global rekabette maalesef elimizdeki finans imkanlarımızın eşit şartlarda olmadığı düşünülürse, bu başarının önemi, değeri ve anlamı daha iyi anlaşılacaktır. Üretim ekonomisinin ve ona verilen desteğin her geçen gün daha da nitelikli bir konuma gelmesiyle"

le biz inanıyoruz ki, bugün özellikle finansal tablolarda canımızı sıkkan görüntü de orta vadede pozitiflenecek" dedi.

"Katma değerde yüksek teknolojinin payının artması umut verici"

İSO 500: 2018 yılı araştırmasının ortaya koyduğu önemli sonuçlardan birinin, sanayinin teknoloji yoğunluğuna ilişkin veriler olduğuna dikkat çeken Bahçivan "Yaratılan katma değer içinde yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler payı yüzde 3,6'dan 2018'de yüzde 5,3'e çıktı. Bunu çok değerli ve anlamlı buluyoruz. Sanayimizin yüksek katma değerli ve yüksek teknoloji yoğunluklu sektörlerle dönüşüm ihtiyacı sürmekte birlikte, bu veriler bize gelecek için umut verici. Ar-Ge yapan firmaların sayısı, bu veriyi ölçmeye başladığımızdan bu yana en yüksek seviye olan 276 kuruluşu ulaştı" dedi.

SANAYİCİ FAİZE ÇALIŞIYOR

Araştırmanın sadece sanayicinin değil herkesin üzerinde düşünmesi gereken olumsuz göstergeleri olduğunu da vurgulayan Bahçivan, şöyle konuştu: "Bu sonuçlardan biri de yılların birikimine dayalı olan ve her yıl katlanarak büyüyen finansman giderilerindeki artış. **İSO 500**

araştırması bir kez daha ortaya koymaktadır ki sanayi sektörümüz, esas faaliyetlerinde, satışlarında ve esas faaliyetlerindeki karlılıkta, 2018 gibi zorlu bir senenin içinden geçmesine karşın başarılı bir performans gösterdi. Ama bu performans, mali tablolara yansıyan finansman maliyetleriyle baş edemedi. Maalesef finansmanın mali tablolarda yarattığı tahribat, esas faaliyetlerde ne kadar başarılı olursa olsun, bunun sürdürülebilir olmadığını ortaya koyuyor. Çünkü sadece bir yıl değil uzun yılların bir sorunu olan bu finansman tahribatı, öz kaynak dengesini bozmakta, sanayicinin kaliteli finansman kaynaklarına erişimini zorlu hale getirmektedir."

BORÇLARIN PAYI YÜKSELDİ

İSO 500'de faaliyetlerin finansmanında 2017 yılında yüzde 62,9'a kadar yükselen borçların payı, 2018 yılında 4,1 puan daha artarak yüzde 67'ye yükseldi. Öz kaynakların payı ise yüzde 37,1'den yüzde 33'ye geriledi. Bu oranlar tarihsel olarak en olumsuz kaynak yapısına işaret etti. Bahçivan "İSO 500'de borçların payının artmasının önemli bir nedeni de döviz kurlarındaki artış-

Sedat YILMAZ

ISO 500 raporu neler söylüyor?

İSTANBUL Sanayi Odası'nın (ISO) 2018 yılına ait belirlediği "Türkiye'nin ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşları" raporu, sürdürülebilirlik noktasında bazı olumsuzlukları beraberinde getirse de olumlu yönde gelişimi de varlık kazandığını gösteriyor.

Raporu bağlamında, sanayicimizin küresel risklere karşılıklı vatanperver tavırla fedakârlıklarla sahili olmaması, refahının değil. Balanz pozitif Ardeşiv finanson okuyula Türkiye/ABD arasındaki şyasi gerilimin hat safhada çıkışı 2018 Ağustos ayındaki dövizdeki zıvuc yükselişe rağmen sanayicimiz büyük bir yükün altında kalkmasını bildi.

2018 yılı soru itibarıyla zarar edenler de oldu ama Türkiye'nin en büyük 500 şirketinden 381'i kar etti. Dünya ölçeğinde bu durum kolay yakalanabilecek bir başarı değil. Belli 119 şirketimiz yıl boyunca leşafeti sadece getirep balanzdağında barışın dolu tarafı olduysa fazla... Ama olumsuzlukları da gözmezliken gelmekteyiz.

Sanayinin mevcut yapısında dışarıya karşı maddiye analiz edilince, Türkiye aşında küresel daralmanın içinde sanayi olarak kalılabildiğini gösteriyor. Sanayicimiz farklı alanlarda büyüyenli farkındalığını ortaya koymaya çalışıyor.

Özette ve sonuçları analiz ederim... Orta ve yüksek teknolojiye doğru yönelişimiz artık yeni teknolojiye, dijitalleşmeye ve sanayi 4.0'a başlıyor. Bu durum da bizleri gelecek açısından umutlandırıyor. ISO 500 Raporu'nun bu konuda verdiği rapora göre, üretimin şey, teknoloji yolunda hızla ilerliyoruz ve rekabetçi olarak geliştireliyoruz.

ISO 500 raporuna göre, 2018 yılında üretilen katma değer içindeki orta/ileri teknoloji oranının 2 puan artarak yüzde 22,2'ye, ileri teknoloji oranının 1,7 puan artarak yüzde 5,3 yükselmesi aşırı önemli bir gelişme olmalıyorsa gerek. Teknolojiyi ortaya çıkaran Ar-Ge de hatırı sayılır seviyede. ISO 500 içinde Ar-Ge yapan firmaların sayısı 276'ya ulaşmış.

Değer taraftan ISO 500 içinde ihracat performansı halihazırda dillere destan. Türkiye'nin geçen yıl sanayi ihracatı yüzde 7 artarken, ISO 500'un ihracatı yüzde 11,3 artışına ulaşmış. İhracatçı firma sayısı 464'e yükselmiş. ISO 500'un sanayi ihracatı içindeki payı da yüzde 42,8'den yüzde 44,5'e yükselmiş.

Üretimden satışlarda ISO 500'e girebilen banka 309 milyon TL'den 414 milyon TL'ye çıkmış. Her şeyden öncelikli sanayicimiz istihdam konusunda elini taşın altına koymuş. İstihdam seviyelerinde "Ben de varım" demiş ve 2017 yılında 674 binlik çalışan sayısını 691 bine taşımış.

Verimli firm iç ve dış risklere karşılık ISO 500 deli üretimden satış ve net satış tutarlarında yüzde 30'ün geçen artışlar belli oranda ve ihracatın sebebiyle gerçekleşen de sanayicimizin ihracata odaklanmaya girişti. İstihdam seviyelerinde, Nitelikli ISO 500'un sanayi ihracatında yüzde 11,3'lük büyüme, Türkiye'nin toplam büyümesini ihracata çekmesi açısından önemsenmelidir bir durum.

Sanayi, üretim ve satış noktasında kalılabildiğini gösteriyor, elbette ekonomik büyümeye de yansıyacak. ISO 500 raporu bu konuda halihazırda gösterge niteliğindedir.

ISO 500'den çıkan diğer olumlu sonuç ise sanayicimizin satış maliyetlerini ve operasyonel giderlerini hassas tarazi arlayışına yöneltmesi. Rakam seriyim...

Net satışlara oranla faaliyet kârının 1,3 puan yükselmesi yüzde 10,9'a, faiz oranının ve vergi oranının ise oranının yüzde 14,2'ye düşmesi kım göz ardı edilebilir.

Bilanz yapımında bozulma ve finansman maliyetlerinin artmasına rağmen üretim ile birlikte ihracatın artarak, istihdamı artırarak, kârlılık oranlarını korumakla kalınmayıp bir üst seviyeye çıkacaksınız... Kambiyo kâr-zarar dengesinde pozitif tarafta kalacaksınız... Ardeşiv böyle bir zamanda kolay bir iş değil. Sanayicimiz her türlü talihi peşinen hak ediyor.

Sanayicimizin zor koşullara karşılık dirençlerini artırmaları laşüksüz önemli bir başarı. Ancak yıllar geçtikçe büyüyen finansman giderleri firmaların uzun soluklu koşullarında engeller oluşturuyor. Mesela firmaların finansman giderleri son bir yılda yüzde 172 artarken faaliyet kârının yüzde 88,9'unu finansman giderlerine harcaması vatanın engellenen önemli bir husus. Yine olumsuz göstere olarak satışları kârlılık yüzde 7,2'den yüzde 6,4'e gerilemesi de sanayinin desteklenmesi aşınan devlet için meseleler.

Son birkaç yılda ifade ettiğim "Sürdürülebilir büyüme noktasında merkezimiz" diye sonuçlandırdığımız ISO 500 raporuna göre, bazı durumlarda durumlarında kalıyorsunuz. İhracat, satışlar, kârlılık, istihdam, teknoloji ve Ar-Ge'de başkalarına rağmen finansman sorunları sanayicilerimiz için tahribat, dışsal dengeleri bozarak finansman kaynaklarına erişimi de zorlaştırıyor. İşte finansman maliyetlerinin arttığı böyle durumda bir de finansmana ulaşmaya sürdürülebilirliği zora atıyor.

Bundan sonra sanayide ve büyümede sürdürülebilirliği nasıl sağlayacağız, bence düşünülmesi ve planlanması gereken yer burası!

500'ÜN 2018 YILI KARNESİ AÇIKLANDI

İhracat ve satışta

REKOR BÜYÜME

EN
BÜYÜK
ŞİRKET
YİNE
TÜPRAŞ

Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşunun cirosu 2018'de son 14 yılın en yüksek büyümesini yaşadı ve yüzde 34,5 artışla 878 milyar TL'ye çıktı. İlk 500'ün ihracatı 2018'de önceki yıla göre yüzde 11,3 artışla 71,8 milyar dolara yükseldi

107,8 milyar TL'lik faaliyet kârı

İSTANBUL Sanayi Odası'nın 2018 araştırma sonuçlarına göre, Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu TÜPRAŞ olurken, Ford ikinci, Toyota üçüncü sırada yer aldı. Listede Toyota'yı sırasıyla Oyak-Renault, Tofaş, Arçelik, İskenderun Demir ve Çelik, Ereğli Demir ve Çelik, İçdaş Çelik ve Hyundai Assan takip etti. ISO 500'ün üretimden satışları son 14 yılın en yüksek büyümesi oldu ve yüzde 34,5 artışla 878 milyar TL'ye çıktı. İlk 500'ün ihracatı 2018'de önceki yıla göre yüzde 11,3 artışla 71,8 milyar dolara yükseldi. Böylece ISO 500'ün ihracat artış oranı, yüzde 7 olan Türkiye ve sanayi ihracatı artış oranının üzerinde gerçekleşti. 2018'de en fazla ihracatı 5,7 milyar dolarla Ford, 4,3 milyar dolarla Toyota ve 3,4 milyar dolarla Oyak-Renault yaptı.

Üretimden net satışlar 878 milyar TL

ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu, 2017 yılında 652,7 milyar lira olan üretimden net satışlarını 2018 yılında yüzde 34,5 gibi yüksek bir büyüme performansı ile 878 milyar liraya çıkardı. Toplam faaliyet kârı mutlak büyüklüğü ise 2017'de 70,6 milyar TL iken 2018 yılında yüzde 52,7 artışla 107,8 milyar TL seviyesinde gerçekleşti. Geçen yıl ilk 500 büyük şirket 107,8 milyar liralık faaliyet kârı elde etti. ISO 500'de 2017 yılında yüzde 62,9'a kadar yükselen borçların payı, 2018 yılında 4,1 puan daha arttı ve yüzde 67'ye ulaştı. ISO 500'ün mali borçları da yüzde 35,3 oranında artarak 328,6 milyar liraya yükseldi. Geçen yıl kâr eden kuruluş sayısının ise 422'den 381'e düştüğü açıklandı. ISO 500, geçen yıl toplamda 107,8 milyar TL'lik kâr elde etti. 5'te

TÜRKİYE'NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞUNUN 2018 KARNESİ AÇIKLANDI

Gelirleri, kârı ve borçları arttı

Türkiye'nin dev kuruluşlarının, üretimden satışları son 14 yılın en yüksek seviyesine ulaştı ve yüzde 34,5 artışla 878 milyar TL'ye çıktı. Bu dönemde faaliyet kârını yüzde 52,7 artışla 107,8 milyar TL liraya yükselten devlerin mali borçları da yüzde 35,3 artış göstererek 328,6 milyar TL olarak gerçekleşti

TMSF'deki şirketler ISO 500'de

Fetullahçı Terör Örgütü'nün (FETÖ) darbe girişimine ilişkin yürütülen soruşturma kapsamında Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) devredilen şirketlerden Aynas Gıda, Boyçelik Metal, Boytaş Mobilya, Boyteks Tekstil, Form Sünger, HES Haclar Elektrik, Istikbal Mobilya, Küçükbaş Yağ ve Naksan Plastik de ISO 500'de yer aldı.

Türkiye'nin en büyüğü TÜPRAS

Sıralama	Firma adı	Cirosu (Milyon TL)
1	TÜPRAS	79.042
2	Ford Otomotiv	31.062
3	Toyota	23.607
4	Oyak-Renault	20.242
5	TOFAŞ	17.110
6	Arçelik	16.551
7	İSDEMİR	15.795
8	ERDEMİR	13.778
9	İçdaş Çelik	11.957
10	Hyundai Assan	11.084
11	Colakoglu Metalurji	10.469
12	Mercedes-Benz Türk	9.159
13	PETKİM	7.870
14	Vestel	7.775
15	Aselsan	7.593
16	İstanbul Altın Raf.	7.560
17	BSH Ev Aletleri	7.344
18	Aygaz	6.926
19	Borçelik Çelik	6.378
20	Tosçelik	6.078

Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşu, 2018 yılında tüm olumsuzluklara rağmen hem üretimlerini, hem de karlarını artırmayı başardı. Devletin bu dönemdeki mali borçları da hızla yükseldi. "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 Araştırması"nın sonuçları İstanbul Sanayi Odası Başkanı Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan tarafından açıklandı.

Geliri yüzde 55 arttı

Buna göre, Koç Holding şirketlerinden TÜPRAS, üretimden satışlarda 79 milyar lira 42 milyon lirayla listede ilk sırayı aldı. TÜPRAS'ın geliri 2018'de yüzde 55 yükseldi. Ford 31 milyar 63 milyon lirayla ikinci, Toyota ise 23 milyar 608 milyon lirayla üçüncü oldu. Listede Toyota'yı sırasıyla Oyak-Renault, Tofaş, Arçelik, İskenderun Demir ve Çelik, Ereğli Demir ve Çelik, İçdaş Çelik ve Hyundai Assan takip etti. Listede ilk 3 sıra değişmezken, geçen yıl beşinci basamakta yer alan Oyak-Renault, 2018'de dördüncü üğe yükseldi. Tofaş ise dördüncü sıradan beşinci üğe geriledi.

İlk 10 sırada yer alan şirketlerde ciddi bir değişim görülmezken, sadece dördüncü ile beşinci sıradaki şirketler yer değiştirdi.

İhracat yüzde 11 arttı

ISO 500'ün üretimden satışları son 14 yılın en yüksek büyümesi oldu ve yüzde 34,5 artışla 878 milyar TL'ye çıktı. Satışlardaki artışta fiyat yükseltilerinin yanı sıra ihracat gelirlerinde etkili olan döviz kurlarındaki artış rol oynadı. Gerçekleşen büyüme oranı da ISO

500'de son 14 yılın en yüksek büyümesi olarak dikkati çekti. Önceki yıl yüzde 19 olan üretimden satışlardaki reel büyüme ise 2018'de yüzde 11,8'e geriledi. ISO 500'ün faaliyet kârı oranı 1,3 puan iyileşti ve yüzde 9,6'dan yüzde 10,9'a yükseldi. Araştırmaya göre ISO 500'ün ihracatı 2018'de yüzde 11,3 artışla 71,8 milyar dolar oldu. Böylece ISO 500'ün ihracat artış oranı, yüzde 7 olan Türkiye ve sanayi ihracatı artış oranının üzerinde arttı. Bu performansa bağlı olarak ISO 500'ün Türkiye sanayi ihracatı içindeki payı da yüzde 44,5'e yükseldi. Şirketlerin FAVÖK büyüklüğü 2018'de yüzde 48 artarak 94,7 milyar TL'den 140,2 milyar TL'ye yükseldi. Böylece firmalar son 6 yılın en yüksek FAVÖK artışını gerçekleştirdi. Vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamı yüzde 19,7 artarak 53 milyar TL'den 63,5 milyar TL'ye yükseldi. FAVÖK'te reel olarak yüzde 23 gibi yüksek bir artış sağlanırken, vergi öncesi dönem

kar ve zarar toplamı reel olarak 0,5 azaldı.

Kâr döviz ve faizden

Geçen yıl ISO 500'in faaliyet kârı yüzde 52,7 artarak 107,8 milyar TL'ye ulaştı. İlk faaliyet kârı elde etti. Diğer faaliyetlerden oluşan gelir ve karlar 270 milyar TL, diğer faaliyetlerden oluşan gider ve zararlar ise 214,2 milyar TL olarak gerçekleşti. Bu iki kalemin arasındaki fark alındığında 55,8 milyar TL'lik üretim faaliyet dışı net gelir elde edildi. Bunun 31,5 milyar TL'sini net kambiyo karları oluşturdu. Kalan 24,3 milyar TL ise faiz, istihkak, temettü gelirleri gibi pek çok kalemi içerdi. ISO 500'ün finansman giderlerinin faaliyet kârı içindeki payı yüzde 49,8'den yüzde 88,9'a yükseldi. Yılın ikinci yarısındaki faiz oranları artışı ve TL'deki değer kaybına bağlı olarak enflasyondaki artışlar, ISO 500 için olumsuz mali koşullar yarattı. ISO 500'de faaliyetlerin finansmanında 2017 yılında yüzde 62,9'a kadar yükselen borçların payı, 2018 yılında 4,1 puan daha artarak yüzde

67'ye yükseldi. Geçen yıla göre artış hızını ikiye katlayarak reel olarak büyüme eğilimini sürdüren mali borçlar, yüzde 35,3 artış göstererek 242,9 milyar TL'den 328,6 milyar TL'ye yükseldi.

İhracat lideri Ford

Geçen yıl ISO 500 arasında en fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş sırasıyla 5,7 milyar dolarla Ford Otomotiv Sanayi AS, 4,3 milyar dolarla Toyota ve 3,4 milyar dolarla

Oyak-Renault oldu. Önceki iki yılda olduğu gibi 2018'de de en fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş otomotiv sektörü firmalarından oluştu. İlk 10 arasında 3 milyar 70 milyon dolarla Tofaş dördüncü, 2 milyar 470 milyon dolarla Tüpraş beşinci, 2 milyar 58 milyon dolarla Arçelik altıncı, bir milyar 994 milyon dolarla Hyundai Assan yedinci sırada yer aldı. Sekizinci ve dokuzuncu şirketlerin ismi açıklanmazken, önceki yıl 12. sırada bulunan İçdaş Çelik, geçen yıl bir milyar 176 milyon dolar ihracatla 10. basamağa yükseldi.

Teknoloji ve Ar-Ge'de yükselme dönemi

Yararlanı katma değer ilkbirayla en yüksek payı yüzde 37,5 ile düşük teknoloji yoğunluklu sanayiler alırken, orta-düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı 4,9 puan azalarak yüzde 35 oldu. Araştırmada sevindirici gelişme ise orta-yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun payının yüzde 20,2'den yüzde 22,2'ye yükselmesi oldu. Yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun payı yüzde 3,6'dan yüzde 5,3'e, orta yüksek ve yüksek teknoloji yoğunluklu sektörlerdeki firmaların yarattığı katma değer payı ise yüzde 23,8'den yüzde 27,5'e çıktı. Ar-Ge yapan firma sayısı da 2018'de 276'ya yükseldi. Böylece firma sayısı 2012 yılından bu yana en yüksek seviyeye ulaştı. ISO 500'ün istihdamı geçen yıl yüzde 2,4 artarak 690 bin 704'ye çıktı. Ödenen maaş ve ücretlerdeki artış da yüzde 20,2 olarak gerçekleşti. ISO 500 içinde yer alan yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı da 2018 yılında 2 adet artarak 117'ye yükseldi.

DEVLERİN YÜZDE 11'İ YENİLENDİ

İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO) hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2018 Araştırması"na göre, geçen yıl 56 şirketin ISO 500'e ilk kez girmesiyle listenin yüzde 11'i yenilenmiş oldu. girmesiyle listenin yüzde 11'i yenilenmiş oldu. geçen yıl 2017 listesinde yer almayan 79 şirket giren 56 ilk 500'e girmeyi başardı. Listeye yeni giren 56 şirketin, 43'ü ISO ikinci 500'den yükselen, 13'ü de ISO 1.000 dışından gelen şirketlerden oluştu. Bu arada, geçen yıl isminin açıklanmasını istemeyen şirket sayısı 20 olarak gerçekleşti.

Fonlama yöntemi kökten değişmeli

TÜRKİYE'NİN 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" 2018 yılı araştırması sonuçlarının açıklandığı toplantıda gazetecilerin sorularını cevaplayan **ISO Başkanı Erdal Bahçivan**, Türkiye'deki finansman sorununun, son 5-6 yıldır sürdüğünü ve temel konular arasında yer aldığını kaydetti. Sermaye piyasalarının güçlenmesi, şirketlerin borsaya açılması ve öz kaynağını güçlendirecek yöntemleri hayata geçirmenin çok önemli olduğunu vurgulayan Bahçivan, "Artık şu çok net; Türkiye'deki mevcut bankacılık yapısı, bankalarımızın mevcut mevduat vadeleri ve o vadelerin maliyetleriyle Türk sanayisinin kendisini döndürmesi kolay değil. Burada artık

yolun sonuna maalesef gelmiş durumdayız. Zaten bankalarımız da bu durumdan çok hoşnut değil. Sanayicinin de hoşnut olmadığını ortada." ifadelerini kullandı.

Güç birliği yapılmalı

Artık sanayicilerin de bakış açısını değiştirmesi gerektiğini belirten Bahçivan, sanayi firmalarının da yapısalık adına kendisini değiştirmesi, kaynakları daha verimli kullanması, ortaklıklarda daha radikal çalışmaların oluşmasının önem taşıdığını kaydetti. Finansal istikrarın iyi olduğu dönemde bile bu konudaki giderlerinin yüksek olduğunu vurgulayan Bahçivan, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Bu yüzden Türkiye'nin sanayisinin kendini fonlama yönteminin kökünden değişmesi gerekiyor. Sermaye piyasalarını daha açık hale getirmek, şirketlerin ölçek anlamındaki beraberliklerini, satın almalarını çok daha güçlü gündeme getirmelerini düşünmek... Sadece kendini banka kaynaklarından beslemek yerine farklı alanlara dönüşüm yapmak gerekiyor. Türkiye'de belli sektörlerin artık uzun vadeli, TL bazlı fonla fonlanıyor olması gelecek adına umut verecek bir gelişme. İnşallah Kalkınma Bankası bu konudaki desteğini yaparsa bu konuda bir başka uzun vadeli kaynak şansı doğmuş olacak."

SON 14 YILIN EN
YÜKSEK BÜYÜMESİ

'ISO 500'ün satışları 878 milyar liraya yükseldi

'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu' araştırmasında zirve değişmedi. 79 milyar TL'lik üretimden satışlarıyla TÜPRAŞ liderliğini korurken, onu Ford ve Toyota izledi. ISO 500'ün üretimden net satışları 2018'de %34.5 arttı.

STANBUL Sanayi Odası'nın (İSO) 1968 yılından bu yana aralıksız gerçekleştirdiği 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2018' araştırmasının sonuçları açıklandı. Buna göre 2018'de sanayinin zirvesinde 79 milyar TL'lik üretimden satışlarıyla yine TÜPRAŞ yer aldı. Listede Ford Otomotiv 31 milyar TL'lik üretimden satışlarıyla ikinciliğini, Toyota Otomotiv de 23.6 milyar TL üretimden satışlarıyla üçüncülüğünü korudu. Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2017'de 652.7 milyar TL olan üretimden net satışları 2018'de yüzde 34.5 gibi yüksek bir büyüme performansı ile 878 milyar TL'ye çıktı. Böylece ISO 500'ün üretimden satışları son 14 yılın en yüksek büyümesi oldu.

KUR VE İHRACAT ETKİSİ

Bu hızlı büyümede, fiyat artışlarının yanı sıra döviz kurlarındaki yükselmenin ihracat gelirlerinde yarattığı artış da belirleyici rol oynadı. ISO 500'ün faaliyet kâr oranı 2018'de 1.3 puan iyileşerek yüzde 10.9'a yükseldi. Araştırmanın ortaya koyduğu önemli sonuçlardan birinin, sanayinin teknoloji yoğunluğuna ilişkin veriler olduğuna dikkat çeken ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, "Yaratılan katma değer içinde yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler payı yüzde 3.6'dan yüzde 5.3'e çıktı. Ar-Ge yapan firmaların sayısı, bu veriyi ölçmeye başladığımızdan bu yana en yüksek seviye olan 276 kuruluşa ulaştı" dedi.

Devreden KDV 9.7 milyar TL

- Sanayinin devreden KDV yükü yüzde 35.6 oranında artarak 9.7 milyar TL'ye çıktı.
- Finansman giderlerinin faaliyet kârı içindeki payı 2018 yılında yüzde 88.9'a yükseldi.
- TMSF'ye devredilen Aynes Gıda, Boyçelik Metal, Boytaş Mobilya, Boyteks Tekstil, Form Sünger, HES Haclar Elektrik, İstikbal Mobilya, Küçükbaş Yağ ve Naksan Plastik de ISO 500'de yer aldı.

İHRACATTA ARTIŞ SÜRÜYOR

- ISO 500'ün ihracatı 2018'de yüzde 11.3 artışla 71.8 milyar dolar oldu.
- En fazla ihracat yapan ilk üç kuruluş sırasıyla 5.7 milyar dolarla Ford Otomotiv Sanayi AŞ, 4.3 milyar dolarla Toyota ve 3.4 milyar dolarla Oyak-Renault oldu.
- ISO 500'ün Türkiye sanayi ihracatı içerisindeki payı da geçen yıl yüzde 44.5'e yükseldi.
- İhracat yapan firma sayısı 450'ler bandını aşarak, 464'e çıktı.
- FAVÖK büyüklüğü yüzde 48 artarak 94.7 milyar TL'den 140.2 milyar TL'ye çıktı. Firmalar son 6 yılın en yüksek FAVÖK artışını gerçekleştirdi.
- 500 büyük şirket toplam 1078 milyar TL'lik faaliyet kâr elde etti.
- 56 şirketin ISO 500'e ilk kez girmesiyle listenin yüzde 11'i yenilendi.

Teknoloji ve Ar-Ge'de atılım dönemi başladı

- Yaratılan katma değer itibarıyla en yüksek payı yüzde 37.5 ile düşük teknoloji yoğunluklu sanayiler alırken, orta-düşük teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı 4.9 puan azalarak yüzde 35 oldu.
- Orta-yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun payı 2017'de yüzde 20.2 iken 2018'de yüzde 22.2'ye yükseldi.
- Yüksek teknoloji yoğunluklu sanayiler grubunun payı da yüzde 3.6'dan 2018'de yüzde 5.3'e çıktı.
- Ar-Ge yapan firma sayısı da 2018 yılında 276'ya yükseldi. Böylece firma sayısı 2012'den bu yana en yüksek seviyeye ulaştı.
- Ar-Ge harcamaları da söz konusu dönemde yüzde 10.5 artarak 3.8 milyar TL'ye yükseldi.

TÜPRAŞ, BU YIL DA SANAYİNİN ZİRVESİNDE

İLK 5'TE 4 OTOMOTİV ŞİRKETİ VAR

Sıra	Kuruluş	Üretimden	Satışlar (TL)
2018	2017		
1	1	TÜPRAŞ	79.042.478.682
2	2	Ford	31.062.845.187
3	3	Toyota	23.607.677.900
4	5	Oyak-Renault	20.242.372.244
5	4	TOFAŞ	17.110.648.133
6	6	Arçelik	16.551.862.693
7	7	İskenderun Demir-Çelik	15.795.144.102
8	8	Ereğli Demir-Çelik	13.778.194.465
9	9	İçdaş	11.957.290.261
10	10	Hyundai Assan	11.084.691.000
11	14	Çolakoğlu Metalurji	10.469.172.006
12	12	Mercedes-Benz	9.159.029.701
13	13	PETKİM	7.870.226.417
14	15	Vestel	7.775.357.036
15	20	Aselsan	7.593.473.730
16	16	İstanbul Altın Rafinerisi	7.560.563.835
17	17	BŞH Ev Aletleri	7.344.647.258
18	11	Aygaz	6.926.502.979
19	22	Borçelik	6.378.613.632
20	19	Tosçelik	6.078.515.748

İSTİHDAM %2.4 ARTTI

- ISO 500'ün istihdamı geçen yıl yüzde 2.4 artarken, ödenen maaş ve ücretlerdeki artış da yüzde 20.2 olarak gerçekleşti.
- ISO 500'de yer alan yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı da 2018'de 2 adet arttı ve 117'ye yükseldi.

EN ZOR ŞARTLARDA BAŞARIYLA ÜRETİM

ERDAL Bahçivan, ISO 500 araştırmasının tüm ekonominin en güçlü check-up neticesini veren, sanayinin kılcal damarlarına kadar inen bir nevi sağlık testi olduğunu vurguladı. ISO Başkanı Bahçivan, "Türk sanayii en zor şartlarda dahi kendi ana faaliyetinde erişmiş olduğu birikim ve da-

yanıklık gücüyle üretimini başarıyla sürdürüyor. Bu başarının temelinde, dünyanın dört bir yanına ihracat yapabilme becerisini göstermesi yatıyor" ifadelerini kullandı.

REKABET GÜCÜ ARTIYOR

Bahçivan, "Sanayici bu becerisiyle farklı sektörlerde uluslararası rakiplerine karşı mücadele gücünü her geçen gün biraz daha artırıyor" dedi.